

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**МАТЕРІАЛИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО
МІЖНАРОДНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО
КОНГРЕСУ,**

присвяченого 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка

10–12 березня 2014 року

Київ – 2014

ЗМІСТ

ВИБРАНІ АНОТАЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ "ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"

1.1.	Поезія Тараса Шевченка як всесвіт.....	3
1.2.	Проблематика поезики творів Тараса Шевченка.....	8
1.3.	Від конкретного до загального: Шевченків текст як відображення творчості.....	17
1.4.	Парадигмальні якості образів і мотивів творчості Тараса Шевченка.....	25
1.5.	Актуальний шевченкознавчий пошук: мовознавчі й культурологічні аспекти.....	30
1.6.	Шевченкознавчі порівняльні студії.....	37

ВИБРАНІ АНОТАЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ «РЕЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ СПАДЩИНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

2.1.	Слово Тараса Шевченка без кордонів.....	44
2.2.	Тарас Шевченко і Східний світ.....	50
2.3.	Тарас Шевченко: художня і критична рецепція.....	57
2.4.	Тараса Шевченко і слов'янський світ.....	67
2.5.	Тарас Шевченко як суб'єкт художньої, наукової і мистецької рецепції.....	69

ВИБРАНІ АНОТАЦІЇ СЕКЦІЇ НОВІ ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ ІДЕЇ: ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

ВИБРАНІ АНОТАЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ «РОЛЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ»

В авторських редакціях

**"ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"**

Секція 1.

ПОЕЗІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЯК ВСЕСВІТ

*Оксана Сліпушко, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ**

Стратегія відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка відповідає загальнодержавному спрямуванню гуманітарної політики модерної України. «План заходів Київського національного університету імені Тараса Шевченка» ґрунтується на ключових тезах світового і національного значення феномену Кобзаря. Базовим тут є загальногуманітарний проект «Шевченківські читання», що включає низку всеукраїнських і міжнародних конференцій, тематика яких репрезентує головні напрямки сучасної шевченкознавчої науки й інтерес до постаті поета серед широких громадських кіл. Створення експозиції Кирило-Мефодіївського братства на базі Університету представляє відновлення яскравої сторінки з біографії поета, який своїм «Кобзарем» зробив колосальний внесок у формування ідеї української державності та боротьбу за неї. Видавнича і рекламна діяльність плану репрезентує низку нових видань і заходів, які творять ідеал Духовної Держави Тараса Шевченка у різних наукових, популярних і художніх контекстах.

Шевченківська ідея визначається як одна з домінуючих у багатовекторному вітчизняному духовному просторі починаючи з XIX століття і до цього часу. Духовні пошуки митця проєктуються на питання національної освіти і проблему виховання нової особистості. Розуміння Шевченком історії є важливим чинником формування національної ідентичності українського народу, важливим фактором у визначенні геополітичних орієнтирів України у XIX–XX століттях.

Oksana Slipushko. 200th anniversary of Taras Shevchenko's birth in the context of contemporary humanitarian space of Ukraine.

The strategy of celebrating the 200th anniversary of Taras Shevchenko's birth meets the national principles of humanitarian policy of modern Ukraine. "The plan of actions in Taras Shevchenko National University of Kyiv is based on the key points of international and national importance of Kobzar's phenomenon. The basic point is a humanities project "Shevchenko reading", which includes a number of

national and international conferences, subjects of which represent the major areas of modern science on Shevchenko and interest in the figure of the poet in wide social circles. Creating exposition about Cyril and Methodius Brotherhood at the University represents the recovery of a bright page in poet's biography, whose "Kobzar" made a tremendous contribution to the formation of the idea of Ukrainian statehood and to the fight for it. Publishing and advertising activities of the plan represent the number of new publications and events that create an ideal of Taras Shevchenko's Spiritual State in various scientific, popular, and artistic contexts.

Shevchenko's idea is defined as one of the dominant in multilevel national spiritual space since the nineteenth century to the present day. The spiritual search of the artist designed the question of national education and the problem of upbringing a new personality. Shevchenko's understanding of history is an important factor in shaping national identity of the Ukrainian people, an important factor in determining the geopolitical orientation of Ukraine in the nineteenth and twentieth centuries.

*Мейзерська Тетяна, д. філол. н.,
Київський національний лінгвістичний університет*

«КОБЗАР» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА 1840 РОКУ: ВИХІД СЛОВА

Доповідь торкається проблем психології творчості Тараса Шевченка. Аналізуючи перші поетичні спроби «Кобзаря», авторка прагне виділити та проаналізувати основні причини, які спонукали Шевченка-художника стати Шевченком-поетом. У контексті аналізу проблеми розглядаються: компенсаторні функції слова, романтичні рефлексії «сирітства» та «нудіння світом», особливості поетового візіонерства, вираження глибинних ідентифікацій через вербалізоване маркування кобзарством. Вихід Шевченкового слова, зокрема, можна простежити і в контексті певних суперечностей «чужого» (адаптація європейської живописної культури) і «свого», що конче має виокремитись у власному просторі і заговорити.

Tatiana Meyzerska. The "Kobzar" of Taras Shevchenko 1840: the advent of the World

The article explores the psychological aspect of Taras Shevchenko's creative work. Having analyzed the first poetic works in "Kobzar", the author highlights the main reasons of transformation of the artist Shevchenko into the poet Shevchenko. The analysis also touches upon the problems of compensatory functions of the word, romantic reflections on "orphanhood" and "melancholy", peculiarities of Shevchenko's poetic visions and reflections of his identity in the concept of "Kobzar". The advent of Shevchenko's Word is traced in the context of discrepancies between "the alien", i.e. foreign (adopting European artistic culture), and "the native", i.e. own, that will inevitable take the word in its own cultural space.

*Гуляк Анатолій, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ВІДЗЕРКАЛЕННЯ РЕЛІГІЙНОГО СВІТОГЛЯДУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ХУДОЖНІЙ СИСТЕМІ «КОБЗАРЯ»

У доповіді розглянуто концепцію релігійного світогляду поета з огляду на життєву та творчу позицію. Проаналізовано трансформацію біблійно-християнської парадигми образів, символів у художній системі «Кобзаря»; простежено ідею сакрального змісту Святого письма, її суголосність з духовним світом і християнськими чеснотами письменника; охарактеризовано актуалізацію Божих заповідей у просторі художніх текстів «Кобзаря» як утвердження гуманістичного характеру для сучасних та наступних поколінь.

Ключові слова: християнські концепти, амбівалентне світобачення, автобіографічний образ, національне саморуйнування, матриці біблійних жанрів, релігійний світогляд.

Anatoly Guliak. Taras Shevchenko's reflection of the religious outlook in the art system of "Kobzar"

The article deals with the concept of the poet's religious outlook from the side of life and career position. The transformation of biblical- Christian paradigm of appearances, symbols in the art system of the "Kobzar" was analyzed; the idea of sacred meaning of Scripture, its proximity to the spiritual world and the writers Christian virtues was traced; the actualization of God's commandments in the space of literary texts of the "Kobzar" as an assertion of the humanistic nature of modern and future generations was described.

Keywords: Christian concepts, ambivalent worldview, autobiographical character, national self-destruction, matrix of the biblical genres, religious worldview.

*Яблонська Ольга, канд. філол. н.,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*

«КОБЗАР» – КНИГА ЖИТТЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Творчість Т. Шевченка презентує образ класика української літератури, розвинутий на основі образу народного співця, асоціюючись насамперед із постаттю кобзаря (чи бандуриста), що виступає гарантом збереження національної ідентичності. Суспільний, духовний і творчий авторитет кобзаря обумовить вибір назви поетичної збірки Т. Шевченка. Чуттєво-емоційні переживання та інтелектуальні роздуми автора втілені в життєсміслових пошуках героїв «Кобзаря». В умовах імперського поневолення книга продемонструвала психологічний, культурний, територіальний,

історичний і політичний виміри національної ідентичності, а автор – усвідомлену позицію виняткової відповідальності за слово, наділене потенціалом дії. Видання, яке спочатку було вираженням усієї творчості поета, його самохарактеристикою, набуло значення символу України. Біблійний вислів «Книга життя» чи не найкраще відтворює знаковість цієї книги в долі Т. Шевченка, України та українців.

Olha Yablonska. "Kobzar" – Taras Shevchenko's book of life

T. Shevchenko's works present an image of the classic of Ukrainian literature, advanced based on folk singer image, associated primarily with the kobzar figure (or banduryst), which is the guarantor of the preservation of national identity. Social, spiritual and creative authority of kobzar explain the name of T. Shevchenko's poetry collection. Sensory-emotional experience and intellectual thoughts of the author embodied in search meaning of the life by heroes of "Kobzar". In terms of imperial subjugation book demonstrated the psychological, cultural, territorial, historical and political dimensions of national identity, and the author – the perceived position of exceptional responsibility for the word, endowed with the action potential. The publication, which was originally an expression of creativity of the poet, his autocharacteristic, has become a symbol of Ukraine. The biblical phrase "book of life" the best plays of the symbolic books of fate Shevchenko, Ukraine and Ukrainian people.

***Бігун Ольга, докторант
Інституту філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка***

**СУСПІЛЬНИЙ ІДЕАЛ ЯК СКЛАДОВА
ХРИСТІЯНСЬКОЇ ПАЙДЕЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Розглядається рецепція християнської пайдеї у творчості Т. Шевченка. У контексті пайдеї досліджується концепція суспільного ідеалу. Взнявши за основу форми публічної культури – ієрархічну, побудовану на заповіді та республіканську, проаналізовано суспільний ідеал, втілений у Шевченкових творах. Серед форм суспільного існування Шевченкові ближчі ті, що засновані на заповіді, позаяк тут пропонується більш егалітарна концепція соціального устрою і набагато тісніша форма священної спільності між членами суспільства. З'ясовано, що ідеальна форма суспільного буття є структурним елементом міфопоетичної картини світу Т. Шевченка, важливою частиною якої є національні ідентичності образів Свого і Чужого.

Olha Bihun. The social ideals as a part of the Christian paydeyya of Taras Shevchenko

In the report deals with the reception of Christian paideia in Taras Shevchenko writings. In the context of paideia the conception of social ideal is investigated because in it the main conceptions and ideas of human and community future

development are concentrated. Taking into consideration the forms of social culture (hierarchical, is based on the testament, republican) the social ideal in Taras Shevchenko's writings is analyzed. For Taras Shevchenko the form of social culture based on the testament is preferential among others as far as egalitarian conception of social formation and closer form of the holy community between its members are concerned. It is found that ideal form of social existence is the structural element in the poet's mythological paradigm.

*Усатенко Галина, канд.філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

САМОУСВІДОМЛЕННЯ МИТЦЯ: ТВІР І СУСПІЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ

Доповідь присвячена осмисленню особливостей напрямків пошуку самоідентичності Митця великого масштабу, центральної постаті Канону. Митець, який визначає та уособлює етнокультурну ідентичність народу поєднує в собі і пошук власної ідентичності, усвідомлення власного місця та ролі у спільнорезеноті і виходить за межі індивідуального людського сприйняття та висуває до художньої творчості ширші вимоги, аніж психологічні, досяжні людському розкмінню.

Тарас Шевченко репрезентує і шлях формування ціннісно-сміслових орієнтацій як характеристик особистості. Відтак самоусвідомлення має обов'язковий та необхідний рефлексійний або інтенційний вимір. Аналіз такого типу самоідентичності здійснюється на прикладі низки ліричних творів.

З іншого боку, Тарас Шевченко виявляє (зокрема, в епістолярії, в Щоденнику) і триваюче, незаспокоєне прагнення цілісності внутрішнього переживання і зовнішніх обставин, культурного і суспільно-політичного середовища, врешті, у неможливості віднайти цю цілісність. Адже «історія МОГО життя зливається з історією МОГО народу».

**"ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"**

Секція 2.

ПРОБЛЕМАТИКА ПОЕТИКИ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

*Костенко Наталія, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**СТРОФІКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЯК ВЕРСИФІКАЦІЙНИЙ
ФЕНОМЕН РОМАНТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ**

У статті розглядається романтична специфіка версифікації Шевченка, зокрема строфічної організації його творів. У строфіці найяскравіше виявилася романтична тенденція до вільного самовираження поета, вільної «органічної форми», динамізму й багатоманіття. Головним джерелом поліметрії і полістрофії Шевченка була українська народнопісенна творчість. У ранній творчості поета строфічне експериментування ведеться переважно на основі народнопісенної строфіки. Пізню його творчість характеризує посилена увага до традицій літературної строфіки.

Ключові слова: романтизм, строфіка, поліметрія, полістрофія, народнопісенні й літературні традиції.

Natalia Kostenko. Shevchenko`s stanza as a versification phenomenon of romantic literature

The author analyzes romantic peculiarities of Shevchenko`s versification, namely the stanzaic structure of his works. The romantic trend to free self-expression of the poet, to free “organic form”, dynamics and diversity has appeared in the stanzas the most. The main source of polymetre and polystanza of Shevchenko was Ukrainian folk songs. Stanza experimentation in his early writings has been performed based on folk songs stanzas. The late writings are marked with extreme attention to literary stanzas traditions.

Key words: romanticism, stanzas, polymetre, polystanza, folk song and literary traditions.

ПРИРОДА ХУДОЖНЬОГО ІНТЕЛЕКТУАЛІЗМУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Художній таланти визначається не тільки емоційністю, а й здатністю глибокого проникнення в суть речей і явищ. Йдеться про особливий художній інтелектуалізм, у якому, окрім розвинутої здатності до логічно-розумового осмислення розмаїтих процесів у цьому світі, визначальну роль відіграють інтуїція, надсвідомість та підсвідомість, «шосте чуття». Поняття «емоціонального інтелекту» (так зване EQ), яке в останні десятиліття почало активно розроблятися в психології, за умови його екстраполяції на проблему художнього інтелектуалізму Тараса Шевченка, дає можливість по-новому підійти до розуміння його геніального художнього обдарування. Стосовно характеристики творчої особистості, особливо ж такої виняткової за природним мистецьким обдаруванням як Тарас Шевченко, застосування формули «емоціональний інтелект» є вельми перспективним. Сама по собі вона точно та стисло (економно) характеризує природу художнього таланту. Художній образ несе в собі чуттєвість, врешті-решт його визначальна якість («художність») характеризується здатністю «заряджати» реципієнта цією чуттєвістю. І зрозуміло, що ступінь емоційності автора визначає чуттєвість образу, який є посередником між автором та реципієнтом.

На матеріалі творів, написаних у період Переяславської осені, а, точніше, в період перебування Шевченка у грудні 1845 року в селі В'юнищі, що за кілька верств від Переяслава (саме там протягом короткого часу – приблизно з 10 грудня по 22 грудня – були створені шедеври «І мертвим, і живим...», «Холодний Яр», «Давидові псалми», «Минають дні, минають ночі» та ін.), аналізується природа Шевченкового емоціонального інтелекту, його функціональність у виявленні суті речей та явищ, в увиразненні краси. Висловлюється думка про національний інтелект як головний чинник Шевченкового інтелектуалізму.

Hryhorii Klochek. The nature of Taras Shevchenko's artistic intellectualism

Not only emotionality defines a poetic talent, but also its ability of the deepest perception into the essence of things. This ability can be described as a special kind of poetic intellectualism not only bases on a well-developed logical understanding of the diversity of this world's phenomena, but also driven by intuition, the superconscious and subconscious, a 'sixth sense'. The concept of emotional intellect (EQ), well-established in psychological studies in the recent decades, can be projected on the issue of Shevchenko's poetic intellectualism and reveal new approaches to grasping the essence of his outstanding poetic talent. Applying the EQ formula to describe a creative personality, especially that of

Shevchenko's scale in terms of natural poetic talent, seems not unpromising. The EG formula characterized the nature of the poetic talent in an accurate and concise way. A poetic image is a sensual one, and its primary trait—"poeticity"—lies in its ability to convey this sensuality to the reader. It is thus self-evident that it is the author's emotionality that defines the sensuality of the image that deals as an intermediary between the author and the reader.

The nature of Shevchenko's emotional intellect and its ability to grasp the nature of things and highlight the beauty are investigated on the material of his works written during the Pereyaslav autumn (December 10-22, 1845, Vyunyschi village)—the short period when a number of Shevchenko's masterpieces, including "To the Dead, the Living and Yet Unborn", "Kholodny Yar", "David's Psalms" and "Days are Passing, Nights are Passing". The national intellect is perceived as the main factor of Shevchenko's intellectualism.

*Мостова Людмила, канд. філол. н.,
Порожнюк Алла, канд. фіолл. н.,
Одеський національний університет імені І.І.Мечникова*

ХУДОЖНЬО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА БАЛАД Т. ШЕВЧЕНКА

У статті досліджується ранній період творчості Тараса Шевченка, розкривається конфлікт у творах. Стаття розглядає художньо-стильову специфіку балад поета. Ранні балади Т.Шевченка базуються на реальному підґрунті та народнопісенній творчості. Твори мають виражений соціальний конфлікт. Шевченко не пориває зв'язків з реальністю, розкриваючи психологічний стан своїх героїв, їх долю через фольклорні образи. Всі герої Шевченка прагнуть щасливої долі, але не можуть її здобути з різних причин, насамперед - соціальних. Основну увагу приділено баладі "Тополя", досліджено літературну складову тексту з урахуванням мислення письменника. Зроблено висновок про виявлення в ній рис романтизму. Цей твір був опублікований у "Кобзарі" 1840 року.

Мотив розбитого серця і понівеченої дівочої долі репрезентує балада "Тополя". Ця історія розкриває щирість дівочого почуття і зворушує своєю людяністю. Поет незримо спостерігає за цією любовною трагедією, що призводить до сумної розв'язки. Балада має виразно окреслений народний колорит, який живе в українській піснях і думках. Балада "Тополя" близька не лише до народної творчості, а й до творів світової літератури (Гете, Бюргер, Пушкін, Жуковський, Міцкевич). Однак, у Шевченка ця тема, що проходить через непідробний пекучий біль, завжди звучить по-новому і неповторно. Жива творча уява поета стає важливим чинником в утворенні жанру балади, розкриває справжню природу художнього світу, міфопоетичний спосіб висловлювання Шевченка.

Ludmyla Mostova, Alla Porozhniuk. Artistic and stylistic specifics of Taras Shevchenko's ballads

The article investigates the early creative work of Taras Shevchenko and the conflict in his works. The article considers the art and stylistic specifics of the poet's ballads. The early ballads of Taras Shevchenko are basing on the real grounds and national songs. Works have the expressed social conflict. Shevchenko does not break the bonds reality. He develops the psychological state of his characters and their fate through the national wise images.

All the Shevchenko's characters aims to get the happy fate, but the can not get it because of different reasons, first of all – social.

The fundamental divert is spared to the ballad “Topolya” where was investigated the literary component of the text with the poet's thought. In this ballad also was made the conclusion about the discovery of the features of the romanticism.

This work was published in “Kobzar” in 1840. The motive of the broken heart and the maimed fate of a girl represants the ballad “Topolya”. This story opens the sincerity of the girls feeling and affects of it's humanity. The poet invisibly keeps an eye on this love tragedy, which was leaded to the sadness end. The ballad has expressively lined national , colour which lives in the Ukrainian songs and thoughts.

The ballad “ Topolya” is close not only to the national creative works, but to the world literature too(Goethe, Burger, Pushkin, Zhukovsky, Mickiewicz).

However, for Shevchenko it's a topic which goes through the unfeigned huge pain always sounds newly and uniquely.

The lively creative idea of the poet becomes the important factor in the creation of the ballad genre and discovers the real nature of the literary world and his mythological method of the dictum.

*Слухай Наталія, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

КОНСТАНТИ МІФОПОЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА ЇХ ВЕРБАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Константи міфопоетичного світогляду Тараса Шевченка визначено шляхом осмислення міфологем художньої мови автора, розглянутих в іманентному, інтрамодельному та міжмодельному вимірах. Художньо-мовні міфологеми є словесно-образним втіленням сакральних знань соціуму. На текстовому рівні здійснюється ідентифікація вербалізаторів міфологеми та ідентифікація смислу міфологеми за методом логіко-семіотичної рамки. Дескрипторний рівень об'єктивації міфологем показав домінанту сакральних над профанними, прямих над непрямыми, усталених дескрипторів над неусталеними у складі міфологем художньої мови Шевченка.

Інтрамодельний аналіз засвідчив, що центральне місце з-поміж міфологем світу природи у Шевченка посідають образи астральної; вегетальної; орнітальної моделей, першоелементів буття. Інтрамодельне дослідження міфологем показало відносний якісний склад групи міфологем та їх дескрипторів при „оберненому” прочитанні дескрипторів стосовно обраної групи міфологем та дозволило визначити парадигми, комплементарні дескрипторам. Домінантною серед них виявилась етнічна.

На узагальнюючому рівні абстракції типові міфологічні дескриптори зведено до світоглядних констант і встановлено коефіцієнт типовості світоглядної константи. Інвертоване прочитання дескрипторів відносно сукупності образів в інтрамодельному просторі з подальшим визначенням типових і унікальних дескрипторів (за ознакою ступеня активності дескрипторів відносно образів) та світоглядних констант (за ознакою схожості або подібності типових дескрипторів) дозволило встановити зони художньо-міфопоетичного смислоутворення, яким автор віддає перевагу, вони й зумовлюють тип ідіостилу автора. На цій підставі ідіостиль Шевченка схарактеризовано як медіарно-символічний з прихованою антропоцентричністю.

N. Slukhai. Constant features and verbalization patterns of Taras Shevchenko 's mythopoetical worldview.

In this paper, constant features of Taras Shevchenko's mythopoetical worldview have been established through the analysis of the mythologems in the author's speech, perceived in the immanent, intramodel and intermodel dimensions. In poetic speech, mythologems are verbal and imaginative representations of a society's sacral knowledge. On the text level, the logical-semiotic framework is used to identify verbalizers of the mythologem and its content. On the descriptive level of mythologem representation, sacred meaning dominates over the profane and direct over the indirect. Established descriptors prevail over the occasional ones.

Intramodel analysis has revealed that among nature mythologems, the following are favored in Taras Shevchenko's poetic speech: astral, vegetal, ornithic and elemental. An intramodel study of the mythologems has also laid bare the relative qualitative structure of mythologem groups and their descriptors. Due to treating the descriptors in transposition to the mythologem groups, descriptor-complementary paradigms were revealed. Among these, the ethnic paradigm is shown to be the central one.

On the generic and abstract level, typical mythological descriptors are encapsulated as constant features of the worldview; a typicality coefficient for the constant features has also been established. As descriptors were inverted in relation to images within the intramodel space, typical and unique descriptors (basing on frequency of use alongside images), and constant worldview features (basing on similarities of typical descriptors) were found. This allowed the establishing of artistic and mythopoetic sense creation zones which the author favors – this is what makes his idiostyle. Basing on this, T. Shevchenko's idiostyle has been characterized as mediary-symbolic, with latent anthropocentrism.

СВІТОВІДЧУТТЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ГЕОМЕТРИЧНІЙ СИСТЕМІ КООРДИНАТ: ЛІНІЯ, ФІГУРА, ЧИСЛО

Шевченкове відчуття світу пов'язане з такими універсальними категоріями його моделювання, як лінія, фігура, число, колір тощо. Ці категорії Шевченкової поетики становлять особливий інтерес для дослідника. Поет вживає їх інтуїтивно, природно включаючи в тканину свого тексту. Одночасно вони визначають своєрідність його художнього мислення, специфіку буття українця-хлібороба, життя якого тісно пов'язане із землею, усім тим, що росте, зріє, підіймається вгору.

Світовідчуття Шевченка виражає естетичне ставлення українця до навколишнього світу, що сприймається поетом як упорядковане ціле, споріднене з організованим буттям старогрецького космосу, протилежного до потворного хаосу. У Шевченковому космосі легко встановлюються грані, межі, краї, границі тіл, що легко схоплюються у зіставленнях та протиставленнях: верх – низ, світло – тінь, день – ніч, свій – чужий, бідний – багатий і т.д. Універсальна структурованість Шевченкового космосу, великою мірою символічного і закодованого, глибоко онтологічна. Шевченків космос структурований і диференційований за принципом бінарних опозицій, в основі яких лежить число «2».

Чітко виражений у Шевченка принцип бінарних протиставлень відтворює певний рівень і тип національної свідомості українського народу. Проте найдосконалішою монадою буття і вищим ступенем його організації у Шевченка є число «3». Виявляючи себе в триоб'ємності простору, тримірності часу, триособовості родини, в трикратності ритуальних формул та дій, число три виступає головним принципом організації буття.

У художньому всесвіті Шевченка, насиченому конкретними реаліями (сад, зірка, жайворонок, струмок, купол тощо), вираженими коловими змінами земного життя, рухом небесних світил, простежуються ключові онтологічні орієнтири українського народу, звучать його глибокі пориви до духовних начал, записаних у підтексті Великої Книги життя Природи та Всесвіту.

Miroslava Shah-Maystrenko. Attitude of Taras Shevchenko in geometric coordinates: line, shape, number

Shevchenko's sense of the world is associated with its universal categories of modeling such as line, shape, number, colour etc. These categories of Shevchenko's poetics are particularly interesting to the researcher. The poet uses them intuitively, naturally including into his text. At the same time they determine the originality of his creative thinking, the peculiarity of being a Ukrainian-farmer, whose life is closely connected with ground and everything that grows, matures, goes up.

In Shevchenko's artistic universe which is saturated with specific realities (garden, star, lark, stream, dome, etc.) expressed by circular changes of life on Earth, the movement of celestial bodies, key ontological orientation of the Ukrainians is traced. His deep passion for the spiritual principles that are recorded in the subtext of the Great Book of nature and the universe sound in his works.

*Поліщук Ярослав, д. філол. н.,
Київський університет імені Бориса Грінченка*

ФЕНОМЕН ШЕВЧЕНКОВОЇ ІРОНІЇ

Автор статті аналізує своєрідність авторської іронії на прикладі поезії Тараса Шевченка останніх років життя. Майстерне застосування засобів іронії вказує на мудру відстороненість та філософсько-екзистенційну рівновагу в свідомості поета. Іронічний код поєднує поезію Т. Шевченка з романтичною традицією, але водночас виражає індивідуальну специфіку його таланту.

Ключові слова: іронія, поезія, автор, образ, троп, ліричний суб'єкт.

Yaroslav Polishchuk. The phenomenon of Taras Shevchenko's irony

The author of the article analyzes the originality of the author's irony for example, the poetry of Taras Shevchenko's last years. In particular, the skillful using of irony suggests wise detachment and philosophical-existential balance in the mind of the poet. Ironic code links Taras Shevchenko's poetry with the romantic tradition, but at the same time it expresses the individuality of his talent.

Key words: irony, poetry, author, image, tropes, lyrical subject.

*Шупта-В'язовська Оксана, канд. філол. н.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова*

ТАРАС ШЕВЧЕНКО: ФЕНОМЕН ХУДОЖНЬОГО ТА ПРОБЛЕМА ЙОГО ПОВНОТИ

Художня природа творчості Тараса Шевченка є постійним предметом уваги дослідників, діапазон розуміння якого достатньо широкий, що зумовлено, зокрема, універсальністю об'явлення генія. Відтак, можемо говорити і про те, що феномен художнього у цьому випадку заявляє себе у своїй повноті, сприйняття та інтерпретація якої, однак, зумовлені готовністю культури (і окремого реципієнта) до відповідного розуміння.

У статті розглядаються такі способи реалізації художнього як стиль і жанр у творчій практиці Шевченка, зумовлене специфікою вираження цих категорій митцем співвідношення художнього та художності, парадоксальність

/ закономірність сприйняття та інтерпретації його творчості. Центральною тезою спостережень є думка про принципову повноту втілення художнього Шевченком, що зумовлює постійну актуалізацію його спадщини в культурно-історичному часі, по суті її позачасову природу.

Oksana Shupta-Viazovska. Taras Shevchenko: artistic phenomenon and its completeness

Taras Shevchenko's artistic nature is constantly paid attention to by the researchers. The range of understanding it is quite wide due to the genius's versatility. Therefore, we can notice that the phenomenon of art is expressed in its entirety in this case, the perception and interpretation of which, however, is based on the readiness of culture (and an individual recipient) to the appropriate understanding.

Such ways to implement the artistic nature as style and genre in Shevchenko's creative practice are considered in this article. It is caused by the artist's specificity of these categories, the correlation of art and artistry, paradox / pattern of perception and the interpretation of his work. The central thesis of observations is the idea about the principled completeness of the embodiment of the artistic nature by Shevchenko, which leads to constant updating of its heritage in cultural- historical time, in fact its timeless nature.

***Стужук Олеся, канд.філол. н.,
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України***

УМОВНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРНІЙ СПАДЩИНІ Т. ШЕВЧЕНКА

Творча спадщина Тараса Шевченка була і є привабливим майданчиком для випробовування літературознавчих стратегій. Це стосується і запровадження нових методологій, і перегляду уже, здавалося б, усталених поглядів на певні літературні явища.

Поняття умовності протягом останніх 100 років зазнало значного коригування: від розподілу на первинну й вторинну умовність аж до вичленування чистої умовності, фольклорної умовності, романтичної, реалістичної тощо. Умовність у творчій спадщині Т. Шевченка висвітлювалася саме крізь призму множинності варіантів цього літературного явища (див., наприклад, ст. М. Острика „Умовність” в „Шевченківському словнику”, т. 2, К., 1977). Така позиція є однобокою, оскільки поза увагою дослідника залишається багато значимих елементів.

У цій статті ми пропонуємо схему для аналізу літературних творів українського поета, що спирається на двовекторність: первинність і вторинність як основні форми існування умовності.

Olesya Stuzhuk. The conditionality in Taras Shevchenko's literary heritage

Shevchenko's literary heritage always was an attractive ground for testing different philological strategies, regarding the adoption of new methodologies and revision of settled opinions about some literary phenomena. During the last 100 years the concept of conditionality considerably corrected: from the dividing into primary

and secondary conditionality to the selection of pure conditionality, folklore conditionality, romantic, realistic etc.

The conditionality in Shevchenko's literary heritage was discovered in the light of multiple variants of this literary phenomenon (for example, in M. Ostryk's article in "Shevchenkivsky slovnyk", vol. 2, Kyiv, 1977). Such philological position isn't perfect because the author didn't pay attention to many important elements.

In this research we're proposing the scheme to analyse works of literature. It's based on two vectors: primary and secondary conditionality as main forms of conditionality.

**"ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"**

Секція 3.

**ВІД КОНКРЕТНОГО ДО ЗАГАЛЬНОГО: ШЕВЧЕНКІВ
ТЕКСТ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ТВОРЧОСТІ**

*Яременко Василь, канд. філол. н.,
Хмельницький національний університет*

**ДОДАТКОВІ КОМЕНТАРІ ІСТОРІОСОФСЬКОГО
СПРЯМУВАННЯ ДО ТВОРУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА "ЗАСТУПИЛА
ЧОРНА ХМАРА ТА БІЛУЮ ХМАРУ..."**

У статті продовжується дослідження історичних аспектів поезії Тараса Шевченка «Заступила чорна хмара та білу хмару...» для глибшого розуміння цього твору та коментування його з урахуванням оцінки гетьмана Петра Дорошенка сучасною історіографією. Викладені положення допомагають вивченню актуальної проблеми історіософії Шевченка.

Ключові слова: історіософія, Гетьманщина, Петро Дорошенко, Чигирин, історіографія, історична альтернатива, офірність.

Vasyl Yaremenko. The additional historiosophical comments to Taras Shevchenko's poem "Zastupyla chorna khmara ta biluii khmaru ..."

This essay studies historical aspects of Taras Shevchenko's poem "Zastupyla chorna khmara ta biluii khmaru ..." for deeper understanding the work and its commentary from the modern historiography of Hetman Petro Doroshenko's point of view . The conclusions help us study the problem of Shevchenko's historiosophy . Keywords: historiosophy, Hetman Petro Doroshenko, Chyhyryn, historiography, historical alternative, ofirnist.

*Калинчук Алла, канд. філол. н.,
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України*

**ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАСЛАНОЇ ПОЕЗІЇ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА: ВІРШ "ШВАЧКА" ЯК ЖАНРОВИЙ
ВАРІАНТ ІСТОРИЧНОЇ ПІСНІ**

Вірш «Швачка», написаний Т. Шевченком у кінці вересня – грудня 1848 р. під час Аральської описової експедиції на о. Косарал. Вперше надруковано у виданні: Кобзарь Тараса Шевченка / Коштом Д. Е. Кожанчикова. СПб., 1867. С.

489 – 490. Твір присвячено одному з ватажків Коліївщини М. Швачці, відтворено один з епізодів національно-визвольного повстанні 1768 – 1769 рр. на Правобережній Україні, що тоді перебувала у складі Польщі. У статті розглянуто основне джерело твору – історичні пісні про героїв Гайдамаччини; жанрову визначеність поезії, тему, особливості композиції.

Alla Kalynchuk. Characteristics of Taras Shevchenko's poetry in exile: the poem "Shvachka" as a genre variation of the historical song

The poem "Швачка", written by Taras Shevchenko at the end of September - December 1848 during an expedition to the Aral descriptive about Kosaral. First published in the Bulletin: Taras Shevchenko / DE Kozhanchykova funds. St. Petersburg, 1867. S. 489 - 490. The work is dedicated to one of the leaders Koliivschyny M. Shvachtsi, played an episode of the national liberation uprising of 1768 - 1769 biennium on the Right-Bank Ukraine, which was then part of Poland. The paper considers the main source of work - historical songs about heroes Haydamachchyny; certainty genre of poetry, theme, features compositions.

*Щербакова Олена, канд.філол. н.,
Інститут Вищої освіти НАПН України*

ШЕВЧЕНКІВ "ПЛАЧ ЯРОСЛАВНИ" У ГАЛЕРЕЇ ПОЕТИЧНИХ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ-СИМВОЛІВ ТА В ПЕРЕОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ПОДІЙ В УКРАЇНІ

До уваги поціновувачів образно-символічної репрезентації українськості у спадщині Тараса Шевченка – невеликий фрагмент з видатної пам'ятки давньоруського мистецтва “Слово про Ігорів похід” та музично-сценічного шедевр національної культури – народно-епічної опери Олександра Бородіна “Князь Ігор”. Зауважено на значенні Шевченкового переспіву “Плачу Ярославни”, що займає особливу сторінку у літописі театральної-музичної і кінематографічної шевченкіани. Особлива увага приділена образу княгині Ярославни, який стоїть в одному рядку з такими поетичними жіночими образами-символами української класичної літератури, як Мавка з “Лісової пісні” Лесі Українки та Меланка зі “Свіччиного весілля” Івана Кочерги. Він залишається уособленням ніжності і відданості, жіночності та благородства людської душі. Запропонована до розгляду тема сьогодні є вкрай актуальною з огляду на переосмислення важливих подій, що відбуваються в Україні в останні місяці.

Olena Shcherbakova. Shevchenko's "Yaroslavna's Weeping" " in the gallery of female poetic images and symbols and in rethinking of important events in Ukraine

The author of the article draws attention of all the connoisseurs of the figurative and symbolic representation of Ukrainian identity in Taras Shevchenko's heritage to a small piece of an outstanding monument of Old Russian art – “The Tale

of Igor's Campaign," and a musical and theatrical masterpiece of national culture – the folk and epic opera "Prince Igor" by Oleksandr Borodin. The author stresses the importance of Shevchenko's rehash of "Yaroslavna's Weeping" which has a special page in the annals of theatrical and musical, and cinematographic Shevchenkiana. Special attention is paid to the image of Princess Yaroslavna that stands in one line with the greatest female poetic images and symbols of Ukrainian classic literature, for example, a forest nymph Mavka in "A Forest Song" by Lesya Ukrainka and Melanka in "Svichka's Wedding" by Ivan Kocherga. The mentioned image is still a personification of tenderness and devotion, femininity and nobility of a human soul. The theme under consideration is extremely acute nowadays in view of the rethinking of the important events taking place in Ukraine over the last few months.

*Мовчанюк Володимир, канд. філол. н.,
Інститут літератури
імені Т. Г. Шевченка НАН України*

ІСТОРИОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС ПОЕМИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА "НЕОФІТИ"

У поемі знайшли відображення політико-філософські, релігійно-етичні та екзистенційно-творчі шукання поета-пророка, мислителя. Поему головно сприймали як політичну алегорію, де в образі неофітів і їх мучителя Нерона, Шевченко представив провісників свободи — декабристів і царя Миколу I (П. Филипович, дослідники радянської доби), чи кириломефодіївців (М. Возняк, Л. Білецький). Проте вже пролог поеми, де головним об'єктом авторського роздуму є Христове розп'яття, запрограмує її, а відповідно й композиційний план твору, на широку релігійно-філософську рефлексію. Образ розп'ятого за нас Сина Божого стає центральним пунктом історіософського спектру поеми. Власне, і початок розповіді про героїв твору означено як час, «коли вже сходила зоря / Над Віфлеємом». Тему Христа виділено в окремий розділ, де його місію — «... слово / Святої правди і любові» — визначено як всесвітню подію. Поетові йдеться про актуалізацію глибокого смислу Ісусової місії, її усвідомлення як духовної основи оновлення світу, перемоги добра над злом-гріхом. В контекст цих мотивів гармонійно вписується і виділений окремим фрагментом Шевченків переспів псалма 149 («Псалом новий Господеві»). Вагоме значення в історіософському представленні зображених подій має у епілозі поеми і звернення до Адама, з нагадуванням його нащадкам про «проспаний рай». Ці кардинальні релігійно-філософські питання, що ставилися вже у поемі «Кавказ», та інших творах, поліфонічно зазвучали у складній, художньо довершеній композиції поеми «Неофіти», — одному з найсамобутніших, вершинних творів світової поезії 19 століття.

Volodymyr Movchaniuk. Historical and philosophical discourse of Taras Shevchenko's poem "Neophytes"

The poem reflects the political, philosophical, religious, ethical, existential and creative searches of Shevchenko – the great Ukrainian poet, prophet and thinker. This poem used to be perceived as a political allegory in which Shevchenko meant to show in the image of the Christian neophytes and their tormentor Nero either the Decembrists clashing with the tsar (the opinion shared by Fylypovych and some Soviet scholars) or members of the Cyril and Methodius' Fraternity (the theory put forward by Vozniak and Leonid Biletskyi). The prologue to the poem places the main focus of attention on the author's meditations on Jesus' crucifixion, thus predetermining its entire composition as an extensive religious and philosophical reflection. The image of God's Son crucified for the mankind becomes the pivotal point of the historical and philosophical content of the poem. The narrative of the characters of the poem starts with the words 'That star was beginning / to rise over Bathlehem /'. The Jesus Christ's theme makes a separate chapter in which his mission of passing on '*the Word of holy truth and love* /' is defined as an event of utmost value for the humanity. The poet is keen on conveying the deep sense of Jesus' mission and its perception as that of the spiritual foundation of the renewal of the world and a prerequisite of the victory of kindness over all that is corrupt, evil and sinful. Fitting into these motifs quite harmoniously in the form of a separate fragment is Psalm 149 of Shevchenko's *Psalms of David* ('*A New Psalm to the Lord*'). Bestowed with significance for the historical and philosophical reflections of the depicted events is also the address to Adam, which is found in the epilogue, with a kind of reminder about the lost paradise to his posterity. These important religious and philosophical issues already previously raised in *The Caucasus* and some other works are truly resounding in the complex and artistically complete and perfect composition of *The Neophytes*. This work is one of the most original masterpieces of the 19th century poetry.

*Яковина Оксана, канд. філол. н.,
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України*

**ОСОБА ПОЕТА ЯК МІСЦЕ ЗУСТРІЧІ ОНТИЧНОГО РІВНЯ ІЗ
ВНУТРІШНЬОЮ БЕЗКІНЕЧНІСТЮ ЛЮДИНИ: ДО ПИТАННЯ
СЕМАНТИКИ ІНТЕНЦІЇ ВІРША Т. ШЕВЧЕНКА "ЧИ ТО НЕДОЛЯ ТА
НЕВОЛЯ..."**

У запропонованій статті автор звертається до одного з найбільш герметичних творів Тараса Шевченка. Розглядається поняття генія як трансцендентної необхідності, своєрідного самодіалогу автора. Метафізичне прагнення самопізнання дає можливість людині відповісти на питання про сенс життя. Відтак, вербалізований факт особистої епістемі Тараса Шевченка програмує семантику віршів його останнього періоду творчості. Трансцендентна взаємозумовленість минулого й майбутнього в душі поета народжує інтуїцію нового «початку», передчуття безкінечності того, що він

пережив. Цей есхатологічний результат власного буття поет передвідчуває у вірші «Чи то недоля та неволя...». За допомогою поняття «духовної ночі» у статті відтворюється парадигма самоаналізу поета. Оскільки внутрішньою формою інтенцій «Чи то недоля та неволя...» є містичний контекст, твір можна вважати «ключем» до поетової екзистенції. Відповідь на поставлені поетом епістемічні питання передбачається лише в їхньому метафізичному розкритті.

OksanaYakovyna. A poet's personality as a tryst of the ontic level with the inner human transcendence: to the issue of Taras Shevchenko's semantic intension poetry "Chy to nedolia ta nevolia..."

In the proposed article the author refers to one of the most hermetic works by Taras Shevchenko. We consider the notion of genius as a transcendent appropriate, as a kind of author selfdialogue. Metaphysical desire of person self allows enables to answer the question about meaning of life. Therefore, the verbalized fact of Shevchenko personal episteme programs the semantics of poems of his last period of creativity. Transcendent interdependence of past and future in the soul of a poet creates the intuition of new "beginning", creates the foreboding of infinity of what he experienced. This eschatological result of its own being anticipates by the poet in the poem "Whether distress and bondage ...". With the concept of "spiritual night" in the article is reproduced the paradigm of personal inventory of the poet. Since the internal form of "Whether distress and bondage ..." poetical intentions is a mystical context, the work can be considered as a "key" to Taras Shevchenko existence. The answer to the questions posed by the poet is expected only in the context of its own metaphysical orientation.

The author refers to one of the most hermetic poem of Taras Shevchenko. With the concept of "spiritual night" the article reproduces the introspection paradigm of poet.

*Боронь Олександр, канд. філол. н.,
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України*

"МУЗЫКАНТ" ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ТИПОЛОГІЧНИХ ВІДНОШЕННЯХ ІЗ РОСІЙСЬКИМИ ПОВІСТЯМИ ПРО МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО (1830-1840-Х РР.)

Повість Шевченка «Музыкант» (1854–1855) розглянуто в типологічних відношеннях із рядом російських повістей 1830–1840-х років про музичне мистецтво: «Останній квартет Бетховена» (1830) і «Себастьян Бах» (1834) В. Одоєвського, «Іменини» (1832–1833, опубл. 1835) М. Павлова, «Історія двох калаш» (1839) В. Соллогуба, «Максим Созонтович Березовський» (1844) Н. Кукольника. Таке зіставлення продемонструвало наявність деяких спільних рис у трактуванні схожої теми, головне ж – воно дало змогу виявити специфіку художнього підходу українського письменника до зображення постаті музиканта, окреслити особливості поезики його повісті в контексті творів аналогічного ідейно-тематичного спрямування.

Olexandr Boron. Taras Shevchenko's "Muzykant" typological relations with Russian stories about musical art

The story «Musician» (1854–1855) by Shevchenko is considered in typological relationships with a number of Russian novels of the 1830s and 1840s about musical art such as «Last Quartet by Beethoven» (1830) and «Sebastian Bach» (1834) by V. Odoevskij, «Birthday Celebration» (1832–1833, publ. 1835) by M. Pavlov, «The story of two galoshes» (1839) by V. Sollogub, «Maxim Sozontovych Berezovsky» (1844) by N. Kukolnik. This comparison showed some similarities in the treatment of similar themes, essentially it made possible to identify a specific artistic approach of the Ukrainian writer to portray an image of musician, to trace the features of the poetics of his story in the context of works of a similar ideological and thematic direction.

*Гомирева Олена, асп.,
Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури*

"ПРИТЧА ПРО БЛУДНОГО СИНА" В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Графічна серія "Притча про блудного сина", виконана Т. Г. Шевченком у засланні в 1856-57 рр., займає важливе місце не тільки в образотворчому доробку митця, але є також втіленням його важливих соціальних та філософських поглядів.

Біблійні теми цікавили Т. Шевченка не тільки із загальнолюдських позицій, а й у тісному зв'язку з національними та соціальними темами свого часу. Тому, звернувшись до цього сюжету, він зміг його трансформувати та актуалізувати. Релігійна основа стала джерелом для критичних роздумів і послань. Однак, підґрунтя цієї символічної серії йде коренями не лише в християнську традицію, але й черпає зміст з філософських джерел, перш за все, з української філософії та віри. Певні ідеї притчі розроблялись різними шляхами в українській культурі, вони зазнавали специфічного трактування, на основі якого підіймалися схожі та злободенні проблеми. Біблійне повчання давало для цього благодатний матеріал в глибоко духовному православному середовищі української думки.

Місце Т. Шевченка в цьому процесі, його прагнення поєднати споконвічні та сучасні теми, переосмислити початковий релігійний зміст в нових художніх образах – ці аспекти творчої спадщини художника видаються цікавими та плідними для дослідження.

Olena Homyreva. "The Parable of the Prodigal Son" in interpretation of T. Shevchenko

"The Parable of the Prodigal Son", the graphic series of Taras Shevchenko made in exile in 1856-57, takes an important place in the art works of the artist, but it is also an embodiment of his social and philosophical notions.

Shevchenko was interested in Bible topics not only from universal humanistic point of view, but also in close connection with national and social themes of his time. Therefore, referring to this subject, he managed to transform it and make it relevant to that day. The religious basis was the source for the critical reflection and messages. However, the basis of this symbolic series is rooted not only in the Christian tradition, but draws its meaning from philosophical sources, primarily from Ukrainian philosophy and faith. Some ideas of the parable were developed in different ways in Ukrainian culture, they were subjected to a specific interpretation, from which similar and topical issues rose. Biblical moral gave a congenial material for this in a deeply spiritual Orthodox environ of Ukrainian thought.

The place of Shevchenko's works in this process, his desire to combine ancestral and contemporary themes, reinterpret the original religious meaning in the new artistic images – those aspects of the legacy of the artist seem to be very interesting and expedient for the study.

*Марченко Ніна, канд. філол. н,
Інститут філології Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ФІЛОСОФСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТАРАСОМ ШЕВЧЕНКОМ ЕТНОМЕНТАЛЬНИХ РИС УКРАЇНЦІВ У ДВОХ РЕДАКЦІЯХ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ПОЕМИ "МОСКАЛЕВА КРИНИЦЯ"

У двох редакціях соціально-побутової поеми «Москалева криниця» Шевченко відтворив картину буття українців у ХІХ ст. з елементами психологізму, змалював їхні етноментальні риси, що перегукуються з науковими дослідженнями ХІХ ст. Поетом описано такі риси характеру й поведінки простого українця як чуттєвість, набожність, розум, обережність, сила волі, совісність, гостинність, добродійство, працьовитість. Кобзар продемонстрував у соціальному зрізі ставлення індивідуума до життя та його роль у суспільстві, відобразив етичні цінності простого українця, сформовані досвідом народу та практикою його побутування. Психодрамою протиставлення варіантів поеми і її героїв автор намагається привернути увагу тогочасних інтелектуалів до «отих рабів німих», яких немовби «зітерли» з карти життєдіяльності суспільства.

Взявши за основу символ невичерпної Криниці як джерела народної мудрості, поет від стану розчарування в першій редакції переходить до стану Очищення і Відродження в другій редакції не тільки самого себе, а й рідного народу в іпостасі людинолюбця – гуманіста. Кобзар, як і герої українського фольклору, потрапляють у неприродний світ перебування у відчаї, а виходять очищені джерельною криничною водою зі сподіваннями нести Добро людству. Шевченків символ Криниці – символ Добра у перемозі над Злом, символ Нездоланності у перемозі над розчаруванням і відчаєм. Криниця українського

Пророка спрямована на утвердження поваги до гідності й розуму людини, її права на земне щастя й любов.

Nina Marchenko. Taras Shevchenko's philosophical interpretation of ethnomental Ukrainian traits in two versions of the poem «Well of Muscovite»

Taras Shevchenko has reproduced in both versions of the poem «Well of the Muscovite» the picture of the existence of Ukrainian on the 19th century. There are the elements of the psychologism in the poem, where it would be watching the ethnomental features of the Ukrainian folk and which had been demonstrated in the scientific studies on the 19th century. There are sensuality, reverentness, intellect, wariness, strength of will, conscientiousness, hospitality, good nature and assiduity of the national characters. Shevchenko has described the attitude of individual to life and his role in the society, his ethic values, which were formed with the experience and the praxis of the folk. The author has been meaning with the elements of psychologism to attract of that time intellectual's attention to the unpretentious people; these were as the blank space for the society of rich men.

Taras Shevchenko has represented the image of the «well» as the symbol of the inexhaustible spring of water and of the folk-wisdom in the poem. The poet, who has pictured his disappointment in the first version of the poem, by means of the symbol «well», has come to the feeling of inner cleaning and corporal rebirth in the second version of poem. These processes are valid for the author and simultaneously for his native folk. Shevchenko took it that, if he and his personage was the humanist – person, who at firstly ought to love the people. The men must propagate the concept of the Good, which they can overcome the wrong. The symbol of the «well» by Shevchenko's poem is the symbol of the strengthening of the respect to the dignity and to the intellect of the person, the symbol of the right by the person for earthly happiness and love.

**"ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"**

Секція 4.

**ПАРАДИГМАЛЬНІ ЯКОСТІ
ОБРАЗІВ І МОТИВІВ ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

*Лебідь Євгенія, канд. філол. н.,
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України*

ОБРАЗ ВОРОГА У ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

Завдання студії – дослідити природу та семантичне наповнення образу ворога у поетичному доробку Тараса Шевченка. Вивчення образу ворога, зокрема специфіки його формування у літературному тексті, зумовило звернення до робіт таких науковців як Е. Фромм, Г. Зиммель, Т. Волкова, А. Глушко. У роботі використані окремі тези з розвідок Б. Бахадора й Я. Дубинянської. Парадигма образу ворога розглядається у кількох планах: релігійному, психологічному та філософському. Окрема увага приділяється у статті аналізу дискурсу перманентного національного "ворога" в українській культурній традиції, який, не зважаючи на негативну конотацію, сприяв консолідації народу, віднайденню ним власного героїчного минулого. Тема ворожості історично тісно пов'язана з категорією "інакшості". Автор розглядає ідею "іншого" у текстах поета на основі філософських концепцій Ж.-П. Сартра та Е. Левінаса, а також з точки зору романтичного уявлення про "національне" як найвищу форму вираження "інакшості".

Yevgeniya Lebid. The image of the enemy in the poetic works of Taras Shevchenko

The investigation is devoted to research of sense and structure of image of enemy in T. Shevchenko's poetical creative work. The image suggested in article is based on synthesis of several interpretations above all proposed in works of E. Fromm, G. Zimmel, T. Volkova, A. Glushko, B. Bahador. The paradigm of image of enemy is examined in a few plans: religious, psychological and philosophical. In the article separate attention was paid to discourse of permanent national "enemy" in Ukrainian cultural tradition, which was favourably influenced on people's consolidation. Theme of hostility closely related to the category of "otherness". The paper analyses the philosophical concept of the Other in Shevchenko's poetry considers the idea of the philosophy of E. Levinas and J.-P. Sartr, and also from the position of literary critics of Romanticism epoch about "national" as the greatest form of expression of the «otherness».

*Ланге Анна, магістр,
Київський національний університет «Києво-Могилянська академія»*

ОБРАЗ МАТЕРІ У "КОБЗАРІ" ТАРАСА ШЕВЧЕНКА THE ROLE OF THE MOTHER IN THE "KOBZAR" BY TARAS SHEVCHENKO

This article deals with the image of the mother in the Kobzar by Taras Shevchenko. The author wrote very often about mothers, and for this analysis I used the poems "Kateryna", "Naymichka", "Mariya" and "Vidma". These four poems were chosen because they were written chronologically, one after another, and the development of the topic of the mother can be found. The fate of the heroines of the poems is very similar, but each of them finds another way out of the difficult situation. This fact makes Shevchenko's poems about the destiny of women so interesting and current. The article will compare similar motifs to show development within the theme. The aim of this analysis is the description and comparison of the mother in the portrayal of female figures in Shevchenko's work.

*Коломийцева Вікторія, канд. філол. н.,
Інститут філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Чумак Володимир, докт. філ. н.,
Інститут філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

САКРАЛЬНІ РЕМІНІСЦЕНЦІЇ ПОНЯТТЯ "ДУША" В МОВОТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

Тарас Шевченко як справжній митець, художньо осмислюючи світ, виробляє свою систему цінностей. Статтю присвячено спостереженню того, як поет, працюючи в силовому полі етно-мовної ідентичності, не лише здійснює мовотворчість у звичайному значенні цього слова, а й виробляє власні смислові парадигми. Йдеться про лінгво-філософське осмислення Т. Шевченком сакрального, тобто священного, поняття «душа».

Визначаючи творчість Т. Шевченка як одне з найвагоміших релігійно-етичних джерел українства, автори досліджують, яке місце посідає слово-поняття «душа» в ментальному лексиконі поета й у його мовній категоризації картини світу. Розглянуто поезії, а також фрагменти з прози, листувань і щоденника, у яких містяться откровення про душу. За наявності в поета форми «душа-серце», більшість уживань слова «серце», на думку авторів, слід також пов'язувати з поняттям «душа». Зроблено висновок, що через сакральні

ремінісценції поняття «душа» поет опановує найвищі сфери самопізнання. Вболіваючи за земне існування людей, Т. Шевченко сягає філософських вершин розуміння вічної природи живої істоти, а значить не лише її небесної перспективи, але й відповідальності за свої вчинки, за своє життя, за рівень самосвідомості.

Victoria Kolomyitseva, Volodymyr Chumak. The sacral reminiscences of the "soul" concept in Shevchenko's linguistic creativity

Taras Shevchenko as a true artist, while artistically interpreting the world, produces his own system of values. The article is devoted to the observation of a poet working in the force field of ethno- linguistic identity, not only produces linguistic creation in the traditional sense of this, but also his own semantic paradigms. This is a linguistic-philosophical understanding of Shevchenko's sacred, holy concept of "soul".

Defining works of Shevchenko as one of the most important religious and ethical sources of the Ukrainian identity, the authors explore the place that the word-concept "soul" in the mental lexicon of the poet and in his linguistic categorization of the world view. Poetry and fragments of prose, letters, diary, containing revelation of the soul, were analyzed. When the poet uses "soul-heart" word combination, most uses of the word "heart", according to the authors, should also be linked to the concept of "soul". It is concluded that through sacred reminiscences of the concept of "soul", the Poet masters the highest spheres of self-discovery. Caring for earthly human existence, Shevchenko reaches the heights of philosophical understanding of the eternal nature of living beings, and thus not only of their heavenly perspective, but also of their responsibility for their actions, for their lives, the level of consciousness.

*Данильченко Оксана, асист.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**МОТИВ ГРІХА У ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА:
ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ АСПЕКТ**

У творчості Т. Шевченка мотиви гріха і кари є засобами трактування сакральної історії та її наслідків для сучасників і нащадків. Саме крізь призму гріхів колективних та особистісних митець розглядає минувшину, подає широку панораму сучасного і майбутнього, втілює їх у християнських поняттях «гріх – кара – каяття – спасіння». Колективний або суспільний гріх постає як сукупність особистісних гріхів по відношенню до України – відступництва, зради, егоїзму, жорстокості, війни, братовбивства, помсти, бездіяльності. Відповідно до цього образи національних лідерів у поезії мають архетипну основу героя/ антигероя.

У Т. Шевченка інваріантний смисл історії полягає у розумінні, що минуле – це колективний гріх, за який розплачуються не менш грішні нащадки. Ідея Божої карі проступає як соціокультурна реальність доби і втілюється в алегоричному «сні» України, про який іде мова у однойменній поемі «Сон». Повернення волі, миру та спокою як спасіння української нації насамперед є результатом дій, вчинків кожної людини зокрема і народу загалом. Т. Шевченко акцентує на символічному покаянні – активній життєвій позиції сучасників і нащадків, боротьбі за зміни, втіленій у заклик «Борітеся – поборете!».

Oksana Danylchenko. The motif of sin in T. Shevchenko's works: state aspect

In T. Shevchenko's works the motif of sin and punishment is a means of interpreting sacral history and its consequences for the contemporaries and offspring. Through the prism of personal and collective sins the artist considers the past, makes careful observation of present and future and implements it in Christian notions sin – punishment – remorse – salvation. Personal or collective sin appears as a combination of personal sins referring to Ukraine. These sins include apostasy, betrayal, selfishness, cruelty, war, fratricide, revenge and passivity. Due to this the images of national leaders in the poetry have archetypical fundamentals of heroes/ anti-heroes.

According to Shevchenko, the invariant sense of history lies in understanding that fact that past is a collective sin that no less sinful offspring suffer for. The idea of the punishment from God is considered as social and cultural reality of the period and is implemented in allegoric “dream” of Ukraine, which is mentioned in the poem of the same name “The Dream”. The return of freedom, peace and quietness as salvage of Ukrainian nation is primarily the result of actions of an individual alone and the whole nation. T. Shevchenko puts an emphasis on symbolic repentance which is active position of contemporaries and offspring, struggle for changes implemented in an appeal “Struggle and you will win”.

*Соколюк Юлія, молодший наук. співробітник,
Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України*

КАТЕГОРІЯ МОРАЛЬНОСТІ У ПРОЗОВИХ ТВОРАХ Т. ШЕВЧЕНКА

Актуальність поданої теми полягає в переосмисленні трактування етнонаціональних особливостей персонажів російськомовної прози Т. Шевченка. Метою дослідження є характеристика моральних засад героїв повістей Шевченка.

Ставлення до вивчення повістей було неоднозначним, вони вважалися чимось меншовартісним, порівняно з поезією і живописним надбанням автора. До прозових творів Шевченка Г. Грабович застосував образливе визначення «притосована проза» (Грабович Г. Шевченко як міфотворець. К., 1991. С.16).

статті розглянуто формування національної моделі моралі протягом 17-18 століття. Зазначено, що громада мала великий вплив на громадян, відповідні інститути влади реалізовували своє право виносити аморальним вчинкам присуди.

Герої повістей Шевченка є яскравими представниками українського етносу, з усталеними протягом віків принципами моралі.

Тож ставимо собі мету: довести, що повісті, котрі написані російською мовою, є не менш національними і виховні ідеї Шевченкових творів є вагомим потенціалом у становленні свідомого покоління української молоді.

Yulia Sokoliuk. The category of morality in Taras Shevchenko's prose

The topicality of the subject lies in the reinterpretation of ethnic features of the characters of Russian-language Shevchenko's prose. The aim of the investigation is the characteristics of heroes' moral principles in Shevchenko's tales.

Attitudes to the analysis of stories were mixed as they were considered to be less valuable than poetry and picturesque property of the author. G. Grabovych used an insulting definition of "adjusted prose" referring to Shevchenko's prose (Grabovych Shevchenko as a Creator of Myth. K., 1991. P.16).

The article highlights the formation of a national model of morality during the 17th -18th centuries. It is mentioned that the community had a major impact on citizens and the relevant government institutions implemented their right to judge immoral acts.

Characters of Shevchenko's stories are outstanding representatives of Ukrainian ethnicity with their well-established principles of morality. One more goal set is to prove that the stories written in Russian are not less national and educational ideas of Shevchenko's works is a great potential in bringing up conscious generation of Ukrainian youth.

**"ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"**

Секція 5.

**АКТУАЛЬНИЙ ШЕВЧЕНКОЗНАВЧИЙ ПОШУК:
МОВОЗНАВЧІ Й КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ**

*Дружинець Марія, канд. філол. н.,
Інститут мови та літератури Придністровського державного
університету імені Т.Г.Шевченка.*

**РУКОПИСИ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ОРФОЕПІЧНОЇ НОРМАЛІЗАЦІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ**

Праця присвячена проблемі становлення норм вимови української літературної мови у ХІХ ст. Правописна система рукописів Т.Г.Шевченка була побудована значною мірою на фонетичних засадах. Тому завдяки особливостям правопису, а частіше всупереч йому, відбилися вимовні риси голосних, приголосних, звукосполук, більшість з яких стала орфоепічною нормою сучасної української літературної мови.

Ключові слова: орфоепія, кодифікація, першодруки, рукописи.

Maria Druzhynets. Taras Shevchenko's manuscripts in the process of creation of the orthoepic norms of the Ukrainian literary language

The article is dedicated to the problem of the formation of pronunciation norms of the Ukrainian literary language of the XIX century. The spelling system of the manuscripts by Taras Shevchenko was mainly based on phonetic principles. So, due to the spelling peculiarities but oftener despite them pronunciation features of consonants became vivid; the majority of them became orthoepic norm of the modern Ukrainian language.

Key-words: orphoephics, codification, first-prints, manuscripts.

*Задорожна Олена, канд. філол. н.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СУЧАСНІСТЬ

У статті йдеться про актуальність та сучасність творчості безсмертного класика української літератури, великого сина українського

народу Т. Шевченка. Аналізуються поезії поета «І мертвим, і живим...», «Минають дні, минають ночі», «Заповіт» тощо.

Значення постаті Т. Шевченка для українського народу важко переоцінити. М. Жулинський сказав: «Шевченко – це митець, художник, який відкрив для української нації двері в безкінечність. Він є гарантом нашої вічності...». Це висловлювання можна екстраполювати на усе осмислення особистості і творчості Т. Шевченка – геніального поета, митця, художника, мислителя, непохитного борця за державну незалежність, політичну самостійність України. Великий Кобзар – символ чесності, правди, великої любові до Батьківщини та свого народу. Т. Шевченко є яскравим прикладом для наслідування нами та нашими нащадками.

Шевченка можна з впевненістю поставити в один ряд з такими відомими майстрами слова, як О. Пушкін, В. Шекспір, Л. Толстой, В. Гюго, О. де Бальзак тощо. Б. Грінченко сформулював інтуїтивно-точно: «Ми певні, що в українській літературі з'явиться ще багато діячів, рівних Шевченкові талантом, але не буде вже ні одного, рівного йому своїм значенням у справі нашого національного відродження: *будуть великі письменники, але не буде вже пророків (курсив О. Забужко)*». Незважаючи на короткий життєвий шлях, Т. Шевченко залишив великий відбиток у літературі і художньому мистецтві. Твори поета не тільки не втратили своєї актуальності, а навпаки з часом набули нових кольорів й нового змісту.

Отже, Т. Шевченко – це гордість українського народу. Волею історії він ототожнений з Україною і разом з буттям рідної держави продовжується нею.

Olena Zadorozhna. TarasShevchenkoand modern times

The article refers to the relevance of modernity and creativity of the immortal classic of Ukrainian literature, the great son of the Ukrainian people Taras Shevchenko. The poetry "And the dead and the living ...", "Days are passing, nights are passing", "Testament" are analyzed.

The value of Shevchenko for Ukrainians nation cannot be overemphasized. M. Zhulinsky said, "Shevchenko – is an artist, who opened for Ukrainians doors to infinity. He is the guarantor of our eternity ... ". This statement can be extrapolated to all individual thinking and creativity of T. Shevchenko – genius, artist, philosopher, fighter for independence and the political independence of Ukraine.

Great Kobzar is a symbol of honesty, truth, great love for the homeland and its people. Shevchenko is a good example to follow.

T. Shevchenko can be set with such a genius as A. Pushkin, W. Shakespeare, L. Tolstoy, V. Hugo , A. de Balzac and others.

B. Hrinchenko formulated precisely: “We are confident that in Ukrainian literature will be many figures equal to Shevchenko’s talent, but won’t be any equal in importance of our national revival: there will be writers, but won’t be no more prophets (O.Zabuzhko)”.

Despite a short life, Shevchenko played a large role in the literature and the fine arts. The works of the poet aren’t even relevant, but rather have evolved new colors and new content. So Shevchenko – is a pride of the Ukrainians. He is

identified with the history of Ukraine and along with being of the native state continues it.

*Гайович Галина, канд. філол. н.,
Гуманітарний інститут Національного авіаційного університету*

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ШЕВЧЕНКОВОГО СЛОВА

Зацікавлення вітчизняних науковців питаннями національної культури та, зокрема, етнокультури, викликано, насамперед, тими історичними і соціальними змінами в нашому житті, для яких визначальним є відкидання звичних, уніфікованих та ідеологізованих стереотипів і підходів до проблеми дослідження національної культури, що залишилися нам у спадок від попереднього політичного устрою. У цьому контексті, творчий доробок Т.Г. Шевченка є для нас тією традицією, яку маємо досліджувати, щоб усвідомити свою ідентичність, повернути втрачену історичну пам'ять. У художніх творах Тараса Шевченка знаходимо великий шар лексики з національно-культурною семантикою – це і слова-символи (тополя, калина, лебедонька) і фонова лексика (бандурист, хустка, хата) і безеквівалентна лексика (рушник, козак, чумак). Усі ці мовні одиниці містять семантику, яка відіграє важливу роль у формуванні таких особистісних рис, як духовність та патріотизм, оскільки відображає специфічні риси культури українського народу й відповідає народним уявленням про добро і зло, гідність і підлість, інші морально-етичні норми.

Galyna Gaiovych. Nationaland cultural components in the works of Shevchenko

The scientists of our country are actively researching national culture, namely ethnic culture issues due to historical and social changes in our life which are determined by rejection of usual unified and ideology related stereotypes and approaches to the problem of national culture research which was inherited from earlier political regime. Within this context the artistic legacy of Taras Schevchenko is the tradition which we must study to comprehend our identity and to return historical memory.

In the works of Taras Shvechenko we can find a huge layer of vocabulary with national and cultural semantics which includes words-symbols (topolya, kalyna, lebedon'ka), background vocabulary (banduryst, khustka, khata) as well as non-equivalent vocabulary (rushnyk, kozak, chumak). All these language units contain semantics which is important for forming such personal features as spirituality and patriotism, as far as it reflects specific features of Ukrainian national culture and corresponds to people's conception of good and evil, dignity and meanness, other moral and ethical norms.

**Т. ШЕВЧЕНКО:
МИСТЕЦЬКІ КООРДИНАТИ ПЕРЦЕПТИВНОЇ ВІЗІЇ**

У центрі уваги – поетична модель світу Тараса Шевченка та її перцептивні основи, що мають генетичний зв'язок як з українського традиційною культурою (фольклор, міфологія), так і з культурними процесами середини XIX століття. Дослідження сфери перцепції дозволяє говорити про типологічні особливості української літератури, зіставляти специфіку її розвитку з певними етапами в історії світової культури, розглядати етнічну своєрідність національної поезії періоду становлення і зміцнення нової української літературної мови. Об'єктом дослідження є художня перцепція як засіб існування та реалізації художньої картини світу автора і читача. У роботі встановлено компоненти поетичної моделі Т. Шевченка в межах сенсорних модусів зору, слуху, тактильних відчуттів, запаху і смаку. Визначено прототипи перцептивної картини світу, виявлено їх текстові семантичні та концептуальні репрезентанти.

Ключові слова: перцептивна картина світу, перцептивний прототип, поезія Т. Шевченка.

Natalia Parasin. T. Shevchenko: Creative Coordinates Of Perceptual Visions

In the spotlight, there are the poetic model of the world of Taras Shevchenko and its perceptual basics, having genetic conjugation with both Ukrainian traditional culture (folklore, mythology) and cultural processes of the mid-19th-century. The study of the perceptual area allows us to speak about the typological features of Ukrainian literature, to relate the specifics of its development with certain stages in the history of world culture, and to consider ethnic distinctness of the national poetry during the period of the formation and strengthening of the new Ukrainian literary language. The object of the study is the artistic perception, considered by us as a means of existence and implementation of the artistic picture of the world of the author and the reader. In this study, we established the components of the sensory poetic model of T. Shevchenko within the perceptual modi of vision, hearing sense, contact sensations, smell and sense of taste. The prototypes of the perceptual picture of the world are defined, and their text semantic and conceptual representations are revealed.

Keywords: perceptive view of the world, perceptual prototype, poetry of Taras Shevchenko.

ПЕРЕКЛАД "ЗАПОВІТУ" Т. Г. ШЕВЧЕНКА НА УКРАЇНСЬКУ ЖЕСТОВУ МОВУ

Жестова мова на рівні текстової і голосової є невід'ємною складовою комунікації людей.

Для глухих людей служить основним способом спілкування. В Україні глухих людей близько півмільйона і переклад на жестову мову інформації, зокрема віршів, є важливою соціально-значимою проблемою. Вперше запропоновано і реалізовано у вигляді відеофайлу вірш "Заповіт" Т.Г.Шевченка українською голосовою і жестовою мовами. Для наочності і більш якісного розуміння інформації був використаний авторський матеріал, відзнятий у музеях та на березі річки Дніпро у м.Переяслав-Хмельницький. Переклад на жестову мову і показ жестів здійснено професійним сердоперекладачем.

Yurii Krak. Translation of Taras Shevchenko's "Zapovit" into the Ukrainian sign language

Text, speech and sign languages are integral components of the people communication. For deaf people sign language is the primary mode of communication. About half a million people in Ukraine are deaf, and translation of the information including poems into the sign language is an important socially significant problem. Video file containing a presentation of Taras Shevchenko's "Zapovit" poem in Ukrainian voice and sign languages was proposed and implemented for the first time. For clarity and better understanding of the information own video material filmed at the museums and on the bank of the Dnipro River in Pereyaslav- Khmelnytsky town was used. Translation into the sign language and gestures showing was performed by the professional sign language interpreter.

*Калініна Тетяна, завідувач відділу,
Національний музей Тараса Шевченка*

ДО ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ СУЧАСНИХ ЕКСПОЗИЦІЙ МУЗЕЇВ ШЕВЧЕНКА

Ремонтно-реставраційні заходи в будівлі Національного музею Тараса Шевченка стали поштовхом для оновлення його постійної експозиції. Зберігаючи синтетичне висвітлення постаті Т.Шевченка як поета, художника, лідера нації, тематико-хронологічний принцип подачі матеріалу, автори нової концепції прагнули увиразнити особливості кожного етапу його життя та творчості, через експонування окремих груп живописних та графічних творів з фондів музею показати досягнення Шевченка-митця.

Перерозподіл матеріалу, розробка нової концепції та тематичної структури викликали дискусії серед музейників та у пресі.

У виступі викладено концепцію, послідовність експозиційних тем (тематичну структуру), принципи відбору матеріалів та текстів при підготовці нового тематико-експозиційного плану, визначено місце задуманої експозиції серед інших Шевченківських музеїв України.

Tetiana Kalinina. On the problem of constructing Shevchenko's expositions in the modern museums

Repair and restoration measures in the building of National T.Shevchenko Museum were the catalyst for renewal its constant exposure. While keeping synthetic coverage T.Shevchenko's figure as a poet, painter, leader of whole nation, the principles of theme and chronology in presentation, authors of a new exposure concept wanted to describe every period of his life and creative work, through exhibiting separate groups of paintings and graphic works, what came from depository of our museum. That is the way we wanted to show our visitors T.Shevchenko's figure as an artist.

Redistribution of the material, new museum-concept constructing and thematic structure caused numerous discussions among museum staff and in press.

This presentation outlined the concept, sequence of exhibition themes (also called thematic structure), principles of materials and texts selection during the thematic and exposure plan preparation. Also defined the planned place of this exposition among others of Shevchenko's museums in Ukraine.

*Гнатюк Лідія, д. філол. н.,
Дядечко Людмила, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТЛУМАЧНОГО СЛОВНИКА КРИЛАТИХ ВИСЛОВІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Презентована книга є унікальною у світовій лексикографії: це перший багатомовний словник письменника в жанрі словників крилатих слів.

Об'єктом опису стали наявні в мовах світу звороти різного статусу, які походять із творів Тараса Шевченка. Відповідно книга складається з двох розділів: 1) створеного доповідачами тлумачного словника крилатих висловів Шевченка в українській, російській та білоруській мовах; 2) укладеного різними авторами словника цитат, ремінісценцій, алюзій Шевченка в інших мовах світу (болгарській, польській, чеській; англійській, вірменській, китайській, німецькій, румунській, турецькій тощо).

Тлумачний словник – це перше найбільш повне зібрання крилатих висловів Шевченка, яким надано різноаспектну лінгвістичну кваліфікацію. Автори виявили, що в сучасній українській мові вживається майже в 4 рази

більше крилатих висловів Шевченка, ніж було зафіксовано дотепер тлумачними словниками, в російській – у 12 разів; у білорусистиці Шевченкові звороти зареєстровані вперше.

У виступі обґрунтовано актуальність і розкрито мету створення словника такого типу, проаналізовано будову словникової статті.

Lidiya Gnatiuk, Liudmyla Diadechko. Presentation of Taras Shevchenko winged phrases dictionary

The forthcoming book is unique in worldwide lexicography: it is the first multilingual dictionary of the writer's winged words.

The object of description includes phrases of different status which allude to Taras Shevchenko's works. Thus, the book consists of two sections. The first section containing Taras Shevchenko's winged words in the Ukrainian, Russian, and Belorussian languages has been written by the contributors. The second one has been compiled by other authors as the dictionary of Shevchenko's quotations, reminiscences, and allusions to the bard's works in various languages.

The dictionary is the first and the most complete collection of Shevchenko's winged words which are provided with a comprehensive description. The authors have quadrupled the number of Shevchenko's winged words in the Ukrainian language in comparison with the number given by earlier dictionaries and twelve times increased the number of Shevchenko's winged words registered in Russian. Belorussian dictionaries have never included Shevchenko's winged words before.

The report proves the timeliness, explains the aim of this kind of dictionary, and analyses the structure of a dictionary entry.

**"ФЕНОМЕН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В УКРАЇНСЬКОМУ
ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ"**

Секція 6.

ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ ПОРІВНЯЛЬНІ СТУДІЇ

*Ткаченко Анатолій, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ І ОСВІТНІЙ КАНОН
(ПІЗНЯ ЛІРИКА Т. ШЕВЧЕНКА)**

Набуває дедалі більшого значення потреба взаємодії семіотичних кодів різних видів мистецтва у мультимедійному просторі культури та вдосконалення освітнього канону. Для об'ємного осягнення внеску письменника необхідно залучати взірці інтертекстуального перекодування його творів засобами інших видів мистецтва. Це потребуватиме залучення поряд із паперовими носіями аудіо- та відеодисків, створення відповідних радіо- і телепередач тощо.

Творчість Т. Шевченка найбільше надається до інтермедійного осягнення, тим паче, що й сам поет був і художником, і співаком. Із величезного материка шевченкіани варто добирати все найбільш художньо довершене. До шкільних освітніх програм потрібно залучати, зокрема, й твори кіномистецтва, як документальні, так і художні, як екранізацію творів митця, так і фільми про нього. Це робитиме Шевченків текст якомога об'ємнішим.

Ширшого висвітлення потребує і пізня лірика митця, насамперед інтимна, оскільки ця сфера його художнього світу викликає найбільший інтерес у молоді. Можливості інтермедіального осягнення цієї сфери ілюструються в доповіді на прикладі озвучення в кількох радіовиставах драматичних колізій останнього року життя поета, що зродили вірші так званого Ликериного циклу. Передачі радіоканалу «Культура» постали на основі літературознавчих статей автора.

Anatolii Tkachenko. Intermediation and educational canon (late lyric of T. Shevchenko)

The interaction between semiotic codes of different kinds of art in a multimedia space of culture and improving the educational canon are becoming extremely important. To comprehend the volume of contribution of the writer we should involve models of intertextual transcoding and means of its functioning in other kinds of art. This will require the involvement of paper media as well as audio and video discs, creating the appropriate radio and television programmes and so on.

especially because he was a poet, a painter and a singer. One should choose the most artistically accomplished from the huge continent of Shevchenkiana. In school curricular one should involve the works of cinema as well as documentary and adapted works and movies about him. This will make Shevchenko's heritage more acceptable.

His late lyrics, especially intimate, requires wider coverage because it attracts a huge interest among young people. The possibilities of media coverage of this issue is illustrated in the report on the basis of several radio performances of dramatic collisions of his last year of life, during which the poetry of so-called Lykera cycle appeared. Radio channel "Culture" produced programmes on the basis of the author's literary essays.

*Бовсунівська Тетяна, д. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ШЕВЧЕНКОВА МОДЕЛЬ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ПОСТТОТАЛІТАРНОГО ПЕРІОДУ

Доповідь присвячена висвітленню особливостей мнемонічної поетики Шевченка та її рецесії у наступних періодах становлення української літератури. Місця християнської та козацької комеморації осмислюються Тарасом Шевченком у багатьох творах «Кобзаря». Сутність переосмислення Святої Землі полягає у перенесенні акцентів із історичної топографічної карти – до сфери ментальної картографії та утворення таким чином своєрідного ландшафту пам'яті саме українського християнина. Шевченкова традиція оживає в творах Богдана-Ігоря Антонича, Василя Стуса та Ліни Костенко у ХХ ст. Сучасна українська література активно використовує шевченківські мнемонічні концепти Святої Землі, Січі, Коліївщини та ін. Шевченкова модель пам'яті оживає у творах Люко Дашвар, Галини Пагутяк, Володимира Даниленка у ХХІ ст.

Tetiana Bovsunivska. Shevchenko's memory model in Ukrainian literature in the post-totalitarian period

The report focuses on features of mnemonic poetics of Shevchenko's creation and its receptions in next formative period of Ukrainian literature. Places of Christian and Cossack history Taras Shevchenko commemorative interpreted in many works of "Kobzar". Essence rethink St. landowners is the transfer of emphasis from historical topographic map – to scope of mental mapping and traffic so it was kind of landscape memory of Ukrainian Christian thinking. Shevchenko's tradition comes to life in works of Bohdan-Ihor Antonych, Vasyl Stus and Lina Kostenko in XXth century. The modern Ukrainian literature makes extensive use of mnemonic concepts Shevchenko's Holy Land, Host, Koliivshchyna et al. Shevchenko's memory model

comes to life in works Lyuko Dashvar, Galina Pahutyak, Volodymyr Danilenko in XXIth century.

*Александрова Галина, науковий співробітник,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**Т. ШЕВЧЕНКО І О. ПУШКІН:
ПУНКТИ ЗБЛИЖЕННЯ І ЛІНІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ В
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ
КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХХ СТ.**

У статті розглянуто погляди літературознавців (М. Петрова, О. Колесси, І. Франка, М. Сумцова, С. Єфремова, М. Марковського, Є. Ненадкевича, О. Багрія та ін.), які здійснювали порівняння творчості Шевченка і Пушкіна, проаналізовано їхні найвагоміші дослідження, осмислено методологічні принципи порівняльного аналізу. Такі студії виявляли типологічну спорідненість творчості Шевченка із загальним романтичним рухом доби, відштовхування від запозиченого, трансформацію літературних впливів.

Ключові слова: генетичні зв'язки, типологічні схожості, романтизм, порівняння, вплив, запозичення, наслідування.

Halyna Alexandrova. T. Shevchenko and O. Pushkin: points of convergence and boundaries in literary criticism in late 19th century–early 20th century

The article describes the views of literary critics (M. Petrov, A. Kolessa, Franko, M. Sumtsov, Yefremov, M. Markowski, E. Nenadkevycha, A. Bahriya etc.), who carried out a comparison of Shevchenko and Pushkin works, analyzed their most significant research, the methodological principles of comparative studies. These studies showed typological affinity of Shevchenko's work with a total romantic movement of the day, pushing away from borrowing, transformation of literary influences.

Key words: genetic relationships, typological similarities, romanticism, comparison, influence, borrowing, imitation.

*Янкова Надія, канд. фіолл. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**ІСНУВАННЯ В ЧАСОВОМУ РОЗЛОМІ МІЖ МИНУЛИМ І
МАЙБУТНІМ У ПРОЗІ В. ШЕВЧУКА ТА ПОЕЗІЇ Т. ШЕВЧЕНКА**

Творчість Т. Шевченка та В. Шевчука, на перший погляд, нині достатньо вивчені, маємо цікаві дослідження Є. Нахліка, Н. Городнюк, І. Приліпко, Л.

Генералюк, Ю. Барабаш, О. Боронь та ін., однак і нині залишається простір для тем і проблем, а наявність ґрунтовних рецензій не виключає потреби уточнення та поглиблення знань про естетичні явища – як літературного процесу ХІХ століття, так і літературного розвитку сучасності.

Найбільш продуктивною у такому випадку є методологічна стратегія, що сполучає порівняльно-типологічний, культурно-історичний та філологічний методи. Синтез дослідницьких методик сприяє поглибленому вивченню, зокрема актуальних для сучасного українського літературознавства проблем – онтологічних та екзистенційних та художніх засобів їх втілення у різноманітних творчих практиках. Творчість Тараса Шевченка та Валерія Шевчука дає цікаві приклади осмислення «буття, локалізованого між двома безоднями – нескінченністю Космосу та бездонністю людської психіки» (С. Кримський), буття у трагічному розломі між минулим та майбутнім.

Тематика і проблематика історичної прози Валерія Шевчука зосереджені на осмисленні особистих екзистенційних драм, які переживають, наприклад, персонажі роману «Тіні зникомі» – духовної марганілізації, пошуків власного призначення, духовних джерел власного народу. Ці ж теми і проблеми із особливою виразністю звучать у творах Тараса Шевченка («Ми восени такі похожі...», «Давидові псалми», «Лічу в неволі дні і ночі», «Ісаї. Глава 35» та ін.). Аналіз творів В. Шевчука та Т. Шевченка дозволяє зробити висновок про особливості екзистенціальну парадигму їхньої творчості та творче новаторство прозаїка і поета у естетичному моделюванні образу абсурду та модусів самотності особистості, особливості емоційно-психологічного та метафізичного втілення долі людини, що вимушена існувати у часовому розломі між нескінченністю минулого та невизначеністю майбутнього.

Nadiya Yankova. The existence of temporal fault between past and future in the prose and poetry of V. Shevchuk and T. Shevchenko

The creativity of T. Shevchenko and V. Shevchuk, at first glance, is now sufficiently studied. There are a lot of interesting researches by Ye. Nahlik, N. Horodnyuk, I. Prylipko, L. Heneraljuk, Yu. Barabash, O. Boron' etc. However the scope for topics and issues remains at the present time too, and the presence of fundamental receptions do not exclude the need to clarify and deepen knowledge of the aesthetic phenomenon – as the literary process of the nineteenth century and the literature of our time.

The most productive in this case is a methodological strategy that combines comparative typological and cultural-historical and philological methods. Synthesis of research methods contributes depth study of particular relevant for modern Ukrainian literary problems – ontological and existential and methods of their implementation in a variety of creative practices. Works by T. Shevchenko and V. Shevchuk gives interesting examples of understanding “being localized between two abysses – infinite space and bottomless abyss of the human psyche” (S. Krymskiy), being in a tragic break line between the past and the future.

Topics and issues of historical prose by V. Shevchuk are focused on understanding of the existential personal dramas which are gone through by, for example, the characters of the novel “Shadows of a familiar” – spiritual

marginalization, search for its own purpose, spiritual sources of their own people. These topics and problems with particular clarity sound in the works of T. Shevchenko (“We are so similar in the fall...”, “David’s psalms”, “Count in slavery days and nights...”, “Isaiah, Chapter 35” etc.). Analysis of works by V. Shevchuk and T. Shevchenko suggests features of existential paradigm of their creativity and artistic innovation of writer and poet in the aesthetic image of the absurd and simulation modes loneliness of the individual, especially the emotional and psychological and metaphysical embodiment of human destiny, which is forced to exist in a time fault between the infinite past and uncertain future.

*Гурбанська Антоніна, д. філол. н.,
Національний університет культури та мистецтв.*

ДО ПРОБЛЕМИ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ ВИМІРІВ ТВОРЧОСТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ І ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Проблема «Сковорода і Шевченко» в сучасному літературознавстві набуває особливої актуальності. Звернувшись до філософського аспекту цієї проблеми й наголошуючи на суттєвих розбіжностях між притаманним Г. Сковороді переважно філософським, а Т. Шевченкові – мистецьким способами осягнення світу, Ю. Барабаш слушно відзначив «властиве обом антропоцентричне й екзистенційне сприйняття буття, переживання його як людського «буття-у-світі», з чим тісно пов'язаний спільний для обох митців «кордоцентризм, трактування – в дусі національної традиції – «серця» як основного осердя людської сутності». І Г. Сковорода, і Т. Шевченко визнавали пріоритет універсальних принципів християнської моралі й сповідували постулат про самоцінність людської особистості, її права на індивідуальну неповторність, що екстраполювалося на українську націю, рідний народ, людство в цілому.

Звернення Т. Шевченка до прози, як і до поезії, засвідчує, що він – істинно народний просвітител, який у своїй творчості керувався і категорією «серця» як основного осердя людської сутності», і обов'язком «бути распространителем прекрасного и поучительного в обществе» («Журнал»).

Досліджуючи художню прозу Т. Шевченка, написану російською мовою в період заслання, радянські шевченкознавці (І. Айзеншток, Є. Кирилюк, Л. Кодацька та ін.) насамперед відзначали, що для неї прикметна соціальна, антикріпосницька спрямованість. І справді, сюжети кожної з повістей (їх у повному обсязі збереглося дев'ять – «Художник», «Музикант», «Наймичка», «Княгиня», «Капитанша», «Несчастный», «Близнецы», «Варнак», «Прогулка с удовольствием и не без морали») відтворюють реалістичну картину кріпосницької дійсності, правдиву історію людей та їхніх взаємин.

Проте повістєва проза Т. Шевченка репрезентує не тільки мімезисні парадигми життєвих схем і моделей зображення подій та персонажів. Для неї характерна і глибока філософічність, синкретизм антропологічного,

аксіологічного, просвітницького і психологічного дискурсів художньої творчості, що визначається світоглядною рефлексією автора, його антропоцентричним та екзистенційним сприйняттям буття.

Нині для об'єктивного оцінювання творчості Т. Шевченка, і зокрема його прози, необхідно враховувати культурологічний алгоритм її побудови, логіку художньо-сміслових конструкцій.

Antonina Hurbanska. On the problem of existentialism in the works of Hryhorii Skovoroda and Taras Shevchenko

The problem “Skovoroda & Shevchenko” in modern literary criticism is of particular relevance. Talking about the philosophical aspect of the problem and highlighting the significant differences in the inherent to Skovoroda mainly philosophical, and Taras Shevchenko – artistic ways of understanding the world, J. Barabash reasonably mentioned “inherent to both anthropocentric and existential perception of life, experiencing it as a human being in the world”, which is closely related to common for both artists “cordocentrism, interpretation – in the spirit of national tradition – of “heart” as the basics of human nature”.

Hryhorii Skovoroda and Taras Shevchenko acknowledged priority of the universal principles of Christian morality and professed postulate of the intrinsic value of the human beings, right to individual self uniqueness, that influenced the Ukrainian nation, native people, humanity as a whole. T. Shevchenko's appeal to prose as well as to poetry shows that he is truly popular educator and was guided in his work by the category of “heart” as the basic core of human nature, and the duty “to extend beauty and didactic in the society” (“Magazine”). Exploring Shevchenko's prose, written in Russian during exile, the Soviet researchers (I. Ayzenshtok, E. Kyrylyuk, L. Kodatska etc.) noted its social, anti-serfdom orientation. Indeed, the plot of each of the stories (there is nine of them – “Artist”, “Musician”, “Handmaid”, “Duchess”, “Unhappy”, “Twins”, “Varnak”, “Walk with pleasure and with good moral”) reflects a realistic picture of feudal reality, the true story of people and their relationships. However Shevchenko's prose represents not only mimesis paradigm of life patterns and models showing events and characters. It is characterized as deeply philosophical, possessing anthropological syncretism, axiological, educational and psychological discourses of art, which is defined by ideological reflection of the author, his anthropocentric and existential perception of life. Now for the objective evaluation of the works of Taras Shevchenko, particularly his prose, consideration of the cultural algorithm of its construction, the logic of artistic and semantic structures is required.

*Німилович Олександра, канд. філол. н.,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка
Юрош Олена, канд. філол. н.,
Національний університет культури та мистецтв.*

МІСЦЕ МУЗИЧНОЇ ШЕВЧЕНКІАНИ В СПАДЩИНІ ЙОСИПА ГОШУЛЯКА, ВИЗНАЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДІЯЧА З КАНАДИ

У статті розкриваються заслуги заслуженого артиста України, видатного оперно-концертного співака (бас) Йосипа Гошуляка з Торонто (Канада) в сфері вивчення і популяризації музичної шевченкіани. Він належить до тієї когорти митців, які не тільки зайняті своїм співом, а й щиро вболівають за становище української музичної культури. Й. Гошуляк, володіючи розмаїтим репертуаром європейської та світової музики, ніколи не розлучався з музою Т. Шевченка, як і з українською музикою взагалі.

Здійснено спробу аналізу концертної діяльності співака, репертуару та звукозаписів творів українських композиторів на слова Т. Шевченка. Мистецькі засади Йосипа Гошуляка-артиста сягають глибин народної любові, патріотизму, духовних цінностей, внаслідок чого основним життєдайним джерелом проступають в його творчості шана до народної пісні та світочів України – поета Т. Шевченка і композитора М. Лисенка та стремління зафіксувати у якнайкращому виконанні малознані перлини українських композиторів, як поему “Чернець” М. Вериківського.

Olexandra Nimylovych, OlenaYurosh. Place of musical heritage in Shevchenkiana of Joseph Hushulyak, a prominent Ukrainian figure from Canada

The article is devoted to the merits of the Honoured Artist of Ukraine, a prominent opera-concert singer (bass) Joseph Hoshulyak from Toronto (Canada). The point in question is his learnings and popularization of the musical Shevchenkiana. He belongs to those masters who are not only busy with their singings, but also sincerely worry about the position of the Ukrainian musical culture. J.Hoshulyak, being a master of various repertoire of the European and world-wide music, has never been sever from T. Shevchenko's music and Ukrainian music in general.

The attempt has been made to analyze the concert activity of the singer, repertoire and sound recordings of the Ukrainian composers basing on Shevchenko's works. Art bases of Joseph Hoshulyak as an artist go back to the principles of folk love, patriotism, spiritual values. As a result the main life living font in his works is the estimation of the folk music and Ukrainian men of mark - a poet T. Shevchenko and a composer M. Lysenko and the aspiration for recording unfamiliar pearls of Ukrainian composers, such as a poem "Monk" by M. Verykivskyi.

**"РЕЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ СПАДЩИНИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА"**

Секція 1.

СЛОВО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА БЕЗ КОРДОНІВ

*Микола Зимомя, докт. філол. н.,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка*

**ТВОРЧІСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ
НІМЕЦЬКОМОВНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ**

У статті висвітлюється динаміка сприйняття творчості Тараса Шевченка в німецькомовному культурному просторі. Цей процес охоплював різні фази становлення німецькомовної Шевченкіани упродовж 1843-2010 років і відбувався на трьох визначальних рівнях рецепції (інформативному, критично-оцінювальному, інтерпретаційному). Вони творили цілісність в історико-хронологічній послідовності стосовно зацікавлень особистістю Шевченка як поета та художника (1843-1920), засвоєння його творчої спадщини крізь призму художнього перекладу (1921-2010). Суттєвий внесок у розгортання дослідницьких і перекладацьких спроб, що сприяли поширенню творчих надбань Тараса Шевченка в країнах Західної Європи загалом і в Австрії та Німеччині – зокрема, внесли Я.- П. Йордан, Г.-Л. Цунк, Е. Кайль, Й.-Г. Обріст, К.-Е. Францоз, Ю.Вірґінія, А. Зееліб, А. Сенсен, А.-Ш.Вуцкі, Е. Вайнерт, А. Курелла, Г. Ціннер, Г. Кох. Німецькомовні дослідники й перекладачі аргументовано виокремили в Шевченковому художньому письмі як загальнолюдські цінності, так і потужні ідентифікатори національного виміру й акценти соціального звучання.

Mykola Zymomya. Taras Shevchenko's creative work in the light of German speaking interpretations

The article deals with the dynamics of Taras Shevchenko's creative work and its perception in the German speaking cultural area. This process encompassed different stages of the formation of the German language Shevchenkiana during 1843 – 2010; it went on at three basic levels of reception (informative, critical and evaluational, and interpretational). They created an integrity, in its historical and chronological continuity, concerning the interests in the personality of Shevchenko as a poet and artist (1843-1920), understanding of his creative heritage in the light of literary translation (1921-2010). A considerable contribution to the development of research and translation attempts, was made by Y.-P. Jordan, H.-L. Zunk, E. Kail, J.-H. Obrist, K.-E. Franzos, Y. Virginia, A. Seelieb, A. Yensen, A.-Ch. Wutzky, E. Weinert, A. Kurella, H. Zinner, H. Koch; they favored the spread of Taras Shevchenko's creative achievements in the countries of Western Europe in general,

and Austria and Germany in particular. German speaking researchers and translators clearly identified general human values, as well as powerful identifiers of national scope and the accents of social importance in Shevchenko's literary writing.

*Модебадзе Ірине, докт. філол. н.,
Інститут грузинської літератури імені Шота Руставелі*

ЯК БАГАТО СПІЛЬНОГО В ЦЬОГО НАРОДУ З НАШИМ!" (ТАРАС ШЕВЧЕНКО І ГРУЗІЯ)

Тарас Шевченко ніколи не бував в Грузії, но с большой любовью и уважением относился к нашему народу и его исторической судьбе. Грузинская интеллигенция, высоко ценя поэтический гений украинского поэта, видела в великом Кобзарі истинного Патриота и певца Свободы.

Первая часть нашего доклада освещает свидетельства современников об интересе, проявленном Тарасом Шевченко к Кавказу и Грузии. Во второй части мы уделяем внимание рецепции творчества великого сына украинского народа и его оценке деятелями грузинской культуры. Особое внимание будет уделено поэме "Кавказ", общности интересов, тем и мотивов в творчестве Тараса Шевченко и грузинской литературе той эпохи.

*Irine Modebadze. "How many common things these people have with ours"
(Taras Shevchenko and Georgia)*

Taras Shevchenko never visited Georgia, but he had a great love and respect for our people and their historical destiny. Georgians, who highly appreciate poetic genius of the Ukrainian poet, considered him as a true patriot and singer for freedom.

The first part of my report highlights the evidence of contemporaries, showing the interest which Taras Shevchenko paid to the Caucasus and Georgia. In the second part we focus attention on the reception of the literary works of Ukrainian people's great son and also talk about the Georgian writers' attitude to his poetry. Special attention will be paid to the poem "Caucas", to the common motives of Taras Shevchenko's poetry and Georgian literature of that period.

*Дроздовський Дмитро, канд. філол. н.,
Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України*

ФІЛОСОФСЬКІ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ КОНСТАНТИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО ДИСКУРСУ ВІРИ РІЧ

У статті аналізується шевченківський дискурс у перекладацькому й літературно-критичному доробку Віри Річ. Цей дискурс детермінований як перекладами, так і коментарями до перекладів, а також шевченкознавчими

розвідками. Доцільно говорити і про впливи Шевченкової стилістики на власну поетичну творчість перекладачки. В. Річ розуміє творчість Шевченка як епістемологічну основу нової української літератури. Її перекладацькі стратегії орієнтовані на адекватне, максимально наближене відтворення шевченківського оригіналу англійською мовою. Наближення відбувається на фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному рівнях, наприклад: «Минає літо. Шелестить / Пожовкле листя, гаснуть очі, / Заснули думи, серце спить, і все заснуло» — «Summer passes, yellow leaves / Rustle, sight dims, and thought, grown drowsy, / Is slumbering, heart falls asleep; / All is asleep» (збережено асонансно-алітераційні особливості, повтори та ін.).

Dmitriy Drozdovskiy. Philosophical and translation constants of Shevchenko's discourse of Vera Rich

In this paper, Shevchenko discourse has been analyzed in Vera Rich's translations and literary criticism. This discourse was determined both by translations, their comments, and articles on Shevchenko issues. The author of the paper underlines the impact of Shevchenko's poetics on V. Rich's poetry. The English translator interprets Shevchenko's poems as an epistemological ground for the modern Ukrainian literature. The translational strategies of Vera Rich were oriented toward the maximal adequacy of the original text in its English version. This occurs on the phonetic, morphological, lexical, and syntactic levels, e.g. «Минає літо. Шелестить / Пожовкле листя, гаснуть очі, / Заснули думи, серце спить, і все заснуло» — «Summer passes, yellow leaves / Rustle, sight dims, and thought, grown drowsy, / Is slumbering, heart falls asleep; / All is asleep» (the peculiarities of the assonances and alliterations, the tautology have been retained in the translation).

*Іване Мchedладзе,
науковий співробітник,
Інститут україністики
Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі*

РЕФЛЕКСІЇ КАВКАЗУ / ПРОМЕТЕЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті на прикладі української поезії розглянуто літературні рефлексії художніх образів Кавказу та Прометея, які тісно пов'язані з Грузією. Також проаналізовано вірші, написані у різні періоди та в умовах різної історичної реальності.

Питання актуальне, оскільки наведені твори видатних українських поетів різних періодів свідчать, що автори перебували як у прямих, так і в непрямих відносинах із грузинською культурою. Цей момент особливо важливий для грузинського літературознавства.

На підставі даного дослідження можна зробити висновок, що грузинський та український літературні процеси переважно розвивалися в ідентичній історичній та політичній реальності, що обумовило спільну проблематику. Рецепції художнього образу Кавказу та Прометея у літературах обох націй було обумовлено колоніальними обставинами. Розглядаючи українську поезію від

великого Кобзаря – Тараса Шевченка, аж до сучасних поетів, можемо зробити висновок, що зазначені літературні рефлексії завжди були актуальними і зумовлювалися пошуком шляху до свободи.

Reflections of Caucasus / of Prometheus in Ukrainian literature

Georgian's and Ukrainian's national and cultural life endured the strongest wave of colonial politic, which was reflected in some extent in literary texts. The period of two centuries and works, public, essays created at this time are featured with resistance to a colonial regime, a high level of a conformism and ambivalent approaches. Georgian's and Ukrainian's literary contacts became more diversified and intense at the Soviet period, according to the demands of the socialist realism. Although, a multilateral research represents evidently results of these contacts. The article is a research on the literary relations side.

The most attention is paid to the literary reflection of Caucasus and Prometheus by the great Ukrainian poet Taras Shevchenko and its perceive at the Georgian literature. Very interesting moment is analyzed – when Ukrainian writers address to Georgian writers with the words of the great Kobzar from poem “Caucasus”. (Ukrainian poets' letter of congratulation to Ilia Chavchavadze). The factor of influence is well-known in literature, which *Harold Bloom* calls “The Anxiety of Influence”. In this research the role of Shevchenko and its influence on the further Ukrainian writing is promoted. We think its influence was crucial in the reflection of literary faces of Caucasus and Prometheus in Lesya Ukrainka's “FIAT NOX” and “In The Catacombs” which is represented with modernistic elements.

From the second half of the 20th century, when the new time and new cultural discourse was forming, the stream of poetries, dedicated to the Caucasus, was in action in Ukrainian literature. Mykola Vingranovsky, Vitaly Korotich and Lina Kostenko created completely new and refined masterpieces where Georgia is described positively (Mostly in Korotich's and Vingranovsky's poetries). All these poetries are translated in Georgian and are gathered in the collection “Hello, Ukraine”. On the other hand, these poetries have the important role in Georgian-Ukrainian literary researches.

***Наумова Надія, старший наук. співробітник,
Національний музей Тараса Шевченка***

ТАРАС ШЕВЧЕНКО У ФРАНЦІЇ

Тема «Шевченко у Франції» багатоаспектна. Умовно її можна поділити на кілька підрозділів: перші відомості про українського поета, що з'являються у публікаціях присвячених Україні, люди, що сприяли розповсюдженню інформації (здебільшого це були польські, російські та українські емігранти) і, нарешті, переклади поезій Шевченка на французьку мову. Першим твором, що потрапив до Франції ще за життя Шевченка, можливо, був рукопис поеми «Кавказ», яку кирило-мефодіївець Микола Савич взяв з собою, від'їжджаючи до Парижа у 1845 році, з наміром передати його польському поетові Адаму Міцкевичу, що тоді вів курс слов'янських літератур у Колеж де Франс. Нині доля цього рукопису невідома.

У Франції перші згадки про Шевченка, як поета, політичного заслання,

з'являються у 1847 році. Автором публікації був поляк-емігрант Хоєцький. Завдяки поляку Броніславу Залеському, товаришу Шевченка по заслання Франція знайомиться з творами Шевченка-художника. Він видав у Парижі відомий альбом «Життя киргизьких степів», в якому опублікував свої та Шевченківські твори періоду спільної роботи в експедиції в горах Каратау.

Першим дослідником теми був наш земляк Ілько Борщак, що очолив кафедру славістики на початку 20ст. у тому ж Колеж де Франс. Його праця «Шевченко у Франції» вийшла окремою книгою у Львові у 1937 році. Донині вона залишається найбільш глибоким дослідженням. З часу її видання пройшло більш як 75 років, і, звичайно, з'явилося багато нових публікацій, перекладів, які в основному були зумовлені ювілейними датами: 125 і 150 років з дня народження українського поета (1939, 1964 роки). Автор, аналізуючи книгу Борщака, продовжує тему з того передвоєнного часу до наших днів. Подається також порівняльний аналіз перекладів поезій Тараса Шевченка на французьку мову, зокрема відомими поетами (Луї Арагон, Шарль Стебер, Ежен Гієвік).

Ключові слова: Шевченко у Франції, Луї Арагон, Шарль Стебер, Ежен Гієвік, Броніслав Залеський, Адам Міцкевич, Ілько Борщак.

Nadiya Naymova. Taras Shevchenko in France

The subject «Taras Shevchenko in France» has many aspects. It can be divided into several parts: first publications concerning the personality of the poet, people who spread the information about Shevchenko, and, finally, translations of his poems.

It is notable that the handwritten poem «Caucasus» was brought to France by Taras Shevchenko's friend, a member of Cyril and Methodius Brotherhood, Mykola Savych with intention to hand it over to Adam Mitskevich in 1845.

The first publication mentioning Shevchenko, appeared in France in 1847, when the poet himself was in the exile. Thanks to his friend Bronislav Zalesky, Taras Shevchenko also became known in France as a painter.

The first person, who researched the topic «Shevchenko in France» was Ilko Borschak, a Ukrainian, who lived in France and worked at Slavic Studies department of College de France. This article analyzes his book «Shvechnko in France», published in Lviv in 1937. It has been 75 years since its publication, but it still remains the most comprehensive work on this subject. The author analyzes the book and continues researching the subject since 1937. Translations of Shevchenko's poems by well-known French poets (Louis Aragon, Charles Steber, Eugene Guillevic) are also discussed.

Keywords: Taras Shevchenko, France, Ilko Borschak, Louis Aragon, Charles Steber, Eugene Guillevic, Adam Mitskevich, Bronislav Zalesky.

*Пилипенко Ростислав, канд. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ

Дослідження присвячено аналізу німецькомовних дискурсів про великого українського поета Тараса Шевченка. Продемонстровано низку мовно-культурних тлумачень його постаті на трьох етапах розвитку німецькомовної шевченкіани. Перший етап позначено як етап формування німецькомовного шевченкознавства. Другим етапом вивчення спадщини Тараса Шевченка є ідеологічне осмислення Кобзаря у двох протиборчих таборах під час Холодної війни. Третій етап характеризує творчу перебудову німецькомовної шевченкіани.

У дослідженні також осмислено історичних та культурних тлумачень постаті Тараса Шевченка у сучасній міжкультурній германістиці та культурології, знання яких розцінено як ключ до успішного діалогу між носіями української ідентичності й представниками інших етносів. Вивчення способів репрезентації ідентичності Тараса Шевченка у німецькомовній літературі сприяє виявленню нових культурних змістів у сучасній шевченкіані.

Rostislav Pylypenko. Cultorological understanding of Taras Shevchenko in German-speaking countries

The thesis is devoted to the study of German discourses about the great Ukrainian poet Taras Shevchenko. It's demonstrated linguistic and cultural interpretations of his figure at three historical stages of the Taras Shevchenko's Studies in the German-speaking countries. The first stage is marked as the stage of forming of German Taras Shevchenko's Studies. The second stage is regarded as the period of an ideological comprehension of Shevchenko's Kobza Player in two opposing ideological camps during the Cold War. The third stage is then characterized by the creative interpretations of German Taras Shevchenko's Studies.

The thesis statement helps interested persons to conceive and to exchange culture-historical knowledge about the personality of Taras Shevchenko in the Intercultural German Studies and in the Current Cultural Research too.

It contributes greatly towards a successful understanding in the dialog between the representatives of Ukrainian identity and members of different ethnic groups.

The research of Taras Shevchenko's identity representation in the German literature can serve as one of the conventions, in which new cultural context of German Taras Shevchenko's Studies will be found.

СПРИЙНЯТТЯ ТА ВШАНУВАННЯ ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В АНГЛОМОВНИХ КРАЇНАХ

У статті розглядається велич Шевченка в англomовних країнах як одна з найяскравіших сторінок світової культури, що стала предметом естетичного сприйняття та наукового вивчення.

Подано характеристику найвагоміших перекладачів Шевченкового поетичного слова англійською мовою – Е. Л. Войнич, К. О. Меннінга, Е. Г. Андрусисена. Особлива увага приділяється перекладам великої шанувальниці Т.Шевченка Віри Річ.

Ключові слова: велич Шевченка, сприйняття, творчість, англomовні країни.

Tamara Zarytska. The perception and honoring works of Taras Shevchenko in English-speaking countries

The article deals with the greatness of Taras Shevchenko writings in the English-speaking countries as one of the brightest pages of the world culture which became the object of the aesthetical reception and scientific study. The characteristic was given – to the Taras Shevchenko poetical word by the well-known translators in English – E.L Voynich, C.O. Manning, C. H. Andrusyshen. Special attention is given to the translations of very gifted n translator Vera Rich.

Key words: greatness, reception, writing, English-speaking countries.

Круглий стіл
**"РЕЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ СПАДЩИНИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА"**

Секція 2.
ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СХІДНИЙ СВІТ

*Грицик Людмила, докт. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**ПЛЮРАЛІСТИЧНА ПАРАДИГМА ГРУЗИНСЬКОЇ
ШЕВЧЕНКОЗНАВЧОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ**

Від 1877 року, коли з'явилися перші переклади з Шевченка («Наймички»), і до поч. ХХІ ст. грузинська шевченкознавча компаративістика виробила різні парадигми вивчення, рецепції його творчості:

- серед яких найбільш поширені, якими відбувався процес входження Шевченка у духовний простір Грузії, можна вважати епістолярну спадщину А.Церетелі, І.Чавчавадзе, М.Кінцурашвілі, К.Гамсахурдіа та ін., спогади, поширювані рукописні списки;

- особисті контакти (Шевченко – Г.Майсурадзе, А.Церетелі та ін.); прямі й опосередковані (М.Драгоманов, М.Гулак, О.Навроцький, А.Кримський, Леся Українка, К.Кекелідзе та ін.);

- значну роль у рецепції Шевченка в Грузії відіграли українські театральні трупи

Форми, яких набували грузинсько-українські взаємини у кінці ХІХ – на початку ХХ ст., активізували художній переклад, його зовнішні, популяризаторські, і внутрішні функції. Р.Чілачава «першим поціновувачем яскравої особистості Шевченка» вважає Д.Кіпіані, який у листі до Грузії від 10 листопада 1860 року писав про свої враження від літературного вечора у Петербурзі: «Читали: Бенекдиктов – чудово, наш Полонський... добре; Майков – чудово, Достоєвський, Писемський – так собі, і Шевченко – малоросійський поет і художник - пречудово». Але початок популяризації шевченкової поезії в Грузії пов'язує все ж із перекладом «Наймички», надрукованої в «Івері» у травні 1881 року.

Саме завдяки перекладам у грузинську літературу ХХ ст. входить тема Шевченка як тема України (твори М.Кінцурашвілі, К.Гамсахурдіа, Г.Леонідзе, С.Чиковані);

Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. відзначені спробою ґрунтовного осмислення постаті Т.Шевченка в грузинському літературознавстві (О.Барамідзе, Л.Асатіані, Б.Жгенті, В.Імедадзе, Г.Надарейшвілі, О.Баканідзе, О.Мушкудіані); в історико-літературних за характером дослідженнях посилюється компаративний аспект.

Спостерігається при цьому поєднання генетико-контактних і типологічних підходів (О.Баканідзе, О.Мушкудіані, Р.Чілачава, Н.Наскідашвілі, Г.Кванталіані, Олександра Мушкудіані).

Серед рівнів компаративного вивчення творів Шевченка визначається порівняльна поетика. Широким контекстуальним аналізом супроводжується тематичний рівень.

Це найбільше властиво студіям, наближеним до постколоніальних (О.Мушкудіані, Н.Наскідашвілі: «... «Кавказ» не лише про Кавказ, – пояснює Р.Чілачава, – Шевченко висунув глобальне політичне звинувачення національній і соціальній політиці самодержавства, яке воно втілювало скрізь – і в Кавказьких горах, і в пустелях Середньої Азії, і на величезних просторах Сибіру та Далекого Сходу...»). Окремі порівняльні дослідження відзначені спробами вийти на рівень літературних стилів (романтизм у творах Т.Шевченка і грузинських романтиків О.Чавчавадзе, Гр.Орбеліані, Н.Бараташвілі (О.Мушкудіані, Р.Чілачава), що, як зазначають дослідники, зокрема Д.Наливайко, М.Ільницький, є актуальними як в українській, так і світовій компаративістиці.

Ludmila Grytsyk. The pluralistic paradigm of shevchenkoznavchoy Georgian comparative literature

Thus from 1877, when the first translations of Shevchenko appeared (“Hireling”) and to the beginning of the XXI century, Georgian comparative studies of Shevchenko produced different paradigms, the receptions of his work:

- among the most common, facilitating the process of Shevchenko’s entering into spiritual space of Georgia, one can consider epistolary heritage of A.Tsereteli, I.Chavchavadze, M.Kintsurashvili, K.Gamsakhurdia et al., memoirs, spreading handwritten lists;

- personal contacts (Shevchenko – G.Maysuradze, A.Tsereteli et al.), direct and indirect (M.Dragomanov, M.Gulak, O.Navrotsky, A.Krymsky, Lesya Ukrainka, K.Kekelidze et al.);

- significant role in Shevchenko’s reception in Georgia was assigned to Ukrainian theatrical companies.

Forms acquired by Georgian-Ukrainian relations in the late XIX – early XX century activated literary translation, its external, promotional, and internal functions. R.Chilachava considers D.Kipiani “the first connoisseur of Shevchenko’s bright personality”, who wrote about his impressions of literary evening in St. Petersburg in a letter to Georgia on 10th November 1860: “Read: Benekdyktov – excellent, our Polonsky ... good, Maykov – excellent, Dostoevsky, Pisemsky – middling, and Shevchenko – Little Russian poet and artist – great”. Nevertheless, the beginning of popularization of Shevchenko’s poetry in Georgia is connected with translation of “Hireling”, published in “Iveri” in May 1881.

Owing to translations Shevchenko’s theme as the theme of Ukraine enters the XX century Georgian literature (works of M.Kintsurashvili, K.Gamsakhurdia, G.Leonidze, S.Chykovani).

The second half of the XX – beginning of the XXI century was marked by an attempt of thorough comprehension of Shevchenko’s figure in Georgian study of

literature (O.Baramidze, L.Asatiani, B.Zhgenti, V.Imedadze, G.Nadareyshvili, O.Bakanidze, O.Mushkudiani).

In historical and literary studies comparative aspect enhances. At the same time combination of genetic and contact, and typological approaches is observed (O.Bakanidze, O.Mushkudiani, R.Chilachava, N.Naskidashvili, G.Kvantaliani, O.Mushkudiani).

Among the levels of comparative study of Shevchenko's works, comparative poetics is distinguished. Thematic level is accompanied by broad contextual analysis.

This is typical of the most studios close to postcolonial (O.Mushkudiani, N.Naskidashvili "... "The Caucasus" is not only about the Caucasus, – explains R.Chilachava, – Shevchenko advanced global political accusation of national and social autocratic policy embodied everywhere – in the Caucasus mountains, in the deserts of Central Asia, and the vast expanses of Siberia and the Far East ...". Certain comparative studies attempted to reach the literary style (romanticism in the works of T.Shevchenko and Georgian romantics O.Chavchavadze, G.Orbeliani, N.Baratashvili (O.Mushkudiani, R.Chilachava), which, in researchers opinion, particularly D.Nalyvayko and M.Ilnytsky, is relevant both in Ukrainian and world comparative studies.

*Ирма Ратиани, профессор,
Тбилисского государственного университета им. Ианэ Джавахишвили
директор
Института грузинской литературы имени Шота Руставели*

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В ГРУЗИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ КРИТИКЕ

XIX век стал определяющим для ряда стран, входивших на тот момент в состав Российской империи: усиление колониальной политики империи привело к возрастанию протестов среди людей, повышению национального сознания, борьбы народов за свою идентичность. Эти процессы включали в себя изменение демократических принципов и активную политическую борьбу. Литература превратилась в трибуну для пропаганды прогрессивных идей и призывов: литература должна была быть открытой и воплощать весь спектр политических и социальных процессов.

Произведения Тараса Шевченко имели особое значение в данном контексте. В его поэзии прослеживается не только ярко выраженные интересы и стремления украинцев, но и равнодушие к судьбе всех народов, страдавших от давления российского империализма. Ему удалось актуализировать национально важные проблемы искусно передать социальное напряжение в тонком формате лирики.

Таким образом, сила поэзии Тараса Шевченко всегда был уважаема в грузинском литературном обществе. Акакий Церетели, Нико Николадзе, Яков Гогебашвили писали и говорили о важности произведений Тараса Шевченко в XX веке. Это люди, которые тоже сделали очень большой вклад в историю политической борьбы Грузии за независимость. Пафос поэзии Шевченко вдохновил грузинских поэтов и критиков XX века: Иосифа Гришашвили,

Саймона Чиговани, Шалва Дадіани, Іраклія Абашидзе, Левана Асатіани і др. Тенгіз Буачідзе Григол Надарейшвілі, Отар Баканідзе і інші критики присвятили свої дослідження творчості Шевченка.

Рецепції Шевченка, прізиви поета к боротьбі за свободу постійно знаходяться в центрі уваги грузинської літератури і літературної критики.

Taras Shevchenko in Georgian Literary Criticism

19th century is an significant epoch for a number of countries, which were included in the Russian Empire: revealing and intensifying plans of the empire brought about the raising the feeling of protest among the people as well as improved the process of the nations' self-determination and their struggle for a new identity.

These processes were followed by realizing those main characteristic of the European political culture: picking up theoretical principles of the political struggle as well as implementing novice democratic principles.

Literature was turned into a tribune for publicizing some progressive ideas and calls of authors: literature seemed to be transferred into an open construction, in which the whole spectrum of political and social processes made adaptations.

Taras Shevchenko's works are especially important in this point of view. Not only the way of the Ukrainians' interests expression in his poetry but also the showing interests of all those nations who was suffering from a severe pressure of the Russian Imperialism. He managed to put the problems that were of a national importance masterfully and stood out for social intensity into the subtle format of lyricism.

Therefore, the authority of Taras Shevchenko has always been respected in the Georgian literary society. Akaki Tsereteli, Niko Nikoladze, Iakob Gogebashvili wrote and talked about the importance of Taras Shevchenko's creative works in 19th century. These are the very people who enormously contributed to the history of Georgia's political struggle for its independence. The pathos of Shevchenko's poetry inspired Georgian poets and critics of 20th century as well: Ioseb Grishashvili, Simon Chiqovani, Shalva Dadiani, Irakli Abashidze, Levan Asatiani and so on. Tengiz Buachidze, Grigol Nadareishvili, Otar Baqanidze and other critics dedicated their researches to Shevchenko's creative work .

Shevchenko's reception, poet's singing for freedom is an on-going process in the Georgian literature and literary criticism.

***Фудзії Ецуко, професор-славіст,
Університет Аояма Гакуїн (Японія)***

МОЯ ЗУСТРІЧ ІЗ ТВОРАМИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У цій доповіді я розповім про мою першу зустріч з творами Тараса Шевченка (у перекладах Джюге Такаші) та сильний вплив, який вони здійснили на мене протягом моїх студентських років. Переклади були зроблені гарною японською мовою. Саме через це я вирішила прочитати поета в оригіналі. Також я хотіла перевірити на скільки японський переклад відповідає оригіналу.

Пізніше, я зрозуміла, що майже всі переклади творів Шевченка були зроблені з російської мови і до того ж перекладачі привнесли у переклад чимало особистих моментів.

Як перекладач Шевченка японською мовою, я поставила перед собою два завдання. Перше – перекласти твори напряму з української мови для того аби спробувати зменшити ту прірву, що існує між перекладом і оригіналом. По-друге, я притримуватися соціо – історичного підходу при перекладі і спочатку зрозуміти історичне та соціальне тло поетової доби. Також я вирішила мінімізувати мою “особисту присутність”, як перекладача, у перекладі . Я поділюсь з вами тим, чому ж я навчилась протягом багатьох років на ниві перекладацтва.

Fujii Etsuko. My meeting with Taras Shevchenko

In this presentation I will speak about my first meeting with Shevchenko`s poetry (in translation of Jyuge Takashi) and strong impact it made on me during my

student years in Japan. Translation was made in beautiful Japanese language. Because of it I decided to read the original text. Also, I wanted to check how correct these translations were. Later, I realized that most of all Shevchenko`s poetry was translated from Russian language and translators put many personal circumstances in their works.

As a translator of Shevchenko`s poetry into Japanese language I set two goals for myself. First, I decided to translate directly from Ukrainian language in order to narrow the gap between original and translated text. Second, I decided to follow social- historical approach in my translation and for the first time, understand the historical and social background of era, Shevchenko was living in. Also, I decided to minimize my “personal presence” as a translator in my work. I will share with you, what I learned during many years I worked in translation field.

*Хоменко Ольга, канд. філол. н.,
Київський національний університет «Києво-Могилянська академія»*

УКРАЇНСЬКІ ГЕОГРАФІЧНІ РЕАЛІЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЯПОНСЬКОЮ МОВОЮ: ВІД ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ДО ЗАСВОЄННЯ

У цій доповіді розглядається проблема перекладу японською мовою українських географічних реалій, що зустрічаються у поезіях Тараса Шевченка. В якості матеріалу для дослідження використано переклади шевченкових творів різних років у виконанні Тазава Хачіро, Джюге Такаші, Комацу Сьоске, Кусака Сатокічі та Фудзії Ецуко. Аналізуючи роботи цих п`яти перекладачів, ми намагаємось зрозуміти, з якими труднощами вони зустрічалися при перекладі і як намагалися донести до японського читача такі суто- українські реалії, як “гай”, “степ”, “діброва” та “лан”, що входять до складу порівнянь та метафоричних образів Тараса Шевченка.

Olga A. Khomenko. Ukrainian “geographical realities” in translation of Taras Shevchenko`s poems into Japanese language.

In this presentation we analyze problematic points in translation of georgaphic realia in Taras Shevchenko`s poems into the Japanese language. As a source of the research we use translations made in various years by Jyuge Takashi, Komatsu Shosuke, Kusaka Satokichi and Fujii Etsuko. Analyzing translations of these 5 translators we try to understand what kind of problems they tackle bringing such typical Ukrainian realia to the Japanese audience («гай» (grove), «степ» (steppe), «діброва» (oakery) «лан» (field)) which are a strong part of Shevchenko`s metaphorical system.

. ІДЕЇ Т. ШЕВЧЕНКА ЯК ОСНОВА КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ ТА "ПРОСВІТИТЕЛЬСЬКИХ" ОБ'ЄДНАНЬ УКРАЇНИ ТА АЗЕРБАЙДЖАНУ

У статті розкрито основні тенденції розвитку ідей поезії Т. Шевченка протягом століття з часу їх написання. Проаналізовано причини звернення азербайджанських поетів до творчості Т.Шевченка, визначено особливості функціонування «Просвіт» в Україні та Азербайджані. Простежено роль “Просвіти” у формуванні національної культури та науки, консолідації нації. Відмічено ідейно-естетичні домінанти творчості Т.Г.Шевченка які обумовлюють звернення азербайджанських поетів та письменників до його творчості бо в ньому закодовані повідомлення майбутнім поколінням. Перекладацька діяльність О.Багрія, А.Джавада, М.Мушфіга, С.Вургуна, С.Рустама, Р.Рзи, внесе свій вклад в зміцнення культурного співробітництва між двома країнами.

Ключові слова: Т.Шевченко, «Просвіта», література, культура, консолідація нації.

Zamina Alieva. T. G. Shevchenko's ideas as a basis for the consolidation of the Ukrainian elite and the "enlightenment" organizations of Ukraine and Azerbaijan

The article describes reveals basic tendencies in the development of ideas poetry of Taras Shevchenko. In the century since they were written. The reasons for the appeal of Azerbaijani poets creativity Shevchenko peculiarities of functioning of "Enlightenment" in Ukraine and Azerbaijan. It traces the role of "Prosvit" in the formation of national culture and science, the consolidation of the nation. The ideological-aesthetic dominants of works of T.Shevchenko are marked.

Shevchenko that stipulate address of the Azerbaijanian poets and writers to his work because in him the coded reports to the future generations. The interpretation of O.Bagriy, A.Dzhavad, M.Mushfig, S.Vurgun, S.Rustam, R.Rza, will bring in the contribution to strengthening of cultural relation ship between two countries.

Key words: T. Shevchenko, Prosvita, literature, culture, consolidation of the nation.

*Покровська Ірина, канд. філол.н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДІВ "ЗАПОВІТУ" Т. Г. ШЕВЧЕНКА ТУРЕЦЬКОЮ МОВОЮ

Доповідь присвячена мовно-стилістичним та структурним особливостям перекладів "Заповіту" Тараса Шевченка турецькою мовою. До уваги беруться здійснені турецькими поетами Фахрі Ердинчем (1968) і Неджаті Джумалі (1971), гагаузькою поетесою Федорою Арнаут переклади "Заповіту" (2009).

Усі розглянуті переклади однозначно виконані талановитими перекладачами, які до безмежної глибини відчули кожне Шевченкове слово. За кількістю мовних одиниць найближчим до оригіналу є переклад Неджаті Джумалі, за лексичним наповненням – Федори Арнаут. Переклад Фахрі Ердинча під назвою "Останнє бажання" ("Son dilek"), надрукований в збірці "Київська зелень", розбитий на відміну від оригіналу на п'ять окремих строф і є частково інтерпретацією перекладача слів Великого Кобзаря.

Iryna Pokrovska. The specificity of the translation of Taras Shevchenko's "Testament" in the Turkish language

The report focuses on the language, stylistic and structural features of the Taras Shevchenko's "Testament" translations in the Turkish language. There is analyzed the translation of the "Testament", done by the Turkish poets Fakhri Erdinch (1968) and Nejati Jumali (1971), Gagauz poet Fedora Arnaut.

All translations considered uniquely made by the talented translators, who felt all depth of Shevchenko's words. From the view of the quantity of the linguistic units the nearest to the original is Nejati Jumali's translation, from the lexical content – Fedora Arnaut's. The translation of Fakhri Erdinch, called "last wish" ("Son dilek") and published in the book "Kiev green", is divided unlike the original into five individual verses and is a part of the translator's interpretation of the great poet's words.

*Щегель Олена, асоційований професор,
Корейський університет іноземних мов Ханкук*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА В КОРЕЇ

Доповідь присвячено особливостям викладання творчості Тараса Шевченка студентам-українознавцям у Південній Кореї. У дослідженні проаналізовано, у якій формі і обсязі, а також у складі яких курсів знайомство з творчістю поета є найдоцільнішим для корейських студентів, враховуючи особливості навчального процесу, відмінності у ментальності і культурі, рівень знання української мови тощо. Зокрема, автор на основі власного досвіду

викладання поеми "Катерина" доводить, що ознайомлення з творчістю Т.Шевченка може і повинно відбуватися за інтердисциплінарним принципом, оскільки це дозволяє студентам краще зрозуміти не тільки українську літературу, а й мову, історію, культуру країни тощо. У висновках подаються пропозиції щодо методик включення матеріалів про життя і творчість поета у курси для студентів-іноземців різного рівня підготовки та звертається увага на необхідність урахування локальної специфіки, зокрема, на прикладі корейських студентів.

Elena Schehel. Peculiarities of Teaching Taras Shevchenko's Work in South Korea

The study is devoted to the peculiarities of teaching Shevchenko's poems to South Korean students who major in Ukrainian studies. This paper analyzes in what form and volume the work of the poet could be introduced to Korean students, given the characteristics of the learning process, differences in mentality and culture, level of knowledge of the Ukrainian language, etc. The paper also discusses which courses would benefit from including materials on Shevchenko's life and work. In this study, based on experience of teaching the poem "Kateryna", the author argues that introducing the works of Shevchenko could and should be done using interdisciplinary approach, as it allows students to better understand not only the Ukrainian literature, but also the language, history and culture of the country. The conclusions include suggestions for methodologies of including materials on life and work of Shevchenko into courses for foreign students of various levels of training and draws attention to the necessity of taking into account local specifics (on the example of Korean students).

**"РЕЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ СПАДЩИНИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА"**

Секція 3.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО: ХУДОЖНЯ І КРИТИЧНА РЕЦЕПЦІЯ

*Мариненко Юрій, докт. філол.н.,
Київський національний лінгвістичний університет*

**РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ Т. ШЕВЧЕНКА В
ЛІТЕРАТУРНОМУ ДОРОБКУ І. КОСТЕЦЬКОГО**

Як відомо, важливим аспектом історико-літературного дослідження є з'ясування результатів творчої діяльності митця: її вплив на літературний процес, місце в свідомості читачів різних поколінь. Запропонована праця присвячена вивченню особливостей сприймання художньої спадщини Т.Шевченка письменником-модерністом І.Костецьким (1913-1983). На матеріалі його художніх творів, епістолярію, публіцистики, літературознавчих публікацій встановлено, що та рецепція була доволі суперечливою, що зумовлено амбівалентністю характеру їхнього автора. Письменникові ХХ століття, якому особисто довелося стати жертвою тоталітаризму, імпував глибинний гуманізм Шевченкових поезій. Натомість, як невтомний експериментатор, пошукувач оригінальних підходів до вирішення актуальних проблем української культури, на цьому шляху І.Костецький часом доходив неоднозначних висновків. Наприклад, він бачив у Шевченкових поезіях риси католицького світогляду, протиставляючи Т.Шевченка Г.Сковороді, пропагував сквородинський варіант мовомислення, переконуючи, що в мові Т.Шевченка «українське життя звужується до одної-єдиної теми».

Yuriy Marynenko. The reception of the creative heritage of Taras Shevchenko in the literary works of I. Kostetskiy

As it is known, summing up the results of the poet's creative activity is an important aspect of the historical and literary studies. Impact on the literary process and the place in the minds of different generations of readers are part of such results. This paper aims to study the perception of T.Shevchenko's poetic heritage by modernist writer E.Kostetzky (1913-1983). On the material of his works, epistolary, journalism, literary publication it is found out that Kostetzky's perception was quite controversial, mainly is due to the nature of the author's own ambivalence. The deep humanism of Shevchenko's poetry impressed him, the writer of the 20th century, who was himself a victim of totalitarian regime. On the other hand, being a tireless experimenter in search of original approaches to solving the pressing problems of Ukrainian culture, E.Kostetzky sometimes had contradictory findings on this way. For example, he saw features of Catholic belief in Shevchenko's poetry; setting

T.Shevchenko against G.Skovoroda, he promoted the Skovoroda's way of language thinking, arguing that in the Shevchenko's language "the whole Ukrainian life shrinks to a single topic".

*Набитович Ігор, докт. філол. н.,
Люблінський університет імені марії Кюрі-Склодовської*

ТВОРЧИСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІЙ СПАДЩИНІ ЮРІЯ БОЙКА (БЛОХИНА)

Творча спадщина Тараса Шевченка, його ідейно-естетичні, ідеологічні переконання, особливості національного та релігійного світогляду постійно перебували у центрі уваги наукових зацікавлень Юрія Бойка (Блохина) (1909-2002) – одного з найяскравіших представників українського еміграційного літературознавства.

Оскільки творчість Т. Шевченка в період російського комуністичного окупаційного режиму була одним із важливих факторів імперської пропаганди, наукові студії Юрія Бойка були, зокрема, спрямовані на розвінчування советських квазінаукових мітів, які творилися навколо постаті мистця.

Ю. Бойко доводить, що релігійна доктрина Т. Шевченка тісно переплітається з найважливішими етноментальними релігійними уявленнями українців. Антиклерикальні мотиви у його творчості є протиставленням до доктрини Російської православної церкви. РПЦ у Шевченка виступає як один із засобів національного поневолення українців, а, разом з тим, оплот несправедливого соціального ладу.

Загалом же стилістично, ідейно, естетично творчість Тараса Шевченка є синтезом двох мистецьких прямивань. З одного боку вона закорінена в етнопсихології українців, українську історію та традиційний український світогляд. А з іншого, є яскравим вираженням приналежності до європейського культурного та світоглядного простору – як її органічна й важлива складова.

Ihor Nabytovych. Works of Taras Shevchenko in Literary Heritage of Yuriy Boyko (Blokhyn)

The creative work heritage of Taras Shevchenko, his aesthetic and ideological beliefs as well as the peculiarities of his national and religious philosophy were always the focus of scientific interest of Yuriy Boyko (Blokhyn) (1909-2002) – one of the brightest representatives of Ukrainian emigration literature.

Since work heritage of Shevchenko during the Russian communist occupation regime was one of the most important factors of imperial propaganda, scientific studies of Yuriy Boyko focused on dispelling the Soviet quasi scientific myths that were created around the figure of the artist.

Yuriy Boyko argues that the religious doctrine of Taras Shevchenko is closely intertwined with the major ethno-mental Ukrainian religious beliefs. The anticlerical motives in his work are the opposition to the doctrine of the Russian Orthodox Church. ROC according to Shevchenko serves as a means of Ukrainian national oppression, and, at the same time, a stronghold of the unjust social order.

Overall, stylistically, ideologically, aesthetically the writings of Taras Shevchenko are a synthesis of two artistic styles. On the one hand, it is rooted in ethnic psychology of Ukrainians, Ukrainian history and Ukrainian traditional outlook. On the other, there is a vivid expression of belonging to the European cultural and ideological space – as its organic and important component.

*Поліщук Володимир, докт. філол.н.,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

ПОЕТИЧНА ШЕВЧЕНКІАНА ГРИГОРІЯ ДОНЦЯ ЯК РЕІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФУ "РАДЯНСЬКОГО ШЕВЧЕНКА"

У доповіді проводиться аналіз широкого масиву (понад 40 творів) поетичних текстів українського поета Г.Донця (1913-1984) на шевченківську тематику. Акцентується увага не стільки на теоретико-літературних аспектах (міфу, міфотворчості), бо в шевченкіані названого автора достатньо виразно і майже послідовно реалізувався т. зв. політичний (політично-ідеологічний) міф, покликаний фальшувати дійсний (справжній, науковий) стан речей в інтересах панівної з його життя комуністичної (імперської) ідеології, скільки на історико-літературному аналізові творів і тих семантичних значень у них, які сукупно і творять міф „радянської Шевченка”. Домінантними тут виступають надмірна соціологізація зображуваного Шевченка як непримиренного „борця з панами” та „ революціонера-демократа”, його русофільські настрої, притлумлення національного первня тощо. Водночас стверджується, що художні версії деяких „шевченківських” віршів Г.Донця виходили за межі міфу „радянського Шевченка”.

Volodymyr Polishchuk. The poetic "shevchenkiana" by Hryhoriy Donets as a myth's reinterpretation of "Soviet Shevchenko"

The great quantity's analysis (more than that 40 works) of the poetic texts by Ukrainian poet H. Donets (1913–1984) on Shevchenko's theme is done in the article "The poetic "shevchenkiana" by Hryhoriy Donets as a myth's reinterpretation of "Soviet Shevchenko". The attention is paid on the historic and literary creative works' analyses and on the semantic meanings. It's created the myth of the "Soviet Shevchenko" together. But the accent is made not enough on the theoretic and literary aspects (the myth, the mythical creation), because the political (the political and ideological) myth by Hryhoriy Donets' "shevchenkiana" is realized for reality's falsification in the communist (empire) ideology. The excessive sociology of Shevchenko's representation as an implacable fighter with masters and revolutionary-democrat, his Russophile views, the suppression of the national source etc. are dominant on it. It is also confirmed the artistic versions of some "Shevchenko's" verses by H. Donets are come out on the myth's limit of "Soviet Shevchenko".

*Назаренко Михайло, канд.. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ПОСМЕРТНА РЕЦЕПЦІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (ЛЮТИЙ – ГРУДЕНЬ 1861 Р.): ФОРМУВАННЯ КАНОНУ

У статті розглянуто присвячені Шевченку матеріали російської та української преси, надруковані за період після смерті поета до кінця 1861 року. Проаналізовано різні варіанти іменування Шевченка, порівняння з іншими діячами світової культури, наявні у публікаціях. Показано, що в російській пресі Шевченко сприймався як народний поет, навколо якого практично неможливі дискусії (передовсім з етичних міркувань); натомість в українській пресі, у зв'язку з процесами націє- і культуротворення, в центрі бурхливих дискусій опиняється не лише сама постать Шевченка, але й усі явища, прямо чи опосередковано пов'язані з нею, від меморіальних концертів до окремішності української літератури. Розглянуто основні напрями полеміки навколо поета, зокрема зіставлення і протиставлення Гоголя і Шевченка в дискусії П. Куліша і М. Максимовича, обговорення ролі Шевченка на сторінках газети «Харків», засудження виступів часописів «Вік» та «Домашня бесіда» тощо.

Mikhaylo Nazarenko. The death reception of Shevchenko (February – December 1861): the formation of the canon

The paper deals with the publications of the Russian and Ukrainian press dedicated to Taras Shevchenko that were appeared after the poet's death till the end of 1861. Different nominations of Shevchenko and comparisons of Shevchenko with other writers are analyzed. It is shown that the Russian press interpreted Shevchenko as the "folk poet" that cannot be discussed (due to the ethical reasons, mainly). On the other hand, the Ukrainian press in the midst of the nation- and culture-shaping processes made Shevchenko and all the related matters (from memorial concerts to the existence of the Ukrainian literature) the subjects of violent discussions. Matters discussed in Russia and Ukraine were the comparison and contrast of Gogol and Shevchenko in P. Kulish and M. Maksimovich polemics, the dispute concerning the significance of Shevchenko in *Kharkov* paper, the condemnation of *Vek's* and *Domashn'aya beseda's* magazines.

*Леся Генералюк, докт. філол. наук,
Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України*

. КОНЦЕПТ ХРАМУ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ ТА СЛОВІ ШЕВЧЕНКА

Образ-концепт храму, один із наскрізних образів-іконограм Шевченкової спадщини, є семантичним ядром його художньої картини світу. Для митця

епохи романтизму, зобов'язаного бачити світ, за К.-Д. Фрідріхом і К. Брюлловим, «очима духовними», для патріота, орієнтованого на рекультуризацію духовних структур українства, концепт храму в малярстві, поезії, прозі кодує етнокультурну специфіку народу. Храми, надто козацькі церкви, сприймаються у Шевченка квінтесенцією національної ментальності. Розкидані, писав він у повісті «Прогулка с удовольствием и не без морали», на території від тихого Дону до крем'янистих берегів швидкоплинного Дністра, де живуть однієї матері діти, де «одна почва землі, одна речь, один быт, одна физиономия народа», вони «матеріалізують» ідею єдності, боротьби за свободу, оприявнюють самий дух козацтва, власне, й віхи історичного поступу нації. Змальовував їх у Києві та його околицях, у Переяславі, в Густині, Полтаві, Почаєві, біля Чигирини й Чернігова, у наддніпрянських селах не лише для потреб Київської археографічної комісії, а й для майбутніх випусків своєї «Живописної України». Враховував історію заснування споруд та їхніх численних перебудов, згадував історичні події та постаті, пов'язані з ними. Значну увагу приділив і ландшафтам. Шевченко тонко вмів передати субстантивні явища, приховану суть матеріального світу. Його концепція українського ландшафту як храму («Подивіться на рай тихий, / На свою країну») корелює з ідеями Гердера, Гоголя. Ландшафтний простір України – «святис / Луки зелені, береги», «святі могили», «святий Київ наш великий», «з святими горами Дніпро», – є у його розумінні храмом, що тримає і береже людину. Така концептуалізація священного простору, невіддільного від сакральних об'єктів, які самими архітектурними формами, своєю інтегрованістю в ландшафт унаочнюють духовну ауру нації, виводить реципієнта на розширену, питомо шевченківську, семантичну матрицю поняття храму.

Lesia Generaliuk. Concept a temple in the fine arts and verbal creativity of Shevchenko

Concept a temple in literary and the artistic inheritance of Shevchenko is one of very important images, a semantic kernel of its world-view. The artist of an epoch of romanticism, Shevchenko saw world through the spiritual eyes (K.D.Fridrih, K.Brjullof), as a patriot it restored ethnical, spiritual bases of life of the Ukrainian people through concept a temple. Forming concept a temple in the poetry, prose, and the fine arts, first of all through Cossack's churches, Shevchenko has expressed features of national mentality. Located churches, as he wrote in the story «Walk with pleasure and not without morals», in huge territory from silent Don to Dniester, are allocated by the general lines. They speak about one people, where «one soil of the earth, one speech, one life». The artist is drew many churches in Kiev, Pereyaslav, Poltava, near Chernigov and Chygryn, in villages near Dnepr for the Kiev's archaeological commission and for own project «Picturesque Ukraine». Shevchenko is considering history of occurrence of buildings, historical events and the persons connected with them the complete semantic field. With temples are inseparable a landscapes. Shevchenko has perfectly transferred the latent essence of a material world through the concept of the Ukrainian landscape. Shevchenko after Gerder and Gogol asserts, that the landscape is sacred. It makes even more complete unity with

concept of a temple. Thus the semantic matrix of a temple and the Ukrainian landscape is formed absolutely especial in Shevchenko's literary and artistic legacy.

*Бочко Марія, канд. філол. н.,
Ужгородський національний університет*

. ТВОРЧИСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ФЕДОРА КОВАЛЯ

У статті йде мова про маловідомого поета, літературного критика, журналіста, помітного діяча української еміграції Федора Ковалю (1913-1987), вихідця із Закарпаття, що був активним учасником визвольних змагань за самостійну Українську державу.

Аналізуються окремі літературно-критичні та публіцистичні статті Ф.Ковалю, у яких він писав про велич Т. Шевченка та вплив його творчості на формування свідомості українського народу, а також досліджував, як сприймають поезію Кобзаря в різних країнах світу.

Перебуваючи в еміграції, Ф.Коваль водночас популяризував на Заході творчість Т.Шевченка та українську культуру в цілому, бо розумів, що від цього залежатиме і зростання інтересу до України в світі, а згодом і її роль у міжнародних взаєминах.

Як борець за соборну і самостійну державу, Ф.Коваль вірив, що в майбутньому вільна Україна «відчинить вікно в Європу», а українські літературознавці прочитають Шевченка «доглибно і всеплощинно».

Maria Bochko. T. Shevchenko's creativity in the interpretation of Fyodor Koval

This article deals with an unknown poet, literary critic, journalist, noticeable activist of Ukrainian emigration – Fedir Koval (1913-1987), a Transcarpathian by origin, that was an active participant in the struggle for liberation of independent Ukrainian state.

Some of his literary, criticism and journalistic articles where he wrote about T.Shevchenko's greatness and the influence of his works on the formation of the Ukrainian people's consciousness as well as those where F.Koval studied how people in worldwide countries perceive T.Shevchenko's poetry have been analyzed in this article.

While in exile F.Koval at the same time popularized in the West the poet's work as well as the Ukrainian culture in general because he was conscious of the growing interest towards Ukraine in the world and afterwards its role in international relations would depend on this.

As a fighter for conciliar and independent Ukraine F.Koval believed that in future free Ukraine "will open a window into Europe" and the Ukrainian expert in literary criticism world read T.Shevchenko "dovhlybno and vseploschynno".

*Чернієнко Денис, канд. іст. н.,
Московський державний гуманітарний
університет імені М.О. Шолохова*

СУЧАСНІ РЕЦЕПЦІЇ ІСТОРИКО-ЛІТЕРАТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА ПІВДЕННОМУ УРАЛІ

Серед шевченкознавчих центрів світу особливе місце належить Південному Уралу (історичний «Оренбурзький край»), з яким пов'язане життя Т. Шевченка у тривалий період заслання. Традиції наукових досліджень зароджуються тут ще наприкінці ХІХ століття й, охоплюючи декілька етапів, продовжуються дотепер. Сучасне регіональне шевченкознавство сприяє збереженню історичної пам'яті про Великого Кобзаря та вивченню його багатоманітної спадщини у різних формах: 1) діяльність закладів культури та освіти, присвячених Т. Шевченкові і маючих його ім'я (музеї, бібліотеки, школи); 2) регулярне проведення низки наукових конференцій, міжнародних «Шевченківських читань»; 3) збереження традицій щорічного «Шевченківського березня», починаючи від 1977 року до сьогодні; 4) підготовка до видання наукової та епістолярної спадщини, матеріалів особистого архіву відомого письменника, вченого-шевченкознавця Л.Н. Большакова; 5) досвід створення електронного журналу «Шевченко.RU» (2002–2009 рр.); 6) відродження «Інституту Тараса Шевченка» у форматі спеціалізованого науково-просвітницького порталу.

Черниенко Денис. Современные рецепции историко-литературного наследия Тараса Шевченко на Южном Урале

Среди шевченковедческих центров мира особое место принадлежит Южному Уралу (исторический «Оренбургский край»), с которым связана жизнь Т. Шевченко в длительный период ссылки. Традиции научных исследований зарождаются здесь еще в конце ХІХ в. и, охватывая несколько этапов, продолжают до сих пор. Современное региональное шевченковедение способствует сохранению исторической памяти о Великом Кобзаре в различных формах: 1) деятельность учреждений культуры и образования в Оренбурге и Уфе, посвященных Т. Шевченко и носящих его имя (музеи, библиотеки, школы); 2) регулярное проведение ряда тематических научных конференций и международных «Шевченковских чтений»; 3) сохранение традиций ежегодного «Шевченковского марта», начиная с 1977 г. до настоящего времени; 4) подготовка к изданию обширного научного и эпистолярного наследия, материалов личного архива известного писателя и ученого-шевченковеда Л.Н. Большакова; 5) опыт создания электронного журнала «Шевченко.RU» (2002–2009 гг.); 6) возрождение «Института Тараса Шевченко» в формате специализированного научно-просветительского портала.

. РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА СТОРІНКАХ ЧАСОПISУ "ПРОБОЄМ"

У міжвоєнній Чехословаччині еміграційна українська література стала частиною чеського літературного процесу, однак сприяла еволюції рідного письменства, збагачуючи новими стилями, жанрами та ідеями. «Пробоем» – часопис для молоді, що виходив у Празі протягом 1933-1944 рр., який задекларував формування нової свідомості. Засновник та головний редактор С. Росоха стверджує значний вплив Т. Шевченка та популярність в усіх осередках українства, завдяки своїй консолідуючій позиції, таланту сили слова. Він і започаткував на сторінках часопису еміграційний дискурс України навколо Шевченкового «любить її во врем'я люте»: силою свого таланту письменник «оживив» свою батьківщину, привніс «шалений розмах» минулого з його боротьбою за незалежність. Свої статті про творчість Т. Шевченка загалом і аналіз його окремих творів друкували Є. Маланюк, С. Николишин, Р. Лісовий, Р. Лісовський, О. Лащенко.

Часопис «Пробоем» протягом свого існування друкував поезії, шкіци, поезії у прозі, присвячені Т. Шевченку і таким чином підтримував і розвивав творчу та інтелектуальну думку. Важливим був також і перелік Шевченкіани, що знаходилась у Музеї Визвольної Боротьби у Празі.

Oksana Ivasjuk. The reception of Shevchenko's creativity in the pages of the "Chasopys" magazine

In the inter-war Czechoslovakia Ukrainian immigration literature became part of the Czech literary process, however, contributed to the evolution of native literature, enriching with new styles, genres and ideas. "Proboem" – the magazine for young people, published in Prague during the 1933-1944, which declared the formation of a new consciousness.

Founder and Editor in Chief S. Rosokha publishing articles about Shevchenko emphasizes his considerable influence and popularity in all Ukrainian community, due to his consolidating positions and talent to public speech. He started immigration discourse around Ukraine's Shevchenko "lyubit yiyi vo vremja ljute": the power of his writer's talent revived their homeland, brought "a great sweep" of the past, with its struggle for independence. His articles on creative Shevchenko in general and the analysis of the individual works published J. Malaniuk, S. Nykolyshyn, R. Lisowyi, R. Lisowski, O. Lashchenko.

The journal "Proboem" during its existence published poetry, shkitsy, poem in prose, dedicated to Taras Shevchenko and thus maintained and developed creative and intellectual thought. Important was also Shevchenkiana list that was in the Museum of the liberation struggle in Prague.

*Гнатенко Валентина, завідувач лабораторії шевченкознавства,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ СТУДІЇ МАКСИМА КОМИШАНЧЕНКА

В історії українського літературознавства і критики 60–70-х років минулого століття чільне місце займають праці доцента Київського університету М. П. Комишанченка, який насамперед відомий своїми монографіями «Тарас Шевченко в українській критиці (50-60-і роки XIX ст.) і «З історії українського шевченкознавства». Остання вийшла як докторська дисертація, яка готувалася за життя вченого. М. Комишанченко створив синтетичний огляд історії шевченкознавства 50-х – 90-х років XIX століття, розглянув літературно-естетичну концепцію Т. Шевченка, дав оцінку його висловлювань про літературу та мистецтво, простежив творчість Т. Шевченка в оцінці української і російської критики. Подано чимало цікавих маловідомих постатей, нових літературознавчих фактів, які вперше введено в науковий обіг, Шевченкознавчі студії М. Комишанченка відзначаються ґрунтовністю аналізу й аргументованістю суджень і належать до здобутків українського наукового шевченкознавства.

Valentina Gnatenko. Shevchenkoznavchi studio of Maxim Komyshanchenko

In the history of Ukrainian literature researches and criticism of the 1960-1970s a prominent place is occupied by works of associate professor of Kyiv National Taras Shevchenko University M. P. Komyshanchenko, who is primarily known for his monographs “Taras Shevchenko in Ukrainian criticism (1950-1960s)” and “The history of Ukrainian Shevchenkostuding”. The latter was published as a doctor thesis, which was prepared during the life of scientist. M. Komyshanchenko created a synthetic overview of the history of Shevchenkostuding of 1850-1890s, analyzed the literary-aesthetic concept of T. Shevchenko, assessed his statements about literature and art, traced Shevchenko’s works evaluation in the Ukrainian and Russian criticism. He introduced many interesting lesser-known figures and new literary facts in the scientific circulation. Shevchenkostuding research of M. Komyshanchenko is marked by thoroughness of analysis and argumentation of opinion and belong to the achievements of the Ukrainian scientific Shevchenkostuding

*Шевченко Галина, філолог кафедри полоністики,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

РЕЦЕПТИВНА ЕСТЕТИКА В ШЕВЧЕНКОЗНАВЧИХ ПРАЦЯХ О.І.БІЛЕЦЬКОГО

Розглядаються питання взаємодії автора і читача у колі рецептивної естетики, а також літературно-естетичні позиції Т.Шевченка в оцінці О.І.Білецького. Шевченкознавчі праці О.І.Білецького займають важливе місце в компаративних пошуках ученого, виробленні методики дослідження матеріалу. Подібні дослідження творів Шевченка відкривають прямий шлях до вивчення більш спільних закономірностей розвитку слов'янських літератур. Цій проблемі академік О.І.Білецький приділяв велику увагу. Ідеї його були глибокі, з випередженням на кілька десятиліть. Лишаються актуальними вони й для сучасного літературознавства.

Galina Shevchenko. The receptive aesthetics in shevchenkoznavchy works of O. I. Bieletskyi

We consider the question of interaction of the author and the reader in a circle of receptive aesthetics and literary-aesthetic positions of Shevchenko in the evaluation of O.I.Biletskyi. Works about Schevchenkoof O.I.Biletskyi are prominent in search of comparative researches of scholar,developing methods of research materials.Similar studies of Shevchenko open a direct way to study the patterns of development of a common Slavic literatures. Academic O.I.Biletskyi paid much attention to this problem.His ideas were profound ahead a few decades . They remain relevant to contemporary literary.

**"РЕЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ СПАДЩИНИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА"**

Секція 4.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І СЛОВ'ЯНСЬКИЙ СВІТ

*Чужа Тетяна, канд. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**РЕЦЕПЦІЯ ІСТОРІОСОФІЇ ШЕВЧЕНКА У ПОЛЬСЬКІЙ КРИТИЦІ
ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ ХІХ СТ.**

Доповідь присвячена аналізу тих основних рис романтичної історіософії Шевченка, які відбилися в дзеркалі польської критики та літературознавства другої половини ХІХ ст. З'ясовано польський погляд на міфологеми та архетипи, які були задіяні Шевченком задля з'ясування пружин і сутності розвитку національної історії. Простежуються особливо болісні реакції на образ поляка-ворога, який суперечив польським національним міфам про Україну як колиску польського лицарства та Річ Посполиту як захисника християнства від ворожої навали зі сходу. Зокрема, розглянуто запеклі суперечки довкола «Гайдамаків». Водночас схарактеризовано і тенденцію прихильного сприйняття поезій, близьких за духом до «української школи». Проаналізовано інтерес до документальних та біографічних джерел історичних поглядів Кобзаря, а також до порівняння їх з історіософією польських романтиків-пророків.

Tatiana Chuzha. Shevchenko istoriosophic reception in the Polish literary critique of the nineteenth centuries

The report focuses on the analysis of the main features of romantic Shevchenko's historiosophy which are reflected in the mirror of the Polish literary criticism in the second half of the nineteenth century. The essay studies the Polish perspective on myths and archetypes that were used by Shevchenko for better understanding of triggers and nature of the national history. We trace especially painful reaction to the image of Poles enemy as the opinion contradicted the Polish national myths of Ukraine as the cradle of Polish knights and the Polish-Lithuanian Commonwealth as a defender of Christianity against enemy invasion from the east. In particular, the fierce debate around the "Haydamaky" was depicted. At the same time the essay give characteristics to the favorable trend in perception of poetry, similar in spirit to the "Ukrainian school". As well as we analyze an interest in documentary and biographical sources of poet's historical views comparing them to the philosophy of history of Polish romantic prophets.

МОВНА ОСОБИСТІТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ДОСЛІДЖЕННЯХ ПОЛЬСЬКИХ ЛІНГВІСТІВ ("МОВНА БІОГРАФІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА" ПШЕМИСЛАВА ЗВОЛІНСЬКОГО)

Пшемислав Зволіньський (1914-1981) – відомий польський мовознавець, вихованець Львівського університету, науково-педагогічна діяльність якого тісно пов'язана з лінгвістичною україністикою. У різний час він очолював кафедру україністики Варшавського університету, відділ української філології Інституту славістики ПАН. Його перу належать важливі праці з української мови, переважно історичної граматики і історії літературної мови, такі як «Нарис історії української мови» (у співавторстві з Т.Лером-Сплавінським та Ст. Грабцем, 1956), «Розвиток української мови від XIV до XVIII ст.» (1957), «Іван Франко як мовознавець» (1958), «Мовна біографія Івана Котляревського» (1970), «Котляревськіана», кн. 1-2, 1971-1980). У виступі розглядається праця Зволіньського «Мовна біографія Тараса Шевченка» (1964), у якій автор на багатому фактичному матеріалі і широкому історичному тлі, зокрема в контексті українсько-польських культурних взаємин, відтворює становлення Кобзаря як видатного майстра слова і мовотворця, підкреслюючи, серед іншого, те, що польська мова, поряд із російською, була для Шевченка одним зі шляхів ознайомлення зі світовою літературою.

Tetiana Chernysh. The linguistic identity of Taras Shevchenko in the studies of Polish linguists ("The language biography of Taras Shevchenko" of Przemyslaw Zvolinsky)

Przemysław Zwoliński (1914-1981) was a noted Polish linguist educated at Lviv university whose academic and scholarly career was closely connected with Ukrainian studies. At different times he headed the Department of Ukrainian Studies at Warsaw University and the Laboratory of Ukrainian philology at the Institute of Slavistics of the Polish Academy of Sciences. He was the author of such important works on Ukrainian (dealing mainly with Ukrainian historical grammar and history of standard Ukrainian) as "An outline of the history of Ukrainian" (co-authored with T.Lehr-Spławiński and St. Hrabiec, 1956), «Growth of Ukrainian from the 14th till 18th ct.» (1957), „Ivan Franko as a linguist” (1958), „A Linguistic Biography of Ivan Kotliarewski” (1970) and “Kotlarewsciana” (P. 1-2, 1971-1980). The presentation touches upon another his work “A Linguistic Biography of Taras Shevchenko” (1964), in which Zwoliński using wide historical background, in particular that of Polish-Ukrainian cultural ties, reconstructed Kobzar’s growth as an outstanding rhetorician and his influence on the development of Ukrainian. He also showed the role of Polish and Russian for Shevchenko, as the languages that allowed him to read outstanding pieces of world literature.

Круглий стіл
**"РЕЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДИ СПАДЩИНИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА"**

Секція 5.
**ТАРАС ШЕВЧЕНКО ЯК СУБ'ЄКТ ХУДОЖНЬОЇ,
НАУКОВОЇ І МИСТЕЦЬКОЇ РЕЦЕПЦІЇ**

*Гаєвська Надія, канд. філол. н.,
Гаєвська Олена, канд. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

**ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ДИСКУРС А. МАЛИШКА В КОНТЕКСТІ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХХ СТ.**

В статті йдеться про Шевченківський дискурс в поезії А. Малишка. Найбільш суттєві паралелі можемо спостерігати в творах філософської та соціальної проблематики (на відповідному матеріалі). В питанні філософського осмислення дійсності А. Малишко досить близький до Т. Шевченка. А в розумінні пізнання світу, життя, безсмертя народу їх погляди ідентичні (єдине, що розділяє поетів – час, епохи).

Ідейний зв'язок між Малишком і Шевченком – це результат подібності їх активно-громадянських позицій. Та є між ними ще один зв'язок складні взаємини учня та вчителя.

Кожен великий митець створює певні образи, характери, по яких потім можна пізнати цілу епоху. Коли ж говорити про Т. Шевченка, то його «...поетичний дар дав людству цілу сім'ю образів, типів і характерів, за якими визначається століття... Він поетично розкрив і узагальнив цілий комплекс подій політики, філософії революційних і національних домагань, і ці поетичні шедеври стали, явищем епохальним»

Навіть з короткого огляду окремих творів бачимо спільність мотивів образів Т. Шевченка та А. Малишка, а це свідчить про художню універсальність змісту поезії обох митців, її загальнолюдського характеру і разом з тим оригінальність і своєрідність в кожному конкретному випадку; про послідовне взаємопроникнення в твори А. Малишка тематики і проблематики Кобзаря. Це явище характерне не лише для творів А. Малишка, а й всієї української літератури ХХ століття.

Nadiya Gayevska, Elena Gayevska. Shevchenko's discourse of Alexander Malyshko in the Ukrainian literature context to the twentieth century

The article refers to the Shevchenko's discourse in the poetry of A. Malyshko. The most significant parallels can be seen in the works of philosophical and social issues (at the appropriate material). As a matter of philosophical interpretation of reality A. Malyshko is pretty close to Taras Shevchenko. In the sense of knowing the

world, life, immortality of the nation, their views are identical (the only thing that separates poets – the time period).

Ideological connections between Malyshko and Shevchenko – the result of the similarity of their active and civic positions. There is another communication complex in their relationship – pupil and teacher.

Every great artist creates certain images and characters on which we can learn the whole epoch. When we talk about Shevchenko his " ... poetic gift gave to a mankind new types and characters that define the century ... He described and summed up a set of political events, the philosophy of revolution and national aspirations, and these poetic masterpieces became an epoch phenomenon".

Even with a brief overview of selected works we can see the common motives and images of Shevchenko and A. Malyshko, but it shows the artistic universality of the poetry of both artists, its universal character, originality and uniqueness in each case, a sequential interpenetrating works in A. Malyshko topics and issues of Kobzar. This phenomenon is characteristic not only to A. Malyshko, but to the whole Ukrainian literature of XX century.

*Астаф'єв Олександр, докт. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ТВОРЧИСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У РЕЦЕПЦІЇ ГЕНРИКА СЕНКЕВИЧА

У статті вперше в українському літературознавстві порушено проблему рецепції творів Тараса Шевченка у літературно-критичній та епістолярній спадщині Генрика Сенкевича, проаналізовано його емоційну реакцію на поему "Гадамаки", окреслено польський контекст оцінки творчості українського поета, простежено точки дотику між історичними творами обох письменників, зокрема у змалюванні Хмельниччини і постаті українського гетьмана.

Ключові слова: рецепція, романтизм, оцінка, контекстуальний аналіз, історичний прототип, національний характер.

Oleksandr Astafiev. Works of Taras Shevchenko in the reception of Henryk Senkevych

The paper considers for the first time in Ukrainian literary the problem of reception of Taras Shevchenko works in literary criticism and epistolary heritage of Henryk Senkevych, analyzes his emotional response to the poem "Haydamaky", outlines the Polish context of assessment of creativity of Ukrainian poet, traces a common ground between the historical works of both writers, particularly in the depiction of Khmelnytsky region and figure of Ukrainian hetman.

Key words: reception, Romanticism, assessment, contextual analysis, historical prototype, national character.

*Софія Малхазівна Чхатарашвілі,
науковий співробітник
Інститут україністики,
Тбіліський державний університет імені Іване Джавахішвілі*

ГРУЗИНСЬКА ТЕМА У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ШІСТДЕСЯТНИКІВ (Л. КОСТЕНКО, І. ДРАЧ)

У статті розглянуто особливості відображення грузинської теми у творчості українських поетів-шістдесятників – Ліни Костенко та Івана Драча. Проаналізовано ті вірші, у яких мова йде про Грузію, про грузинські образи.

На підставі дослідження ми можемо зробити висновок, що використання грузинської тематики у творчості українських поетів Ліни Костенка та Івана Драча свідчить про багатогранність інтелекту митців, їх талант, а також збагачує та урізноманітнює українську літературу. Наявність грузинської тематики – це важливий та цікавий факт як для українських літературних досліджень, так і для грузинських.

Georgian theme in Ukrainian “The Sixties” creative works (L. Kostenko, I. Drach).

From the 60s of XX century, also called as “the period of thaw”, the new generation of Ukrainian writers has emerged. “The Sixties” were the very prominent part of the Ukrainian intelligence, which caused a great furore in the Ukrainian literature of the socialist-realistic style and not only in the literature of that time.

In the article is agitated social activity of XX centuries’ famous Ukrainian poets-sixties Lina Kostenko and Ivan Drach, who were one of the poets-sixties created a masterpieces of the modern Ukrainian literature and stayed an indelible mark not only in Ukrainian literature, and their attitude towards Georgia, Georgian Theme and characters.

From The collected poetries Lina Kostenko became prerequisite of new motives establishing in Ukrainian literature and Ivan Drach are the representative of “the sixties”. His poetry – “The Sunflower” is the classical example of the Ukrainian lyrics of the sixties. That’s why we can say that he is trully “the sixties poet”.

Foreign theme's distribution in author's creative laboratory is an important and interesting trend. So, Georgian theme, which is very amply used in creative work of Ukrainian poet-sixties, is very important and pleasant fact.

The main idea of the issue is that foreign thematic is hardly and carefully-done thing, but Ukrainian poets very honestly did it.

The relationships and such creative life is the continuation of Ukrainian-Georgian cultures dialogue.

ПІВНІЧНА ПАЛЬМІРА І ТАРАС ШЕВЧЕНКО: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

У історії не так багато імен, які пам'ятає та поважає все людство. Серед них, по праву, можна назвати ім'я Великого сина українського народу Т.Г. Шевченка. Тарас Григорович приїхав до Санкт-Петербурга ще юнаком. Тут він жив, учився та працював. Зблизився з багатьма видатними діячами літератури та науки сер.19 ст. – поетами, письменниками, журналістами, сходознавцями, музикантами, артистами та вченими. Він був пов'язаний із містом на Неві протягом 17 років. У Північній Пальмірі – центрі соціально-політичного та культурного життя Росії – зміцнів талант поета, сформувалися його філософські погляди. Під небом Північної Пальміри Т.Г. Шевченко писав вірші, отримав довгоочікувану свободу, пережив багато радощів та невгод. З цього міста в 1847 році повезли поета на заслання в Оренбурзький край. Повернувшись до Санкт-Петербурга через 10 років, Великий Кобзар написав і видав багато творів, став академіком. У цьому місті пройшли останні роки його життя, помер він у кімнаті Академії мистецтв 28 лютого 1861 року. Був похований на Смоленському цвинтарі.

Спогади про Північну Пальміру присутні в багатьох поетичних та прозових творах Т.Г. Шевченка, зокрема в поемі «Сон», повісті «Художник», у його листах, щоденнику та автобіографії.

На наш погляд, зараз в Україні необхідно звернути увагу на місця, пов'язані з життям Кобзаря на невських берегах, а їх біля 90. Щоб розповісти про них, довелося б написати безліч томів. Особливе місце займає кімната-музей у Академії мистецтв, де помер геніальний українець. У останні роки, так склалося, українці майже не відвідують його. Однак, необхідно підкреслити, хоча звідси до «садків вишневих» не близько, але треба пам'ятати: і це – земля, яку сховає Т.Г. Шевченко. Нам здається, настав час зробити Шевченківські дні в Санкт-Петербурзі загальносхідноєвропейським святом і створити саме тут науковий центр – Шевченківський дім, на зразок Інституту Гете, з метою вивчення та популяризації Шевченківського Петербурга в Україні.

ХУДОЖНЯ РЕЦЕПЦІЯ ОБРАЗУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ТВОРАХ УКРАЇНСЬКИХ АВАНГАРДИСТІВ НА ПОЧАТКУ ТА В КІНЦІ ХХ СТОЛІТТЯ

Для української літератури початку та кінця ХХ століття характерний процес деканонізації традиційно-стереотипного представлення її провідних діячів. Якщо на початку століття актуалізувався протест проти народницького дискурсу загалом, то наприкінці століття до висміювання та заперечення надалися ще й радянські штампи. Постать Тараса Шевченка, яка стала центральною при формуванні нації та літературного канону, звісно ж, у першу чергу привертала до себе увагу. Футуристи початку ХХ століття одними з перших стали на шлях радикального заперечення його іконізації, справедливо вважаючи, що «там, де є культ, там немає мистецтва». Подібний бунт виникає і в кінці ХХ століття у середовищі неоавангардистів. Проте всі ці протести стосувалися лише зовнішньої примітивізації постаті Шевченка, адже аналіз творів та критичної діяльності М. Семенка, Гео Шкурупія, В. Даниленка, С. Жадана, представників «Бу-Ба-Бу» свідчить про цінування та пошану до таланту свого предтечі. А тому звинувачення представників українського літературного авангарду в мало не руйнуванні національної ідентичності українців є безпідставними.

Maryna Ryabchenko. The Taras Shevchenko's image in art perception of Ukrainian avant-garde writer sin the beginning and in theend of the 20th century

The process of decanonization traditional and stereotypical points of view was typical for Ukrainian literature in the beginning and in the end of 20th century. It was the protest against traditional national discourse at all. Moreover, in the end of the 20th century were added to genius' figure some soviet stamps. The figure of Taras Shevchenko, which had become central in national formation and literature canon, first of all, attracted the attention to itself. Futurists, in the early 20th century, were the first on the way to radical opposition of Taras Shevchenko's iconified. Futurists thought, that "where is the cult, there is no literature". The similar riot rose in the end of the 20th century. It rose in neoavant-garde surrounding. But, all these riots were related only to outside primitivism of Taras Shevchenko image. The aim of scientist is to analyze avant-garde writers' heritage, such as their art works and critique. So, the analysis of Myhail' Semeko, Geo Schurupiy, V. Danylenko, S. Zhadan, writers of "Bu-Ba-Bu" literature group, tells us about respect and honor to Taras Shevchenko's talent. That is why; the accusation Ukrainian avant-garde of destruction national identity is causeless.

. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ОБРАЗУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ЖИВОПИСІ ТА ГРАФІЦІ 40-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

Дослідження особливостей інтерпретації образу Тараса Шевченка в живописі й графіці ХХ ст. спонукає до конструювання своєрідної амплітуди, яка увиразнює періоди творчих експериментів і стагнації; співіснування різних напрямків та шкіл і панування соцреалізму; періоди невпинних пошуків художньої мови, адекватної тому чи іншому часу, й компенсацію неможливості такого вислову технічною майстерністю, філігранністю техніки виконання твору. Так, після насичених пошуками 1900-1930-х рр., принаймні, коли говоримо про жанр портрета, 1940-і рр. знаменують спад творчої активності поза межами заданих соцреалізмом ідеологічних параметрів. Така ситуація зберігатиметься два десятиліття, у 1950-х рр. Україна (тоді – складова СРСР) ще відходить від щойно засудженого культу особи з його наслідками, зокрема, ідеологічними матрицями, незмінно вживаними й обов'язковими до застосування. До творчого сплеску шістдесятників ще було далеко. Водночас 1940-і рр. - період активної праці в шевченкіані таких віртуозних майстрів-графіків як М.Дерегус і В.Касіян. Перший ілюстрував Шевченків біографічний матеріал(у НМТШ зберігається близько 20 творів означеного часу) та поезії «Кобзаря», прозу Т.Шевченка (в колекції НМТШ також є низка творів, щоправда, - вже 1950-х рр.); зберігається й живописний твір художника на означену тематику(1956 р.). Другий – В.Касіян – у 1940-х рр. продовжує ілюструвати поетичні твори митця, створювати тематичні композиції на теми з життя Т.Шевченка (в НМТШ загалом понад 70 творів графіка -1920 -1960-х рр.; низка його творів у Шевченківському музеї м. Канева, зокрема, виконаних у 1940-х рр. – близько 10). Саме з іменем В.Касіяна пов'язана актуалізація в графіці цього періоду плакату, що стало особливістю образотворчого мистецтва того десятиліття. В колекції НМТШ зберігається близько 10 плакатів художника, чий доробок свідчить про інтерпретацію образу поета як натхненника на перемогу в трагічних реаліях II Світової війни.

Ключові слова: інтерпретація, образ, графіка, плакат, художня мова, В.Касіян, М.Дерегус.

Tatiana Chuyko. The peculiarity of interpretations of the image of Taras Shevchenko in painting and graphic in the 40th of XX century

Research of image interpretation Shevchenko in painting and graphic art of the twentieth century leads to the construction of original amplitude, which caused the periods of creative experimentation and stagnation; coexistence of different areas and styles and dominance of socialist realism; periods of the relentless search language of art appropriate to a particular time, and compensation for the impossibility of such technical mastery of expression, filigree technique of the works. So, after searching in 1900-1930's, at least when we talking about the portraiture, 1940's marked the decline of creative activity outside the specified parameters ideological socialist

realism. This situation was stayed in two decades, in the 1950's Ukraine (then - part of the USSR) has just withdrawn of the convicted personality cult with its consequences, including ideological matrixes, always used and required for use. The creative surge of 1960's was still far away. However, 1940's was the period of active work such great artists as graphics M.Derehus and V.Kasiyan. M.Derehus illustrated Taras Shevchenko biographical material (There are about 20 works at that time in Taras Shevchenko National Museum), his first collection of poetry "Kobzar", Taras Shevchenko's prose (There are number of works in the collection of Taras Shevchenko National Museum of 1950's); also it's stored pictorial work of the artist on the certain topic (1956). V. Kasiyan - in 1940's was continued to illustrate the poetry of the artist and he create the compositions about Taras Shevchenko's life (There are more than 70 graphic works 1920-1960's, in Taras Shevchenko National Museum, a number of his works are in the Taras Shevchenko Museum in Kaniv, particular, about 10 - was made in 1940's). His name updated the graphics of this period, such as the poster, which was the feature of the visual arts of the decade.

The collection of Taras Shevchenko National Museum contains about 10 posters of V. Kasiyan, his work demonstrates the interpretation of the poet's imagination as the mastermind of winning in the tragic realities of the Second World War.

Keywords: interpretation, image, graphics, posters, language of art, V.Kasiyan, M.Derehus.

*Резніченко Наталія, канд. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У СФЕРІ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ

У статті досліджується поетичний доробок Тараса Шевченка у сфері літератури для дітей. Значення творчості Шевченка в розвитку літератури про дітей, яка швидко стала літературою для дітей. Аналізуються поезії, що об'ємно розкривають поведінку дитини, її психологічні особливості, властивий їй спосіб мислення. Тарас Григорович у своїх творах висловлював дуже цінні думки з питань освіти і виховання дітей, які не втратили актуальності і нині. Митець порушував морально-етичні теми, розмірковував про важливість родинного виховання, освіти й освіченості в житті людини, про роль народних звичаїв, традицій в становленні високоморальної особистості.

Natalia Reznichenko. The creative heritage of Taras Shevchenko in the literature for children

In the article poetic work of Tarasa Shevchenko is probed in the field of literature for children. A value of creation of Shevchenko is in development of literature about children, which quickly became literature for children. Poetries which

expose the conduct of child by volume of are analysed, it psychological features, incident to it way of thinking. Taras Grigory in the works expressed very valuable opinions on questions education and educations of children, which did not lose actuality and presently. An artist violated moral'no-etichni themes, reasoned about importance of domestic education, education and formed, in life of man, about the role of folk consuetudes, traditions, in becoming of visokomoral'noy personality.

*Ольга Меленчук, канд. філол. н.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

. ІСТОРИЯ СПОРУДЖЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ В КИЄВІ У ПУБЛІКАЦІЯХ С. ЄФРЕМОВА

У статті зосереджено увагу на популяризаторській діяльності С. Єфремова в галузі шевченкознавства, зокрема проаналізовано публікації дослідника, присвячені проблемі спорудження пам'ятника Т. Шевченкові в Києві. Виявлено, у публіцистичних матеріалах літературознавець висвітлює питання діяльності комісії по спорудженню пам'ятника Т. Шевченкові в Києві, збору коштів, вибору місця розташування монумента, зовнішнього вигляду скульптурного зображення тощо. З'ясовано, проблему спорудження пам'ятника Т. Шевченкові С. Єфремов визначав як мірило рівня духовності українського суспільства. Переймаючись справою пам'ятника Т. Шевченкові, С. Єфремов, не стримуючи емоцій, у своїх замітках закликав суспільство жодним чином не одступитися від запланованої ідеї, яка має право на гідну реалізацію у житті.. Публікації С. Єфремова дають змогу осмислити, яким тернистим шляхом «ішов» Т. Шевченко до українців від початків зародження ідеї до остаточного втілення образу поета у скульптурі.

Ключові слова: Пам'ятник, скульптор, проект, комісія, роковини, конкурс, бронзовий.

Olha Melenchuk. The history of the construction of the monument of Taras Shevchenko in Kiev in the journalism of S. Efremov

This paper focuses on the promotional activities of S. Yefremov in Shevchenko studies and includes the analysis of this researcher's publications dealing with the problem of building a monument to Taras Shevchenko in Kiev. It is found out that in his publicist studies Yefremov was dealing with the issues of the committee' work on the construction of Taras Shevchenko monument in Kiev, including fundraising, selecting the location of the monument, exterior sculptural images and more. S. Yefremov defined the problem of Shevcenko's monument as a measure of Ukrainian society's spirituality. Being deeply concerned by the issue of the monument to Taras Shevchenko, S. Yefremov unleashes his emotions in his notes and urges the society not to give up the idea and make the monument reality. Yefremov's publications gives the reader a perception of how thorny a path Taras Shevchenko had to "walk"

to get to Ukrainians from the very beginnings of the idea to the final embodiment of the poet's image in sculpture .

Keywords: monument, sculptor, design, commission, anniversary, beauty, bronze.

*Гнатюк Мирослава, докт. філол. н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ТАРАС ШЕВЧЕНКО В ПОЕТИЧНОМУ УНІВЕРСУМІ ЛІНИ КОСТЕНКО

У статті розглядається концепт Тараса Шевченка в духовно-поетичному просторі Ліни Костенко. Естетичний феномен творчості митця досліджено в контексті історичної доби, на основі типології творчих практик.

Ключові слова: культура, концепт, автор, творчість, феномен.

Miroslava Gnatiuk. Taras Shevchenko in the poetic universe of Lina Kostenko

The article deals with concept Taras Shevchenko in the spiritual-poetic space by Lina Kostenko. Aesthetic phenomenon creative writer investigated in the context historical epoch, on the basis of typology creative practices.

Keywords: culture, concept, author, creative, phenomenon.

НОВІ ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ ІДЕЇ: ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

*Гальчук Оксана, канд. філол.н.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ДІОГЕН І РОБІНЗОН У ШЕВЧЕНКОВІЙ ПАРАДИГМІ ІДЕАЛЬНОГО ГЕРОЯ

Парадигма ідеальних героїв у творчості Шевченка представлена образами реальних, міфічних і літературних персонажів. Репрезентація образної парадигми відбувається і вербально, і зорово-живописно. Особливо символічними видаються образи Діогена, який асоціюється з античною філософською думкою, і Робінзона Крузо – уособленням позитивного ідеалу доби Просвітництва. У мистецькому доробку Шевченка ці образи об'єднані семою «мислитель, що пізнає світ, шукаючи в ньому Людину».

В інтерпретації Шевченка-художника образи Діогена і Робінзона Крузо – це приклади творчої рецепції прецедентних образів з уписуванням їх у філософський контекст, приклади художньої трансформації образів світової культури суголосно з національною проблематикою.

OksanaGalchuk. Diogenes and Robinsonin Shevchenko's paradigm of the perfect hero

The paradigm of ideal protagonist in Shevchenko's oeuvre is presented by images of real, mythical and literary characters. The representation of images' paradigm happens both verbally and visually. The image of Diogenes, that associates with antique philosophical concept; and of Robinson Crusoe, the personification of positive ideal of the Enlightenment, seem to be especially symbolic. In Shevchenko's art works these images are connected by the same "the thinker who searches a Human cognizing the world".

In the interpretation of Shevchenko the artist the images of Diogenes and Robinson Crusoe are the examples of artistic reception of preceded images that are analyzed in the philosophical context; and the examples of art transformation of the world's culture's images correlative with national problematics.

*Медведчук Олеся, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ІРОНІЯ І САТИРА У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА ЮРІЯ ВИННИЧУКА: НОВАТОРСТВО В МЕЖАХ ТРАДИЦІЇ

У статті на основі компаративного аналізу досліджено засоби творення іронії і сатири у творчості Тараса Шевченка та Юрія Винничука з погляду традиції та новаторства. Було виявлено спільні та відмінні риси у використанні засобів вираження іронії і сатири в творах письменників. Наголошено на схожості сатирично-викривального та іронічного тону художніх творів Тараса Шевченка і Юрія Винничука, а також простежено принципи новаторського застосування іронії і сатири у творчості сучасного письменника.

Ключові слова: іронія, сатира, новаторство, спільність, відмінність, сатирично-викривальний тон.

Olesya Medvedchuk. The irony and the satire in the works of Taras Shevchenko and Yuri Vynnychuk: the innovation within the tradition

The article deals with means of irony and satire in Taras Shevchenko's and Yuriy's Vynnychuk's works in view of innovations and traditions. An attempt of comparative analysis is successfully accomplished. Conducted analysis helps to define common and distinct features in the using of irony and satire in the writers' works. Special focus is made on the similarity of satire-condemning and ironical manner in the context of Taras Shevchenko's and Yuriy's Vynnychuk's works. Also the leading principles of innovative irony and satire display in the works of the modern writer.

Key words: irony, satire, innovations, satire-condemning manner.

*Рибась Оксана, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ТРАДИЦІЇ У ТВОРЧОСТІ С. ЯРИЧЕВСЬКОГО

Роль постаті та творчості Тараса Шевченка є унікальною в українській літературі від ХІХ до ХХІ століття. У цій статті розглянемо безпосередній вплив шевченкового генія на творчість митця переходною доби межі ХІХ – ХХ ст. Сильвестра Яричевського. Дослідження проводиться на матеріалі драматичної алегорії «Небесні співці», написаної за мотивами творів Т.Шевченка для відзначення річниці Кобзаря, статті «Ein Dichter der Liebe und des Protests» («Поет любові і протесту»), написаної з нагоди 100-річчя з дня народження Т.Шевченка, та деяких інших творів з доробку письменника. У статті подана спроба аналізу мотивів, алюзій, художніх засобів та прямих

цитувань із творів видатного генія, які демонструють шевченкові традиції у драматичній, поетичній, прозовій та публіцистичній творчості письменника С.Яричевського.

Oksana Ribas. Shevchenko's tradition in the work of S. Yarychevskiy

The role of Taras Shevchenko's figure and heritage is exceptional in Ukrainian literature from XIX till XXI century. In this article we will explore direct effect of Shevchenko's genius on the creativity of such author in transition time the end of XIX – beginning of XX century as Silvestr Yarychevsky. This research regards the dramatic parable «Sky singers», which was written based on motives of Shevchenko's heritage to his anniversary celebration, article «Ein Dichter der Liebe und des Protests» («Poet of love and protest»), which was written to 100-years of T.Shevchenko's birthday, and some other works from the writer's heritage. In this article is presented essay with analysis of motives, allusions, artistic means and direct citations from the works of famed genius, which demonstrate Shevchenko traditions in S.Yarychevskiy's dramatic, poetic, prose and publicist heritage.

***Синьоок Тетяна, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка***

**. ЛІТЕРАТУРНІ МІСТИФІКАЦІЇ
"КОБЗАР ДАРМОГРАЙ" І "ПОРФИРІЙ ГОРОТАК"**

У статті розглянуто мотиви створення літературних містифікацій на прикладі «Кобзаря Дармограя» Тараса Шевченка та «Порфирія Горотака» Леоніда Мосендза і Юрія Клена. Окреслено різницю між поняттями «містифікація», «фальсифікація», «псевдонім», названо рівні містифікацій, а також простежено витoki містифікацій у творчості Тараса Шевченка, Леоніда Мосендза та Юрія Клена. У дослідженні окреслено трансформацію образу Кобзаря Дармограя в епістолярії Тараса Шевченка, зазначено думки шевченкознавців щодо того, навіщо Тарас Шевченко вдавався до цієї містифікації.

У статті також проаналізовано історію появи літературної містифікації «Порфирій Горотак» і його збірки «Дияболічні параболи», що побачила світ у Зальцбургу 1947 року. Проаналізовано публікації Порфирія Горотака на шпальтах «Арки», «Українських вістей» та інших еміграційних видань 1940-х років. Окреслено сатиричні прийоми, вжиті в збірці «Дияболічні параболи», а також роль цієї містифікації на подальший розвиток гумору й сатири в діаспорі.

Tatiana Synook. Literary hoaxes of "Kobzar Darmohray" and "Porphyry Horotak"

The article deals with the problem of creating of literature mystifications, particularly on the example of Taras Shevchenko's "Kobzar Darmohray" and "Porphyriy Horotak", created by Leonid Mosendz and Yuriy Klen. The difference

between definitions “mystification”, “pseudonym” and “falsification” is described. The origin and levels of mystification in Taras Shevchenko and Leonid Mosendz and Yuriy Klen heritage are analyzed. The transformation of Kobzar Darmohray image in Taras Shevchenko letters is described.

The origin of “Porphyriy Horotak” and his anthology “Dyyabolichni paraboly” (Zalzburg, 1947) is analyzed as far as Porphyriy Horotak publication in “Arka”, “Ukrainian news” and other emigratory editions of 1940-s. Satiric methods used in “Dyyabolichni paraboly” and the influence of Porphyriy Horotak on some other writers is described. The motives of creation and correlation between the author’s “Ego” and mystified images are analyzed.

*Тесленко Володимир, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ФРАЗЕОЛОГІЗОВАНІ РЕЧЕННЯ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Доповідь присвячена дослідженню фразеологізованих речень у художній творчості Тараса Шевченка. З’ясовано граматичні особливості їхнього функціонування, виявлено основні моделі синтаксичних фразеологізмів.

Ключові слова: синтаксичний фразеологізм, структурна схема речення, фразеологізоване речення.

Volodymyr Teslenko. Phraseology sentences in the works of Taras Shevchenko

The report is devoted to the investigation of the sentences with phraseological structure in works by Taras Shevchenko. The author explores grammatical features of their functioning and the main models of syntactic idioms.

Keywords: syntactic idiom, sentence structural scheme, sentence with phraseological structure.

*Шкуратенко Юлія, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ХУДОЖНЯ РЕЦЕПЦІЯ СВІТОГЛЯДНИХ ІМПЕРАТИВІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ТВОРЧОСТІ ПАВЛА ГЛАЗОВОГО

У статті розглядається, які світоглядні імперативи Тараса Шевченка вплинули на формування світогляду Павла Глазового. З’ясовується, як письменник-гуморист переосмислив Шевченкові поняття «Слова», «Правди»,

«Волі». Доводиться, що під впливом імперативів Шевченка в основу світоглядних засад Павла Глазового лягло особливе ставлення до місії поета, яке полягає у пробудженні національної свідомості.

Ключові слова: «Правда», «Слово», «Воля», національна свідомість, національна самокритика.

Julia Shkuratenco. The art reception of ideological imperatives of Taras Shevchenko in the work of Pavlo Glazovy

The place of Taras Shevchenko's world outlook imperatives in the context of Pavlo Glasovyy's world view is presented in the article. It is studied how the poet-humorist interprets Taras Shevchenko's conceptions of "The Truth", "The Word", "The Liberty". The fact, that Taras Shevchenko's imperatives about poet's mission (which provides the awakening of the national consciousness) has the influence on Pavlo Glasovyy, is proved.

Key words: "The Truth", "The Word", "The Liberty", national consciousness, national self-criticism.

*Гузевата Наталія, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

. ТАРАС ШЕВЧЕНКО ОЧИМА ПОЛЯКІВ: ЗАКЛЯТИЙ ВОРОГ ЧИ РІДНИЙ БРАТ?

У доповіді розглянута постать Тараса Шевченка такою, якою її бачили польські літературні критики і публіцисти. Оскільки творчість поета польською стороною сприймалася досить неоднозначно, у критичних працях та публіцистичних матеріалах спостерігаються кардинально різні погляди на його доробок. Нами була здійснена спроба систематизувати та узагальнити ці погляди, а також дійти висновку щодо того, яким же бачили Тараса Шевченка поляки – заклятим ворогом, котрий закликав знищити "ляхів", чи сердечним другом і побратимом, який розділив з польською інтелегенцією гірку долю заслань. Актуальність даної теми зумовлюється тим, що такий погляд на постать Тараса Шевченка допоможе зрозуміти загальне ставлення до нього польської сторони, а в подальшому дасть змогу виявити, чи вплинула творчість українського поета на польську літературу. Доповідь написана на матеріалах польських публікацій кінця XIX та початку XX століть.

Natalya Huzevata. Taras Shevchenko by the outlook of Poles: archenemy or brother?

In the report Shevchenko's figure examined as Polish literary critics and publicists saw it. The works of the poet were perceived by Polish side quite ambiguously therefore radically different views on his work observed in critical writings and journalistic materials. We made an attempt to organize and compile these views and reach a conclusion on how the Poles saw Taras Shevchenko as a sworn enemy, who called to destroy the "Poles" or as a hearty friend and colleague,

who shared with the Polish intelligentsia the bitter fate of exile. Actuality of the topic determines by the fact that this point of view on the figure of Taras Shevchenko help to understand the general attitude of the Polish side to him, and later will help to determine if creative work of Ukrainian poet affected the Polish literature. The report is written on the base of the materials of Polish publications of the late XIX and early XX centuries.

*Мукан Володимир, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (ЗА ТВОРАМИ П. КУЛІША ТА Т. ШЕВЧЕНКА)

Стаття присвячена розгляду теми національної ідентичності у творчості Миколи Куліша й Тараса Шевченка. Здійснено порівняння концепту національної ідентичності в окремих творах письменників, описано запропоновані шляхи відновлення національного коду. У статті також проаналізовано символічну складову та систему архетипів, до якої вдалися автори.

Ключові слова: Національна ідентичність, Тарас Шевченко, Микола Куліш, українська модерна драма, Розстріляне Відродження

Volodymyr Mukan. The problem of the national identity in the Ukrainian literature (by the works of P. Kulish and T. Shevchenko)

The problem of national identity in Ukrainian literature (by the works of M. Kulish and Shevchenko)

The article is devoted to the theme of national identity in M. Kulish's and T. Shevchenko's works. The comparison of the concept of national identity in selected works of writers is done. It is described the ways of restoring national code. The symbolic component and system archetypes, which the authors used in their works, are analyzed.

Key words: National Identity, Taras Shevchenko, Mykola Kulish, Ukrainian modern drama, Rozstrilyane Vidrohdgennyua

*Пластун Наталія, здобувач,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ФОЛЬКЛОРИЗМИ У ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (НА МАТЕРІАЛІ "КОБЗАРЯ" 1840 РОКУ)

Об'єктом доповіді обрано поезію українського митця Тараса Григоровича Шевченка, а предметом – виокремлення та аналіз фольклоризмів на матеріалі

«Кобзаря» 1840 року. Період першої половини ХІХ століття в Україні характеризується інтенсивним формуванням доби романтизму, що найперше пов'язано з процесом національного відродження. Доповідь опирається на фактологічний народнопоетичний матеріал. В добу романтизму окреслювалась національна самобутність усної народної словесності, її історична та естетична форма, апробувалася продуктивність уснопоетичної поетики в усіх сферах соціального та навіть адміністративного поля життя; література, живопис, музика, мова, наріччя. У доповіді розглянуто міфологічні вірування, притаманні українському народові, які знайшли своєрідне, інше життя, художнє втілення в авторських літературних текстах.

Ключові слова: фольклоризм, символ, образ, контамінація, ідіома, фольклорний сюжет, етногенетична пам'ять.

Natalia Plastun. Folklore in Taras Shevchenko's works (on the basis of "Kobzar" of 1840)

The object of the report selected poetry Ukrainian artist Taras Shevchenko and the subject - the isolation and analysis of the material of folklore "Poet" 1840. During the first half of the XIX century in Ukraine is characterized by intense formation of the romantic period , which first connected with the process of national revival. The report is based on factual material of folk . At night romantic framed national identity oral folk literature and its historical and aesthetic form , aprobovuvalasya performance usnopoetychnoyi poetics in all spheres of social and administrative fields , even life, literature, art , music , language, dialect . The report deals with the mythological beliefs, a Ukrainian tradition who found unique, different life, artistic expression in the author's literary texts.

Keywords: folklorisms, symbol, image, contamination, idiom, folk stories, ethnogenetic memory.

*Артюшенко Злата, асп.,
Інститут філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ЕЛЕМЕНТИ ХУДОЖНЬОГО ВИМИСЛУ У ТВОРАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА ІВАНА БІЛИКА

У статті йдеться про співвіднесеність історії з авторською інтерпретацією історичних подій, елементи художнього вимислу в творах Тараса Шевченка та Івана Білика. Письменники передавали історію, адаптуючи її до мислення сучасних їм людей. Проте їх твори не втрачають актуальності до цього часу. Художній вимисел та історизм тісно переплітаються. Не зважаючи на різні зображувані історичні епохи, Тарас Шевченко та Іван Білик виконували однакові літературно-ідейні завдання національно-формуючого характеру.

Ключові слова: художній вимисел, історизм, авторська інтерпретація, Тарас Шевченко, Іван Білик, історія, вимисел.

Zlata Artyushenko. Elements of fiction in works of Taras Shevchenko and Ivan Bilyk

The article is about relation between history and author's interpretation of historical events, with artistic invention in the works of Taras Shevchenko and Ivan Bilyk.

Key words: historicism, author's interpretation, Taras Shevchenko, Ivan Bilyk, history, fiction.

**«РОЛЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
В РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ»**

*Патриляк Іван, докт. іст. н.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

**ІСТОРИЧНІ МОТИВИ В ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ Т. Г.
ШЕВЧЕНКА**

Історична тематика була однією із найбільш презентованих у поезії Тараса Шевченка. Його «Гайдамаки», «Гамалія», «Єретик», «Стоїть в селі Суботові», «Холодний Яр», «Полякам», «Швачка» та інші поетичні твори висвітлюють найрізноманітніші сторінки як вітчизняної, так і світової історії.

Очевидно, що джерелами історичних знань поета були історичні думи та пісні, почуті в дитинстві, легенди про історичних осіб, розповіді старших родичів, учасників масштабних історичних подій. У дорослому віці Тарас Шевченко поповнював і систематизував свої історичні знання завдяки таким творам як «Історія Русів», історичним розвідкам М.Бантиш-Каменського, М.Максимовича, М.Костомарова та інших вчених.

Історичні мотиви в поезії Тараса Шевченка цілковито пронизані народницьким розумінням історичного процесу, ідеалізацією народних мас, козацтва, учасників гайдамацьких повстань, що, загалом, цілковито відповідало тодішньому панівному історіографічному дискурсу.

Ivan Patrylyak. Historical motives in a Taras Shevshenko's poetry

Historical thematic was one among most represented in Taras Shevshenko's poetry. His "Gaydamaky", "Heretic", "Stands in a village Subotiv", "Cholodnyj Yar", "For Poles", "Seamstress" and other poems reflect various pages of Ukrainian and World history.

Apparently sources of poet's historical knowledge were historical ballads, songs heard in childhood, legends about historical figures, narratives of elder relatives, participants of large-scale historical events. In a grow-up period Taras Shevshenko filled up and systemized historical knowledge thanks to such writings as "History of Rusins", historical works of Mykola Bantysh-Kamensky, Mykhailo Maksymowych, Mykola Kostomarow and other scholars.

Historical motives in Taras Shevchenko's poetry were completely speared by a populist understanding of historical process, idealization of national masses, Cossacks, participants of Haydamak's uprisings, which in general entirely were bound with a dominated at that time historiographical discourse.

ФИЛОСОФСКИЕ И СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО И АБАЯ

В становлении независимости и духовном возрождении двух наций, волей исторической судьбы, оказавшихся на противоположных окраинах Российской империи, сыграли выдающуюся роль два поэта и мыслителя, к сожалению, никогда не знавших друг друга: Тарас Шевченко и Абай. Любовь к Родине и своему народу, испытывавшему гнет и страдания, боль за его пороки и страдания, мечта о великом и счастливом будущем соотечественников, объединяет их. Общим для них является и трагедия непризнания при жизни на родине их взглядов и стремлений. И Абай, и Тарас Шевченко не были революционерами, а скорее, бунтарями в пост-экзистенциальном смысле. К сожалению, в XX веке они стали иконами, которыми пользовались различные силы в своих интересах.

В канун юбилея одного из них, необходимо вернуться к их подлинным взглядам, что даст нам возможность нить для возрождения наших наций в XXI веке.

Serikkali Aubekеров. Philosophical and socio-political views of Taras Shevchenko and Abay

In the establishment of independence and spiritual revival of the two nations, will the historical fate caught up on opposite fringes of the Russian Empire, playact a prominent role two poet and thinker, un for tunately, never knew each other, Taras Shevchenko and Abay. Love in country and its people are experiencing oppression and suffering, the pain of his vices and errors, the dream of a great and happy future compatriot unites them. Common to them is the non-recognition of the tragedy of life in the homeland of their views and aspirations. Both of them were not revolutionaries, but rather rebels in postexistentsialnom sense. For yet, in the XX century Shevchenko and Abay become icons used by various forces in their favor.

In eve anniversary of one of them, you need to go back to their authentic look that might give us a thread for a revival of our nation in the XXI century.

*Володимир Сергійчук, докт. іст. н.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

РОЛЬ СИМОНА ПЕТЛЮРИ В УПОРЯДКУВАННІ МОГИЛИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В 1918 РОЦІ

Уводяться до наукового обігу невідомі документи про ініціативу голови управи Київського губерньського земства Симона Петлюри щодо

впорядкування могили Тараса Шевченка в 1918 році. Зокрема, інформується про загальний план благоустрою могили і навколишньої території, складений на основі двох поїздок членів управи до Канева. Розповідається також про організаційні заходи з метою створення умов для загального доступу до могили Шевченка всіх бажаючих. Окремо наголошується на акції загальноукраїнської підтримки ініціативи Симона Петлюри.

Volodymyr Serhiichuk. The role of Symon Petlura in Taras Shevchenko memorial organization in 1918.

Adding into scientific turnover unknown documents about initiative of the Head of Kyiv county - Symon Petlura for the organization of the Taras Shevchenko grave in 1918. Particularly, informed of the general plan about improvement for the tomb and surrounding area, based on the two visits of council members to Kaniv. Also covers the arrangements to enable the public access to Shevchenko's grave for everyone. Separately notes for Symon Petlura's idea of nationwide support initiative.

***Бугрим Валентин, докт. іст. н.,
Інститут журналістики Київського національного
університету імені Тараса Шевченка***

ПАМ'ЯТНИКИ Т.Г.ШЕВЧЕНКУ – В УКРАЇНІ І СВІТІ

Вияв уселюдської любові до Кобзаря велико-розмаїтий у всі часи. Пошук у різних джерелах дав змогу віднайти багато пам'ятників Т.Г.Шевченку по всьому світу: в Україні, Австралії, Аргентині, Грузії, Казахстані, Канаді, Китаї, Парагваї, Польщі, Росії, Румунії, США, Франції. Вдалося нарахувати близько 1387 пам'ятників (1259 в Україні і 128 у 35-ти зарубіжних країнах).

У даному мультимедійному фотоесе досліджено саме пам'ятники Т.Г. Шевченку в багатьох столицях країн світу – у Києві, Баку, Варшаві, Мінську, Москві, Римі, Софії, Ташкенті, Оттаві. А також – у багатьох містах України: Ромнах, Донецьку, Львові, Полтаві, Харкові, Чернівцях, Чернігові.

Подано зарубіжну скульптурну Шевченкіану, зокрема пам'ятники в Актау, Бресті, Вашингтоні, Вінніпезі, Орську, Торонто.

Розглянуто обставини їхньої появи, авторство, контентно-естетичні та історичні аспекти.

Valentin Bugrym. The T. Shevchenko Monuments - in Ukraine and in the World

Detection overall of love to Kobzar is great-diverse at all times. Search the various sources made it possible to find a lot of Taras Shevchenko monument in the world: in Ukraine, Australia, Argentina, Georgia, Kazakhstan, Canada, China, Paraguay, Poland, Romania, Russia, USA and France. It was possible to count about 1387 monuments (1259 in Ukraine and 128 in 35 foreign countries).

This multimedia fotoesse investigated exactly monuments T. Shevchenko in many capitals of the world – in Kiev, Baku, Warsaw, Minsk, Moscow, Rome, Sofia,

Tashkent and Ottawa. And also – in many cities of Ukraine: Romny, Donetsk, Lviv, Poltava, Kharkiv, Chernivtsi and Chernihiv.

There is posted the foreign Shevchenko' sculpture, including monuments in Aktau, Brest, Washington, Winnipeg, Orsk and Toronto.

It considers the circumstances of their occurrence, the authorship, content-aesthetic and historical aspects.

*Кузьменко Андрій, канд. іст. н.,
учений секретар Національного
історико-географічного заповідника «Переяслав-Хмельницький».*

МІСЦЕ ІДЕЙНОЇ СПАДЩИНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

Особливе місце у формуванні національного й політичного мислення української інтелігенції займала поезія Т.Г. Шевченка. Так, «Кобзар» фактично став прапором української національної свідомості. Саме у творах, що увійшли до нього, найвиразніше відбито національно-визвольні прагнення та героїку минулого українського народу.

Ідеал політичної самостійності України чітко сформувався в Т. Шевченка ще до знайомства з М. Костомаровим і до вступу в Кирило-Мефодіївське товариство. Ставши членом товариства, він зробив на всіх його учасників, у тому числі й на засновників організації, сильний ідейний вплив та відобразив ідеї товариства у своїх творах.

Поет не тільки вірив у можливість побудови української держави, але й у те, що вона ґрунтуватиметься на законі та правді. Ідеалізація минулого у творчості Т. Шевченка здебільшого пов'язана з тим, що у сучасності він часто не вбачав того активного змагання українського народу за свою національну і політичну самостійність.

Творчість Т. Шевченка сприяла очищенню історії від псевдогероїчних міфів, великодержавницьких фальсифікацій, він доводив безперервність етногенезу українців від найдавніших часів, вважаючи і мертвих, і живих, і ненароджених єдиним організмом, історично цілісним явищем, нацією.

На відміну від більшості своїх сучасників, що приймали ієрархію численних лояльностей, Т. Шевченко першим з українських інтелектуалів рішуче засудив і відкинув конформістську модель «малоросійства», яка ґрунтувалася на ідеї нероздільності Малої і Великої Русі.

Він був першим, хто сформулював українську національну ідею і через свої поетичні твори зробив її надбанням українського народу. Поезія Кобзаря має для нас епохальне значення, оскільки вона сприяла перетворенню спочатку української інтелігенції, а згодом і всього українського народу з етнічної маси в націю, розбивши назавжди можливість існування українського руху, як «южноруссаго» провінціалізму.

Andrii Kuzmenko. Place of the ideological legacy of Taras Shevchenko in the formation of the Ukrainian national idea

A special place in the formation of national and political thinking of Ukrainian intelligentsia was taken by T.H. Shevchenko's poetry. For example, «Kobzar» is in fact the flag of the Ukrainian national consciousness. It is inscribed in the works and clearly reflects national liberation aspirations and heroics of the Ukrainian people in the past.

The ideal political independence of Ukraine had clearly been formed in Shevchenko's consciousness before he got acquainted with M. Kostomarov and joined Cyril and Methodius brotherhood. Becoming a member of society, he influenced much all of its members, including the founders of the organization and reflected these ideas in his works.

The poet not only believed in the possibility of building a Ukrainian state, but also in the fact that it will be based on the law and the truth. The idealization of the past in the work of Shevchenko was seen as an active struggle of Ukrainian people for their national and political independence.

Shevchenko's works helped clean up the history of pseudo heroic myths of super-power falsifications, he argued that Ukrainian ethnogenesis from ancient times form the dead and the living, and the unborn as a single organism, historically coherent phenomenon of the nation.

Unlike most of his contemporaries, who took a hierarchy of multiple loyalties, Shevchenko became the first Ukrainian intellectual who strongly condemned and rejected the conformist model of «Little Russian», which was based on the idea of the indivisibility of the Little and Great Russia.

He was the first who formulated the Ukrainian national idea and through his poetry made its heritage for the Ukrainian people. His poetry has an epoch-making significance for us because it helped transform the first Ukrainian intelligentsia, and later the Ukrainian people from ethnic mass in the nation, breaking forever the possibility of existence of the Ukrainian movement as «yuzhnorusskaho» provincialism.

*Бурлака Дар`я, асп.,
Інституту філології Київського національного
Університету імені Тараса Шевченка*

Модель образу правителя в українських барокових літописах і творчості Т. Шевченка: компаративний аналіз

Історіософські твори Тараса Шевченка ґрунтуються на авторській інтерпретації подій і фактів минулого, фольклорній та історичній національній традиціях. Поет тлумачив історичні події з огляду на народні перекази і легенди, а також виходячи з прочитаних та осмислених ним праць істориків і самих джерел епохи Бароко, насамперед літописів Самійла Величка й «Історії

Русів». Витворена Шевченком модель образу національного лідера ґрунтується значною мірою на тому баченні постаті козацького ватажка, який наявний у барокових текстах. Кобзар творчо осмислив і розвинув козацько-гетьманський тип правителя, доповнив його власним розумінням і коментарями. Насамперед у представленому Шевченком образі національного правителя домінуючою є ідея його відданості народові, повна відповідність його інтересів і вчинків потребам нації, саможертвність в ім'я державних інтересів. Крім того, поряд із ідеями державності й народності в образі Шевченківського лідера яскраво вираженою є його відданість православної вірі як важливій запоруці українського буття починаючи з часів Києворуської держави і Гетьманщини.

Burlaka Darya. Model of image of the ruler in the Ukrainian Baroque chronicles and Taras Shevchenko's works: comparative analysis

Historical and philosophical works of Taras Shevchenko are based on the author's interpretation of events and facts of the past, folklore and historical national traditions. The poet interprets historical events taking into account the folk stories and legends based on his readings and comprehension of works of historians and the sources of baroque primary chronicles of Samiylo Wieliczka and "History of Rus" . Produced by Shevchenko the model of image of a national leader is based largely on the vision of the Cossack leader, which was presented in baroque texts. Kobzar creatively comprehended and developed Cossack Hetman type ruler adding his own insight and commentary. First of all, presented by Shevchenko, the image of a national ruler has a dominant idea of his commitment to the people, full accordance of his interests and deeds with the needs of nation, self-sacrifice in the name of state interests. In addition, along with the ideas of nationhood and nationalism in the image of Shevchenko's leader his commitment to the Orthodox faith is marked as an important guarantee of Ukrainian life from the time of Kyiv Rus state and Hetman state.

*Дуда Наталя, канд. іст. н.,
Національний лісотехнічний університет України*

ЕВОЛЮЦІЯ ПОСТАТІ Т. ШЕВЧЕНКА В НАРОДНІЙ КУЛЬТУРІ

Статтю присвячено осмисленню проблеми еволюції постаті Т.Г. Шевченка у народній культурі як за життя, так і після смерті Поета. Автор розглядає народні уявлення про Т.Шевченка, збережені у фольклорі, де Поет постає бунтарем, захисником народу від пригноблення і несправедливості, «народним святим», непокірним і незручним як для царської, так і для радянської влади.

Також у статті осмислюється взаємозв'язок уявлень про Т.Г.Шевченка в українській культурі різних часів.

Ключові слова: народна культура, фольклор, легенди про Т.Шевченка.

Natalia Duda. Evolution of T.G. Shevchenko's Figure in Folk Culture

In this article an attempt is made to encompass the evolution of T.G. Shevchenko's image in Ukrainian folk culture both during his life and after his death. The author examines popular beliefs about Shevchenko as he is seen in folklore: a rebel; a defender of common people against oppression and injustice; a «people's saint» whose image was equally troublesome both for the Russian and the Soviet empires.

This article also deals with the interconnection between perceptions of Shevchenko in Ukrainian culture in different eras.

Keywords: national culture, folklore, legend of Taras Shevchenko.

***Бурдега Тетяна, канд. філол. н.,
Львівський національний університет імені Івана Франка***

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ТИП ЛЮДИНИ: СУЧАСНИЙ КОНТЕКСТ

У статті розглядається тип шевченківської людини у сучасному контексті. Беруться до уваги основні ідеї та концепції, які характеризують людину такого типу з проекцією на події, які відбуваються сьогодні у суспільно-політичному житті України. Досліджено публікації у пресі та на телебаченні, що допомагають зрозуміти сутність нового типу людини, яка нині народжується на Майдані. У цьому контексті робляться висновки щодо нових завдань перед суспільством, яке поступово позбавлятиметься віковичних комплексів меншовартості та історичного забуття. Акцентовано на творенні нового громадянського суспільства основою якого виступає ідеал людини шевченківського типу.

Tatiana Burdeha. Shevchenkian personality type: the modern context

This paper deals with the Shevchenkian person in the current context. Basic ideas and concepts that characterize this type of person are discussed with a regard on the events taking place today in social and political life of Ukraine. Publications in the press and on television are investigated to provide an insight into the essence of the new person now emerging at the Maidan. In this context, the conclusions are made on new challenges to society, which will be gradually getting rid of everlasting inferiority complexes and historic oblivion. The article focuses on the creation of a new civil society foundation which supports the ideal of the Shevchenkian personality type.

***Сергійчук Тетяна, асп
Київський національний університет імені Тараса Шевченка***

ПОСТАТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА СТОРІНКАХ СТУДЕНТСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАРУБІЖЖЯ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

Аналізуються матеріали в студентській періодиці українського зарубіжжя міжвоєнного періоду, в яких висвітлюється постать Тараса Шевченка. Зокрема, дається оцінка таких матеріалів у журналах «Український студент», «Студентський вісник» та інших виданнях. Зазначається, що український студентський рух за межами рідної землі перебував під впливом визвольних ідей Тараса Шевченка.

Tetiana Serhiichuk. The figure of Taras Shevchenko on the pages of Ukrainian diaspora student periodicals of interwar period.

Analyzing the materials of Ukrainian diaspora student periodicals in interwar time that highlights the figure of Taras Shevchenko. Particularly, ranks the journal materials such as "Ukrainski student"(Ukrainian Student), "Studentsky Visnyk"(Student News) and other publications. Reported that the Ukrainian student movement outside their homeland was influenced by Taras Shevchenko's liberation ideas.